HEXAGLOTTON GEMINUM, DOCENS LINGUAS,

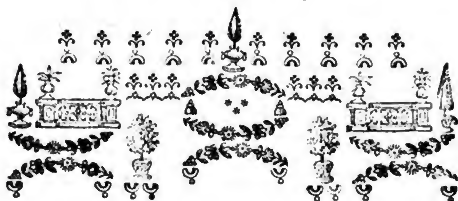
GALLICAM, ITALICAM, HISPANICAM, GRÆCAM, HEBRAICAM, CHALDAICAM, ANGLICAM, GERMANICAM, BELGICAM, LATINAM, LUSITANICAM, SYRIACAM:

ut intra brevissimum tempus, ope Lexici, omnia explicare discas.

Accessit ubique Appendix
De Pronunciatione harum XII Linguarum.

AUCTORE
IGNATIO WEITENAUER.

EDITIO ALTERA.

Cum Approbatione.

AUGUSTÆ VIND. & FRIBURG. BRISG.
Sumptibus Fratrum WAGNER, Bibliopol. MDCCLXXVI.

HEXAGLOTTI PRIMI

PARS I,

QUÆ

LIBROS

GALLICOS, ITALICOS,

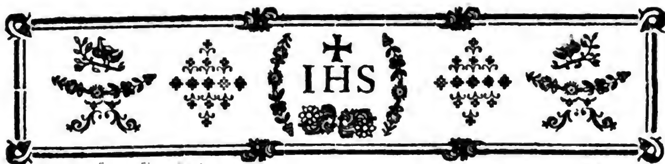
ET

HISPANICOS,

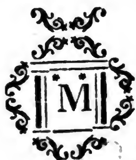
INTRA DIEM UNUM,

SI VELIS,

INTELLIGERE ET EXPLICARE DOCET.

PRÆFATIO.

Multi sunt, qui etsi cum Gallis, Italis, Hispanis, sermonem conferre non cupiant, optimis tamen eorum libris uti vehementer desiderant. Ne vero iidem sive magistrorum voce, sive librorum grammaticorum præsidio juvari possint, alios magnitudo sumptuum, alios operis difficultas, plerosque temporis egestas prohibet & absterret. Horum ego honestissimæ utilissimæque cupiditati ut consulam, paucas has paginas offero, quæ, si Lexicon quodcunque bonum accesserit, spe citius voti sui compotes faciant. In græca primum lingua, tum hebraica, & chaldaica experimento capto, idem in italica, gallica, hispanicaque, eodem plurium successu tentavi. Nulla harum fuit, in qua non intra alteram tertiamve horam, DEO dante, audientem eo perducerem, ut interpretari libros per se ipse, & ope Lexici explicare posset. Fuere, quibus & semihora sufficeret. Rem usque adeo commodam ut juris publici facerem, & hortati sunt multi, & boni communis amor persuasit. Tantam celeritatem professo, in Præfatione hærendum non est: unum addo, nisi te laboris pœniteat, amice Lector, fore, ut intra biduum sex harum linguarum omnium libris intelligendis idoneum te sine magistro efficias. Latinitatis filias, gallicam, italicam, atque hispanicam, priore hac parte complexus sum; altera græcæ, hebraicæ, chaldaicæque destinata. Vale, & hoc temporis & impensæ compendio fruere.

INSTI-

INSTITUTIONES GALLICÆ.

1. Articulus Gallorum definitus respondet germanico **der, die**. Masculinus est *le*, Femininus *la*, Neutro carent. Flectitur hunc in modum:

Mascul. Singularis.			*Femin. Singularis.*		
Nom. & Accus.	*Genit. & Ablat.*	*Dat.*	*Nom. & Acc.*	*Gen. & Abl.*	*Dat.*
Le, der, den.	*du*, des, von dem.	*au*, dem.	*La*, die.	*de la*, der, von der.	*à la*, der.

Pluralis utrique communis.

Nom. & Accus.	*Gen. & Abl.*	*Dat.*
Les, die.	*des*, der, von den.	*aux*, den.

2. Præter articulum definitum habent & indefinitum, qui tum fere usurpatur, cum Germani articulo prorsus abstinent, ut ante pronomina, ante nomina propria, ante articulum unitatis (ein, eine.) Articulus hic brevissimis duobus vocabulis circumscribitur, *de* & *à*, quorum illud in utroque numero genitivi & ablativi, hoc dativi nota est. *Maitre de langue*, Sprachmeister. *Un bois de mirte*, ein Myrtenwald. *Il parle de vous*, er redet von euch. *à notre ville*, unsrer Stadt. *à qui?* wem? *à Pierre*, Petro. *La tête d'un homme*, das Haupt eines Menschen.

3. Casus nominum per Articulos intelliguntur, ipso nomine haud mutato. Pluralis numerus e singulari fit adjecto *s*. *table*, mensa: *tables*, mensæ. *marchand*, mercator: *marchands*, mercatores. Si ipse singularis finiatur litera *s*, vel cognata, *x*, aut *z*, plurali nihil additur. *avis*, monitum, & monita. *doux*, dulcis, & dulces. *é* facit *és* vel *ez*. *conté*, numeratus; *contés* vel *contez*, numerati. *eau*, *eu*, *ou*, assumunt *x*. *peau*, pellis: *peaux*, pelles. *feu*, ignis: *feux*, ignes. *al*, *ail*, *el*, sæpe mutant *l* aut *il* in *ux*. *mal*, malum: *maux*, mala. *travail*, labor: *travaux*, labores. *ciel*, cœlum: *cieux*, cœli. *nt* in *ns*. *pont*, pons: *pons*, pontes. *parlant*, loquens: *parlans*, loquentes.

4. Adjectiva masculina fiunt feminina adjuncto *e*. *grand*, magnus: *grande*, magna. *ajouté*, additus: *ajoutée*, addita. *bati*, ædificatus: *batie*, ædificata. Fit nonnunquam levis mutatio aut geminatio literæ ultimæ. *faux*, falsus: *fausse*, falsa. *doux*, *douce*, suavis. *heureux*, *heureuse*, felix. *sec*, siccus: *seche*, sicca. *long*, longus: *longue*, longa. *chetif*, malus: *chetive*, mala. *public*,

publicus: *publique*, publica. *bas*, *basse*, humilis. *bon*, bonus: *bonne*, bona. *nul*, nullus: *nulle*, nulla. *quel*, *quelle*, qualis. *sot*, stolidus: *sotte*, stolida. Communis generis sunt, quæ in *e* desinunt, ut *aimable*, amabilis; *honnête*, honestus, honesta.

5. Comparativum indicat particula *plus* ante adjectivum posita: Superlativum eadem, si articulus definitus eam præcedat. *long*, longus: *plus long*, longior: *le plus long*, *la plus longue*, longissimus, longissima. Idem fit in adverbiis. *vite*, cito: *plus vite*, citius: *le plus vite*, quam citissime.

6. Verborum conjugationes sunt quatuor, ex infinitivo dignoscendæ: primæ enim infinitivus definit in *er*, secundæ in *ir*, tertiæ in *oir*, postremæ in *re*. Has vocemus characteristicas conjugationum, quas omnes in una tabella junctas in conspectu simul ponam. Solas ponam terminationes, quas si in characteristicæ locum substituas, verborum perfectorum tempora omnia legitime formabis. Sic e. g. in Præsenti Indicativi personam primam pluralis numeri pro conjugatione prima assignat tabella *ons*. Rejice igitur ex *aimer*, amare, syllabam *er* characteristicam, in ejusque locum repone *ons*: & intelliges, *aimons* significare *amamus*. Vicissim, si reperias *batissons*, deprehendes ex tabella, terminationem *issons* soli convenire secundæ conjugationi, in persona prima pluralis numeri in imperativo. Muta ergo hoc *issons* in characteristicam *ir*, & habebis verbum *batir*. Id quoniam ex Lexico disces idem esse ac ædificare, relinquitur, vocem propositam significare *ædificemus*. Sic etiam ex quarta characteristica conjugabis *vendre*, vendere: *vends*, vendo, vendis: *vend*, vendit: *vendons*, vendimus, &c.

7. Quoniam vero Galli, Germanorum more, in Verbis conjugandis utuntur ope auxiliarium, *habeo*, & *sum*, totam horum formam prius oculis subjiciamus.

8. Conjugatio Verbi *Avoir*, Habere.

		Ego,	Tu.	Ille.	Nos.	Vos,	Illi.
Indicat.	Præsens.	*ai*,	*as*,	*a*:	*avons*,	*avez*,	*ont*.
	Imperfectum.	*avois*,	*avois*,	*avoit*:	*avions*,	*aviez*,	*avoient*.
	Præter. simplex.	*eus*,	*eus*,	*eut*:	*eumes*,	*eutes*,	*eurent*.
	Præt compofit.	*ai eu*,	*as eu*.	*a eu*:	*avons eu*,	*avez eu*,	*ont eu*.
	Plusquamperf. I.	*avois eu*,	*avois eu*,	*avoit eu*:	*avions eu*,	*aviez eu*,	*avoient eu*.
	Plusquamperf. II.	*eus eu*,	*eus eu*,	*eut eu*:	*eumes eu*,	*eutes eu*,	*eurent eu*.
	Futurum.	*aurai*,	*auras*,	*aura*:	*aurons*,	*aurez*	*auront*.

Impe-

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Imperativus.		*aye:*		*ayons.*	*ayez.*	
Conjunctivi Præſens.	*aye,*	*ayes,*	*ait:*	*ayons,*	*ayez,*	*ayent.*
Imperfect.I.	*aurois,*	*aurois,*	*auroit:*	*aurions,*	*auriez,*	*auroient.*
Imperfect.II.	*euſſe,*	*euſſes,*	*eût:*	*euſſions,*	*euſſiez,*	*euſſent.*
Præteritum.	*aye eu,*	*ayes eu,*	*ait eu:*	*ayons eu,*	*ayez eu,*	*ayent eu.*

Plusquamperf. I.& II. ut Imperf. I. & II. addito tantum ubique *eu*.
Futurum. ut Futurum Indicativi, addito ubique *eu*.
Infinitivi Præſens. *avoir*. Præterit. *avoir eu*. Particip. Præſ. *ayant*. Præteriti. *ayant eu*. Supinum *eu*.

9. Conjugatio Verbi *Etre*, Eſſe.

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicativi Præſens.	*ſuis,*	*es,*	*eſt:*	*ſommes,*	*êtes,*	*ſont.*
Imperfectum.	*étois,*	*étois,*	*étoit:*	*étions,*	*étiez,*	*étoient.*
Præter. ſimplex.	*fus,*	*fus,*	*fut:*	*fumes,*	*futes,*	*furent.*
Præt.compoſit.	*ai été,*	*as été,*	*a été:*	*avons été,*	*avez été,*	*ont été.*
Plusquamperfecta. ambo, ut in *Avoir*, niſi quod pro Supino *eu* ponitur *été*, geweſen.						
Futurum.	*ſerai,*	*ſeras,*	*ſera:*	*ſerons,*	*ſerez,*	*ſeront.*
Imperativus.		*ſois:*		*ſoyons,*	*ſoyez.*	
Conjunctiv. Præſ.	*ſois,*	*ſois,*	*ſoit:*	*ſoyons,*	*ſoyez,*	*ſoient.*
Imperfect. I.	*ſerois,*	*ſerois,*	*ſeroit:*	*ſerions,*	*ſeriez,*	*ſeroient.*
Imperfect. II.	*fuſſe,*	*fuſſes,*	*fût:*	*fuſſions,*	*fuſſiez,*	*fuſſent.*
Præteritum.	*aye été,*	*ayes été,*	*ait été:*	*ayons été,*	*ayez été,*	*ayent été.*
Plusquamp. I.	*aurois été,*	*aurois été,*	*auroit été:*	*aurions été,*	*auriez été,*	*auroient été.*
Plusquamp.II.	*euſſe été,*	*euſſes été,*	*eût été:*	*euſſions été,*	*euſſiez été,*	*euſſent été.*
Futurum.	*aurai été,*	*auras été,*	*aura été:*	*aurons été,*	*aurez été,*	*auront été.*

Infinitivi Præſens. *etre*. Præter. *avoir été*. Particip. Præſ. *étant*. Præteriti. *ayant été*. Supinum. *été*.

10. Tabella IV Conjugationum.

		Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicativi Præſens.	1.	*e* —	*es* —	*e:* —	*ons* —	*ez.* —	*ent.*
	2.	*is*	*is*	*it:*	*iſſons*	*iſſez*	*iſſent.*
	3.	*ois*	*ois*	*oit:*	*ons*	*ez*	*ent.*
	4.	*s*	*s*	—	*ons*	*ez*	*ent.*
Imperfectum.	1.	*ois* —	*ois* —	*oit:* —	*ions* —	*iez* —	*oient.*
	2.	*iſſois*	*iſſois*	*iſſoit:*	*iſſions*	*iſſiez*	*iſſoient.*
	3.	*ois*	*ois*	*oit:*	*ions*	*iez*	*oient.*
	4.	*ois*	*ois*	*oit:*	*ions*	*iez*	*oient.*
Præter.ſimplex.	1.	*ai* —	*as* —	*a:* —	*âmes* —	*ates* —	*erent.*
	2.	*is*	*is*	*it:*	*imes*	*ites*	*irent.*
	3.	*us*	*us*	*ut:*	*umes*	*utes*	*urent.*
	4.	*is*	*is*	*it:*	*imes*	*ites*	*irent.*

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Ille.
Præt. compositum.	*ai* —	*as* —	*a:* —	*avons* —	*avez* —	*ont.*
	1. *é.*	2. *i.*	3. *u.*	4. *u.*		
Plusquamperfect. I.	*avois* -	*avois*	*avoit* -	*avions* —	*aviez* —	*avoient.*
	1. *é.*	2. *i.*	3. *u.*	4. *u.*		
Plusquamperfect. II.	*eus* -	*eus* -	*eut* —	*eumes* —	*eutes* —	*eurent.*
	1. *é.*	2. *i.*	3. *u.*	4. *u.*		
Futurum. 1.	*erai*	*eras* -	*era:* —	*erons* —	*erez* —	*eront.*
2.	*irai*	*iras*	*ira:*	*irons*	*irez*	*iront.*
3.	*rai*	*ras*	*ra:*	*rons*	*rez*	*ront.*
4.	*rai*	*ras*	*ra:*	*rons*	*rez*	*ront.*
Imperativus		1. *e:*	—	*ons*	*ez.*	
		2. *is:*		*issons*	*issez.*	
		3. *ois:*		*ons*	*ez.*	
		4. *s:*		*ons*	*ez.*	
Conjunctivi Præsens. 1.	*e* —	*es* —	*e:* -	*ions* —	*iez* —	*ent.*
2.	*isse*	*isses*	*isse:*	*issions*	*issiez*	*issent.*
3.	*e.*	*es*	*e:*	*ions*	*iez*	*ent.*
4.	*e*	*es*	*e:*	*ions*	*iez*	*ent.*
Imperfect. I. 1.	*erois* -	*erois* -	*eroit:* -	*erions* —	*eriez* —	*eroient.*
2.	*irois*	*irois*	*iroit:*	*irions*	*iriez*	*iroient.*
3.	*rois*	*rois*	*roit:*	*rions*	*riez*	*roient.*
4.	*rois*	*rois*	*roit:*	*rions*	*riez*	*roient.*
Imperfect. II. 1.	*asse* -	*asses* -	*at:* -	*assions* -	*assiez* -	*assent.*
2.	*isse*	*isses*	*it:*	*issions*	*issiez*	*issent.*
3.	*usse*	*usses*	*ut:*	*ussions*	*ussiez*	*ussent.*
4.	*isse*	*isses*	*it:*	*issions*	*issiez*	*issent.*
Præteritum.	*aye* -	*ayes* -	*ait* -	*ayons* -	*ayez* -	*ayent.*
	1. *é.*	2. *i.*	3. *u.*	4. *u.*		

Plusquamperf. utrumque, & Futurum, ex Verbo *Avoir*, addito Supino, videlicet
1. *é.* 2. *i.* 3. *u.* 4. *u.*

Infinitivi Præs.	Præter. *avoir.*	Particip. Præs.	Particip. Præt.	Supin.
1. *er.*	1. *é.*	1. *ant.*	1. *é.*	1. *é.*
2. *ir.*	2. *i.*	2. *issant.*	*ayant* 2. *i.*	2. *i.*
3. *oir.*	3. *u.*	3. *ant.*	3. *u.*	3. *u.*
4. *re.*	4. *u.*	4. *ant.*	4. *u.*	4. *u.*

11. Verbum Passivum nihil est aliud, nisi Verbum auxiliare *Etre* cum Supino ejus Verbi, cujus vox passiva petitur. *Je suis aimé*, ego amor. *Je serois aimé*, ego amarer.

12. Verba reciproca, & alia quædam, loco Verbi *Avoir*, construuntur cum Auxiliari altero *Etre*. Sed id ad sensum nihil refert. *Je me suis efforcé*, ich habe mich bemühet. *Il s'est couché*, er hat sich niedergelegt. *Il est tombé*, er ist gefallen.

13. Anomala omnia, & quidquid in usitatis Dictionariis non reperitur, in Spicilegio reperies, mox subjungendo, ubi ordine alphabeti commodissi-

modiſſime occurrent ſingula. Antequam Lexicorum & Spicilegii uſum doceam, libet quædam animadvertere.

14. Litera *t*, vocabulis interpoſita, euphoniæ tantum ſervit, ſenſui nihil adjicit. *va-t-on?* gebt man? *parle-t-il?* redet er?

15. Partitivum articulum tum uſurpant Galli, cum Germani nullum adhibent iis nominibus, quibus alioqui articulus definitus debetur; tum Galli præponunt genitivum ordinarii articuli, qui partitivus appellatur. *Donnez-moi du pain, du vin,* gebt mir Brod, Wein. *Avez vous de l'argent?* habt ihr Geld? *C'eſt un lieu plutot pour des bêtes, que pour des hommes,* das iſt ein Ort mehr für unvernünftige Thiere, als für Menſchen. *Vous m'obligez par de nouveaux bienfaits,* ihr verbindet mich durch neue Gutthaten.

16. In alloquendo ſeu DEO, ſeu hominibus, perſonam ſecundam pluralem *vous* Galli amant.

17. Quoties infinitivum præcedunt particulæ *de, à, pour,* explicandum id eſt vel per latinum gerundium, vel per modum loquendi gerundio affinem. *La raiſon de le dire,* ratio id dicendi. *Il s'amuſe à chanter,* occupat ſe cantando. *Je viens pour vous avertir,* venio ad admonendum te. *Il eſt trop ſavant pour le croire,* doctior eſt, quam ut hoc credat, er iſt zu gelehrt ſolches zu glauben

18. Participia, tum activa (in *ant*) tum paſſiva (quæ idem ſunt cum ſupino) duplicem uſum habent: nunc enim ſunt connexa, ut apud Latinos; nunc pendentia, quæ per ablativum abſolute poſitum explicantur. Connexum eſt: *Le Roi, entendant le bruit, demanda,* &c. Rex, audiens ſtrepitum, interrogavit, &c. Pendentia ſunt: *Durant la guerre, j'ai perdu tout,* durante bello, perdidi omnia. *Son pere, les yeux toujours attachés ſur lui, attendoit ſa réponſe,* pater ejus, oculis ſemper in illum defixis, reſponſum expectabat.

19. Negatio plerumque geminatur. Prima eſt *ne*, altera *pas, point, jamais, rien, perſonne,* &c. *je ne veux pas,* non volo. *Vous ne ſavez rien,* nihil ſcis. *Perſonne ne l'a vu,* nemo eum vidit. *Rien n'eſt ſi ſal,* nihil eſt tam ſordidum.

De uſu Lexicorum, & Spicilegii noſtri.

20. Apoſtrophus plerumque ſignificat deeſſe literam *e.* ſic *m', d', qu'* pro *me, de, que.* *ſ'* initio *ſi*, in medio *ſe* ſignificat; *l'* nunc *le*, nunc *la*, prout res poſcit. Quæ ſi truncata occurrunt, integra quærenda ſunt. Huc revoco articulum definitum *l', de l', à l',* qui tam ante maſculina, quam femi-

feminina ponitur, si prima eorum litera sit vocalis, aut *h* mutum. *l'ame*, anima. *de l'homme*, hominis.

21. Promiscue usurpata reperies *i* & *y*, ac in fine vocabulorum *és* & *ez*. itemque *z* & *s*. sic *fuyant*, & *fuïant*, fugiens, *foudroïant*, & *foudroyant*, fulminans. *hazarder*, & *hasarder*, exponere periculo, experiri. Orthographiam enim Gallia non eandem semper adamavit.

22. Ex literis geminatis alteram sæpissime omittunt recentiores libri. Utrumque igitur leges, *connoitre* & *conoitre*, nosse, cognoscere; *honnoré* & *honoré*, honoratus; *souffrir* & *soufrir*, pati; *combattre* & *combatre*, pugnare. Quorum alterutro non invento, ad alterum confugere necesse erit.

23. Idem observa in literis quiescentibus, quæ cum jam olim non pronunciarentur, denique scribi etiam desiere. Sic olim *sçavoir*, *sçavant*, *maistre*, *estant*, *s'acquitter*, *acquerir*; hodie *savoir*, *savant*, *maitre*, *etre*, *s'aquiter*, *aquerir*. *J'entens*, *vens*, idem est ac *j'entends*, *vends*.

24. Idem dic de diphthongis *aa* & *eu*, in *â* vel *a* & *û* vel *u* conflatis. *aagé* & *agé*, *seur* & *sûr*, *malheureux* & *malhureux*, *deumes* & *dumes*.

25. In conjugatione verborum in *cer* & *ger*, ante *a* & *o* nunquam scribitur *c* aut *g*, sed anaphoniæ gratia *ç* & *ge*: quæ tamen in Lexicis per *cer* & *ger* constanter quærenda sunt.

26. Si compositum non reperias, quære simplex. Quod ut facilius possis, ad finem Spicilegii subjicio ordine alphabeti particulas omnes, verbis gallicis præfigi solitas. Ne compositis onerarem Spicilegium, simplicia quædam posui, in se ipsis haud usitata, quæ tamen in compositis usurpantur. Tale est *querir* & *-soudre*: e quorum illo nata sunt *aquerir*, *conquerir*, *requerir*, *s'enquerir*; ex hoc *absoudre*, *resoudre*, *dissoudre*. Ejusdem brevitatis studio, non omnes omnium vocabulorum sensus adjeci, qui sæpe plures sunt: iidem tamen ut e justis Dictionariis peti possint, vocabuli Thema seu Radix ubique a me indicabitur.

27. Magnam etiam vocabulorum turbam e Spicilegio excludet sequens tabella, affinitatem ostendens certorum temporum, quæ omnia a Participio Præsentis derivo, eo quod illud, utpote in *ant* desinens, alphabeti ordine præ ceteris in oculos inquirentium incurrere necesse sit. Characteristica igitur hujus tabellæ est *ant*, quæ in subjectas formas sic mutabitur:

Ego

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicat.Præſ.	*	°	°	*ons*	*ez*	*ent.*
Imperfect.	*ois*	*ois*	*oit:*	*ions*	*iez*	*oient.*
Præt.ſimpl.	*is*,vel *us*	*is,us*	*it,ut:*	*imes* vel *umes*	*ites,utes*	*irent,urent.*
Imperativus.	°	*	*	*ons*	*ez*	
Conj. Præſ.	*e*	*es*	*e:*	*ions*	*iez*	*ent.*
Imperfect. 2.	*iſſe*,vel *uſſe*	*iſſes,uſſes*	*ît,ût:*	*iſſions,uſſions*	*iſſiez,uſſiez*	*iſſent,uſſent.*

Quod ſi exempli gratia legas *nuiſit* aut *craignirent*, neutrum horum in Spicilegio invenies: occurret tamen ibidem *nuiſant* & *craignant*, facta etiam Affinium ex tabella hac mentione. In hac autem tabella vides, *it* eſſe Præteriti tertiam ſingularem, *irent* pluralem; ac proinde ſenſum prioris eſſe *nocuit*; poſterioris *timuerunt*. In iis porro Verbis, quæ ab hac tabella aliquando deflectunt, in Spicilegio ipſo cavebitur, ne hoſpes hujus linguæ a vero ſenſu aberret. Tu vero, Amice Lector, omiſſo in præſens Spicilegio, ſtatim ad Exercitationem ipſam tranſi, quam ei ſubjectam reperies.

SPICILEGIUM

eorum, QUÆ IN LEXICIS reperiri non ſolent.

A.

A. præter dicta § 2 & 17, ſignificat etiam in, zu, bey. *Il eſt à l'egliſe*, eſt in templo. *J'irai à mon pere*, ibo ad patrem meum. *Il imploroit les dieux à leurs autels*, obſecrabat deos ad eorum aras.

Aille, eat. ab *aller*.

Aillent, eant ab *aller*.

Aperçois, animadverto, animadvertis, animadverte. ab *apercevoir*, ſeu *appercevoir*, quod plerique conjugant ut reciprocum.

Aperçoit, animadvertit. ab eodem.

Aperçoive, es, e: animadvertam, as, at. ab eodem.

Aperçoivent, animadvertunt, animadvertant. ab eodem.

Aperçu, Supinum ejusdem.

Aperçus &c. Præteritum ſimplex, ab eodem.

Aperçuſſe &c. Imperf. II Conjunctivi, ab eodem.

Aſſaillant, invadens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab *aſſaillir*.

Assaus, invado, invadis, invade. ab eodem.
Assaut, invadit. ab eodem. item, assultus.
Asseerai, vel *assérai* &c. sedebo &c. a *s'asseoir*.
Asseerois, vel *assérois* &c. sederem &c. ab eodem.
Asseyant, sedens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Asseyerai, *asseyerois*, ut *assérai*, & *assérois*.
Assied (*il s'*) sedet. ab eodem.
Assieds (*je m'*) sedeo; (*tu t'*) sedes: *assieds-toi*, sede. ab eodem.
Assis &c. sedi &c. item, Supinum ab eodem.
Assisse &c. sederem &c. ab eodem.

B.

Bel, pro *beau*, sequente vocali: formosus.
Belle, femininum a *beau*: formosa.
Benoit, Benedictus.
Boit, bibit. a *boire*.
Boive, bibam, bibat. *boivent*, bibunt, bibant. *boives*, bibas. ab eodem.
Bouillant, elixans; cum Affinibus. (v. § 27.) a *bouillir*.
Bous, elixo, elixas, elixato seu elixa. ab eodem.
Bout, elixat. ab eodem.
Brai, Supinum a *braire*, rudere.
Brait, rudit. ab eodem. est & Supinum ejusdem Verbi.
Brayant, rudens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Brayassant, rudens. ab eodem.
Brayasse &c. ruderem &c. ab eodem.
Bu, Supinum a *boire*, bibere.
Bus, *bus*, *but*, &c. Præteritum simplex ab eodem.
Busse &c. biberem &c. ab eodem.
Buvant, bibens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.

C.

Ce, hic, hunc. 2. *ce qui*, *ce que*, id quod. *ce dont*, id, cujus; id, a quo. 3. *à ce que*, ut, quemadmodum. e.g. *je suis, à ce que je vois, trompé*: sum, ut video, deceptus. 4. *c'est*, es ist: *c'est la vertu, qu'il cherche*: virtus est id, quod quærit. Dicunt &: *c'est moi*, ego sum: *c'est vous, qui &c.* tu es, qui &c. *C'est . . . . que* plerumque omnium expeditissime per pleonasmum explicatur, id est, omnino prætermittitur, e.g *c'est alors qu'il trembla*, tum intremuit: *est-ce ainsi que vous me servez*? siccine tu mihi servis? 5. *c'est à dire*, id est. 6. *n'est-ce pas*? nonne? nicht wahr? 7. *si ce n'est que*, nisi, nisi quando.
Ceci, hoc, istud.
Ceignant, cingens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *ceindre*.
Ceins, cingo, cingis, cinge. ab eodem.
Ceint, cingit. item, Supinum ab eodem.
Cela, hoc.
Celle, illa, illam.
Ces, hi, hæ; hos, has.
Cet (pro *ce*, cum vocalis sequitur) hic, hunc.
Cette, hæc, hanc.
Ceux, illi, ii; illos, eos.

Charles,

Charles, Carolus.
Chéant, cadens; cum Affinibus. (v. § 27. a *choir*.
Cheerai &c. & *chéerois* &c. cadam &c caderem &c. ab eodem.
Clouis, Clodoveus.
Combien y a-t-il que....? quam pridem..? Alios ſenſus vocabuli *combien* habes in Lexicis obviis.
Conclu, Supinum a *conclure*, concludere, ſtatuere.
Concluant, decernens, concludens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
Conclus, ſtatuo, ſtatuis, ſtatue. item, Præteritum ſimplex. ab eodem.
Conclut, decernit, decrevit. ab eod.
Conçois, concipio, concipis, concipe. a *concevoir*.
Conçoit, concipit. ab eodem.
Conçoive, *ves*, *ve*, concipiam, as, at. ab eodem.
Conçoivent, concipiunt, concipiant. ab eodem.
Conçu, Supinum. ab eodem.
Conçus, &c. concepi &c. ab eodem.
Conçuſſe &c. conciperem &c. ab eod.
Connois, *Connu*, &c. v. mox ſcripta per ſimplex *n*.
Conois, cognoſco, cognoſcis, cognoſce. a *conoitre*.
Conoiſſant, cognoſcens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Conu, Supinum. ab eodem.
Conus &c. cognovi &c. ab eodem.
Conuſſe &c. cognoſcerem &c. ab eod.
Contraignant, cogens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *contraindre*.
Contrains, cogo, cogis, coge. ab eodem.
Contraint, cogit. item, Supinum. ab eodem,
Courant, currens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *courir*,
Courrai &c. *courrois* &c. curram &c. & currerem &c. ab eodem.
Cours, curro, curris, curre. ab eod. item, curſus.
Court, currit. ab eodem. item, curtus.
Couru, Supinum. ab eodem.
Couſant, nens, conſuens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *coudre*.
Couſu, Supinum. ab eodem.
Couvert, Supinum. a *couvrir*, tegere.
Couvrant, tegens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Couvre, tego, tegit, *couvres*, tegis. ab eodem.
Craignant, timens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *craindre*.
Crains, timeo, times, time. ab eod.
Craint, timet. item, Supinum. ab eodem.
Crois, creſco, creſcis, creſce. a *croitre*. Eſt & a *croire*: credo, credis, crede: ſed id legitimum eſt ad quartæ conjugationis formam.
Croiſſant, creſcens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *croitre*. Eſt & ſubſtantivum, quod incrementum, & lunam bicornem ſignificat.
Croit, credit. a *croire* item, creſcit, a *croitre*, ſed legitime ductum.
Croyant, credens; cum Affinibus. (v. § 27) a *croire*.
Cru, Supinum, a *croire*, credere. *Crû*, Supinum verbi *croitre*, creſcere.
Crue, cruda. Femininum a *crud*.

B 2 *Crus*

Crus, &c. credidi &c. a *croire*, *Crûs* &c. crevi &c. a *croitre*.
Crusse &c. crederem &c. a *croire*. *Crûsse* &c. crefcerem &c. a *croitre*.
Cueillant, colligens, decerpens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *cueillir*.
Cueille, colligo, colligis, collige. ab eodem.
Cuisant, coquens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *cuire*.
Cuit, coquit, item, Supinum. ab eod.

D.

De. præter dicta § 1, 2, 15, & 17, poni folet poft *combien*, *beaucoup*, *peu*, *plus*, *moins*, *tant*, *autant*, *point*, *gueres*, hoc modo: *plus d'argent*, *moins de sageffe*: plus pecuniæ, minus fapientiæ.
Denis, Dionyfius.
Detruisant, deftruens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *detruire*.
Detruit, deftruit. item, Supinum. ab eodem.
Dis, &c. dixi &c. a *dire*. Eft etiam, ab eodem, dico, dicis, dic; fed legitime.
Disant, dicens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Disse, &c. dicerem &c. ab eodem.
Dit, dicit, dixit. item, Supinum. ab eodem.
Dois, debeo, debes, debe. a *devoir*.
Doit, debet. ab eodem.
Doive, *ves*, *ve*: debeam, as, at. *doivent*, debent, debeant. ab eod.
Dont, cujus, quorum, quarum; a quo, a qua, a quibus.
Dormant, dormiens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *dormir*.
Dors, dormio, dormis, dormi. ab eodem.
Dort, dormit. ab eodem.
Dû, Supinum verbi *devoir*, debere.
Duisant, addicens, dedens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *duire*, quod fere exolevit, compofita tamen reliquit ufitatiffima.
Duit, addicit, dedit. ab eodem.
Dus &c. debui &c. a *devoir*.
Dusse &c. deberem &c. ab eodem.

E.

Ecrit, fcribit. item, Supinum. ab *ecrire*.
Ecrivant, fcribens; cum Affinibus (v. § 27.) ab eodem.
Elle, illa, ea; illam, eam. *elles*, eæ, illæ; eas, illas.
Empreignant, imprimens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab *empreindre*.
Empreins, imprimo, imprimis, imprime. ab eodem.
Empreint, imprimit. item, Supinum. ab eodem.
En, multiplicem habet ufum. 1. ante fubftantiva pofitum fignificat *in*, aut *ceu*. e. g. *en chemin*, in via. *en Roi*, ceu Rex. inftar Regis. 2. ante Participia, refpondet latino gerundio in *do*: ut, *en jouant*, jocando. *en passant*, transeundo. *en sortant*, exeundo, cum exiret. 3. ante verba (vel in interrogatione poft illa) eft particula relativa, quæ alios aliosque fenfus induit, omnes tamen ejusmodi, ut in fermone germanico exprimi per aliquam particulam poffint, cujus initium fit

da

da vel dar: videlicet daraus dadurch, davon, damit, dafür, darum, daran, darüber. *J'en prendrai*, ich werde davon nehmen. *Il en fit une vigne*, er hat ein Weingut daraus gemacht. *Je vous en remercie*, ich danke euch dafür, darum. *Je m'en souviens*, ich gedenke daran. Nonnunquam eſt merus pleonaſmus, ita ut in germanico latinove ſermone nulla ei particula neceſſario reſpondeat. *Combien avez-vous d'habits? J'en ai trois, j'en ai quatre*: quot habes veſtimenta? Habeo terna, habeo quaterna. *J'aime les hiſtoriens: en avez-vous quelqu'un*? Amo hiſtoricos, aliquemne habes?

Epreignant, ſtringens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab *epreindre*.

Epreins, ſtringo, ſtringis, ſtringe. ab eodem.

Epreint, ſtringit. item, Supinum. ab eodem.

Eteignant, extinguens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab *éteindre*.

Eteins, extinguo, extinguis, extingue. ab eodem.

Eteint, extinguit. item, Supinum. ab eodem.

Etienne, Stephanus.

Etreignant, premens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab *etreindre*.

Etreins, premo, premis, preme. ab eodem.

Etreint, premit. item, Supinum. ab eodem.

Eux, ii, illi; eos, illos.

F.

Faillant, deficiens, errans; cum Affinibus. (v. § 27.) a *faillir*. Eſt & Participium Præſentis a *faloir*, oportere, neceſſarium eſſe.

Faille, oporteat, neceſſe ſit. a *faloir*. item, deficiat, erret. a *faillir*.

Faiſant, faciens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *faire*.

Fait, facit. item, Supinum. ab eod. Subſtantive, factum.

Faites, facitis, facite. a *faire*.

Faſſe, &c. faciam &c. ab eodem.

Faudra, oportebit. *faudroit*, oporteret. a *faloir*.

Faut, oportet. ab eodem.

Feignant, fingens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *feindre*.

Feins, fingo, fingis, finge, ab eod.

Feint, fingit. item, Supinum. ab eod.

Ferai, &c. faciam &c. *Ferois* &c. facerem &c. a *faire*.

Feſant, faciens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.

Fis, &c. feci &c. ab eodem.

Fiſſe, &c. facerem &c. ab eodem.

Font, faciunt. ab eodem.

Fort, ante Adjectiva & Adverbia, valde, admodum.

François, Franciſcus. item, Gallus; gallicus.

Frit, Supinnm a *frire*, frigere, torrere, ut ova, piſces.

Fuit, fugit. a *fuir*.

Fuyant, fugiens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *fuir*.

G.

Gentilshommes, Nobiles.

Giſent, jacent. a *geſir*, verbo extincto.

Git, jacet. ab eodem. *Cy git*, hic ſitus eſt. formula epitaphii.

Guillaume, Guilielmus,

H.

Hai, vel *hais*, odi: odisti. ab *haïr*.
Hait, odit. ab eodem.
Hugues, Hugo.

I.

Jacque, *Jacques*, Jacobus.
J. C. id est, *Jesus-Christ*, Jesus Christus.
Je, ego.
Jean, Joannes.
Jerome, Hieronymus.
Il, is, ille. 2. es. 3. *il faut*, man muß. oportet.
Ils, ii, illi.
Inscrit, inscribit. item, Supinum. ab *inscrire*.
Inscrivant, inscribens; cum Affinibus. (v. §. 27.) ab eodem.
Instruisant, docens; cum Affinibus. (v. §. 27.) ab *instruire*.
Instruit, Supinum. ab eodem. item, docet. sed hoc legitime.
Joignant, jungens, assequens; cum Affinibus. (v. § 27.) *joindre*.
Joins, jungo, jungis, junge; assequor, eris, ere. ab eodem.
Joint, jungit, assequitur. item, Supinum. ab eodem.
Irai, *iras* &c. ibo, ibis &c. *Irois* &c. irem &c. ab *aller*.
Issu, Supinum abrogati verbi *issir*, exire, emanare, oriri.

L.

La. 1. Articulus, die. 2. Pronomen, sie. e. g. *la fuite*, die Flucht. *Il la fuit*, er flieht sie.
Le, 1. der, den. ut, *le nœud*, nodus, nodum. 2. ihn. *Je le vois*, ich sehe ihn. 3. es. *Je le savois*, ich wußte es. *Si je veux etre heureux, je le suis*, will ich glücklich seyn, so bin ich es.
Les. 1. die. 2. sie.
Leur. 1. ihnen. e.g. *il leur dit*, er hat ihnen gesagt. 2. ihr, suus, eorum, earum, ut, *leur fils*, eorum filius; *leur academie*, eorum academia; *leur abbesse*, earum antistita; *ils lui dirent leur sentiment*, suam ei sententiam exposuerunt.
Leurs, ihre. e. g. *leurs maisons*, suas, eorum, vel earum ædes.
Lisant, legens; cum Affinibus. (v. §. 27.) a *lire*.
Lit, legit. ab eodem. Substantivum *lit*, lectus, alveus.
Louis, Ludovicus.
Lu, Supinum verbi *lire*, legere.
Lui, 1. ihm. 2. er.
Luisant, lucens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *luire*.
Luit, lucet. item, Supinum. ab eod.
Lus &c. legi &c. a *lire*.
Lusse &c. legerem &c. ab eodem.

M.

Ma, mea, meam.
Matthieu, Matthæus.
Me, mihi, me.
Mens, mentior, mentiris, mentire. a *mentir*.
Ment, mentitur. ab eodem.
Mentant, mentiens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Mes, mei, meæ, mea; meos, meas, mea.

Mesdames, Dominæ meæ. Eodem modo *Mesdemoiselles* de feminis, quæ cælibes sunt.
Messieurs, Domini mei.
Met, ponit, mittit. a *mettre*.
Mettant, ponens, mittens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Meure &c. moriar &c. Conjunctivi præsens a *mourir*.
Meurent, moriuntur, moriantur. ab eodem.
Meurs, morior, moreris, morere. ab eodem.
Meurt, moritur. ab eodem.
Meus, moveo, moves, move. a *mouvoir*.
Meut, movet. ab eodem.
Meuve &c. moveam &c. ab eodem.
Meuvent, movent, moveant. ab eod.
Mis &c. posui, misi &c. a *mettre*. item, Supinum ab eodem.
Misse &c. ponerem, mitterem, &c. ab eodem.
Moi, ego; mihi, me.
Moindre, minor. *le, la moindre*: minimus, minima.
Moins, minus. *le moins*, minime.
Mon, meus; sequente vocali, etiam mea. ut, *mon ame*, anima mea.
Mort, mors. item, Supinum a *mourir*, mori.
Moulant, molens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *moudre*.
Moulu, Supinum. ab eodem.
Mourai, Mourois. v. *Mourrai, Mourrois*.
Mourant, moriens; cum Affinibus. (v. § 27. a *mourir*.
Mourrai &c. moriar, eris, etur &c. *Mourrois* &c. morerer &c. ab eod.
Mu, Supinum a *mouvoir*, movere.
Mus &c. movi &c. ab eodem.
Musse &c. moverem &c. ab eodem.

N.

Nais, nascor, nasceris, nascere. a *naitre*.
Naissant, nascens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Naquis &c. natus sum &c. *Naquisse* &c. nascerer &c. ab eodem.
Ne, non. 2. *ne .... que*, non nisi, tantum. ut, *je ne le conois que par renommée*, ego eum non nisi ex fama novi. *Il ne songe qu' à vous tromper*, decipere tantum te cogitat.
Né, Supinum a *naitre*, nasci.
Nos, nostri, nostræ, nostra, nostros, nostras, nostra.
Nous, nos, wir; nobis, nos, uns.
Nouvel, novus; sequente vocali, pro *nouveau*. a quo etiam *nouvelle*, nova.
Nue, nuda; a *nud*, nudus. item, nubes.
Nuisant, nocens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *nuire*.
Nuit, nocet. ab eodem.

O.

Offert, Supinum, ab *offrir*, offerre.
Offrant, offerens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Offre, offero, offers, offer. ab eodem. item, res quæ offertur.
Oignant, ungens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab *oindre*.
Oins, ungo, ungis, unge. ab eodem.
Oint, ungit. item, Supinum. ab eodem.

Oirois,

Oiroit &c. audirem &c. ab *ouïr*.
Ois, audio, audis. ab eodem.
Oisse &c. audirem &c. ab eodem.
Oit, audit. ab eodem.
On, l'on, man.
Ouvert, Supinum verbi *ouvrir*, aperire.
Ouvrant, aperiens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Ouvre, aperio, aperit, aperi. ab eodem. *ouvres*, aperis.
Oyant, audiens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab *ouïr*.

P.

Pais, pasco, pascis, pasce. a *paitre*. Sed *païs*, quod rectius *pays* scribitur, regio.
Paissant, pascens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem *paitre*.
Paquis &c. pavi &c. *Paquisse* &c. pascerem &c. ab eodem.
Parois, appareo, appares, appare. a *paroitre*.
Paroissant, apparens; cum Affinibus. (v. § 27. ab eodem.
Pars, discedo, is, e; partior, iris, ire. a *partir*.
Part, discedit; partitur. ab eodem. Item, pars, portio.
Partant, discedens, dividens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Paru, Supinum verbi *paroitre*, apparere.
Parus &c. apparui &c. *Parusse* &c. apparerem. ab eodem.
Pas un, nemo, neminem.
Peignant, pingens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *peindre*. Est & legitimum, pectens, a *peigner*.
Peins, pingo, pingis, pinge. a *peindre*.
Peint, pingit. item, Supinum. ab eod.
Peus, potes. a *pouvoir*.
Peut, potest. ab eodem.
Peuvent, possunt. ab eodem.
Peux, potes. olim & possum. ab eod.
Pierre, Petrus. item, lapis.
Plaignant, conquerens, miserans cum Affinibus. (v. §. 27.) a *plaindre*.
Plains, conqueror, eris, ere; miseror, aris, are. ab eod.
Plaint, conqueritur; miseratur. item, Supinum. ab eodem.
Plaisant, placens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *plaire*. Est & lepidus.
Plait, placet. ab eodem *plaire*.
Pleut, pluit. a *pleuvoir*, seu *pluvoir*.
Plu, Supinum. Tum ab eodem; tum a *plaire*, placere.
Plus &c. placui &c. a *plaire*. item, plus, magis. *plus* .... *plus* .... quanto .... tanto .... quo modo serviat gradibus comparationis, dixi § 5.
Plusse &c. placerem &c. a *plaire*.
Plût, pluit. Præteritum a *pluvoir*. item. plueret. ab eod. *Plût - il à Dieu*! o utinam!
Poignant, pungens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *poindre*.
Poins, pungo, pungis, punge. ab eodem.
Point, pungit. item, Supinum. ab eodem. item, punctum; neutiquam, non. cum *de*, nihil, nullus.
Pollu, maculatus. a *polluer*.
Ponnant, ova pariens; cum Affinibus. (v. § 27.

(v. § 27.) a *pondre.* Dicitur etiam *pondant*, cum ſuis Affinibus.

Ponnu, (dicitur & *pondu*) Supinum. ab eod.

Pour ce qui eſt de .... quod attinet ad ....

Pourai, Pourois. v. *Pourrai, Pourrois.*

Pourquoi, cur. *c'eſt pourquoi*, quapropter.

Pourrai &c. potero &c. *Pourrois* &c. poſſem &c. a *pouvoir.*

Prenant, accipiens, capiens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *prendre.*

Prenne &c. accipiam, capiam, *prennent*, accipiunt, ant. ab eod.

Preſcrit, præſcribit. item, Supinum a *preſcrire.*

Preſcrivant, præſcribens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.

Pris &c. cepi, accepi &c. item, Supinum. a *prendre.*

Priſſe &c. caperem, acciperem &c. ab eod.

Pu, Supinum; tum verbi *pouvoir*, poſſe; tum etiam, ſed rariſſimum, verbi *paitre*, paſcere.

Puant, male olens; cum Affixis. (v. § 27.) a *puir.*

Puis, poſſum, potes. a *pouvoir.* item, deinde, poſtea.

Puiſſe &c. poſſim &c. ab eod.

Pus &c. potui &c. a *pouvoir.* item, fœteo, fœtes, a *puir.*

Puſſe &c. poſſem &c. a *pouvoir.*

Put, fœtet. a *puir.* ſed *put*, potuit, & *pût*, poſſet, a *pouvoir.*

Q.

Que. 1. ut, quod, quam. 2. relativum, quem, quam, quod; quos, quas, quæ. 3. interrogativum, quid? & ſequente *de* quantum? e. g. *que de maux ai-je à ſoufrir?* wie viel Unglück habe ich zu leiden? 4. eſt & pleonaſmus, ſeu elegantiæ tantum gratia poſitum. ut, *que les livres ſoient votre entretien*, libri tua ſint occupatio.

Que ce ſoit, poſt relativa, & alias quasdam particulas. idem eſt, quod Latinorum *cunque*. e. g. *qui que ce ſoit*, quicunque. *quoi que ce ſoit*, quidquid. *quand*, vel *ou*, *que ce ſoit*: quandocunque, ubicunque.

Quel, & *Quelque*, ſequente *que*: qualiſcunque, quantumvis.

-- *querant*, Participium præſentis a *querir*, de quo dictum § 26.

-- *querrai*, Futurum; & *querrois*, Imperfectum primum Conjunctivi. ab eod.

Qui. 1. qui, quis? &c. 2. *qui* .... *qui* .... *qui* .... ut, *ils ſont morts tous, qui dans la guerre, qui au lit, qui ſur la mer*, mortui ſunt omnes, alius in bello, in lecto alius, alius mari.

-- *quiere* &c. Conjunctivi præſens. a *querir*, de quo § 26.

-- *quierent*, ultima perſona Præſentis Indicat. & Conjunct. ab eod.

-- *quiers*, perſona prima & ſecunda Præſentis Indic. item, Imperativi ſecunda ſingularis. ab eod.

-- *quiert*, perſona tertia præſ. indic. ab eod,

-- *quis*, Supinum. item, *quis* &c. præteritum ſimplex. ab eod.

R.

Reçois, recipio, recipis, recipe. ab *recevoir*.
Reçoit, recipit. ab eod.
Reçoive &c. recipiam, as, at. *reçoivent*. recipiunt, recipiant. ab eod.
Reçu, Supinum. ab eod.
Reçus &c. recepi &c. *Reçusse* &c. reciperem &c. ab eod.
Repens (*je me*) pœnitet me; (*tu te*) pœnitet te: *repens-toi*: pœniteat te. a verbo reciproco *se repentir*.
Repent, (*il* vel *elle se*) pœnitet illum, illam. ab eod.
Repentant (*se*) pœnitens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
Riant, ridens; cum Affinibus. (v. § 27. a *rire*.
Ris, Supinum. item, rideo, rides, ride: quæ tamen legitima sunt. ab eod. Substantive, risus.

S.

Sa, sua, suam, ejus.
Sachant, sciens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *savoir*.
Sache, *saches*, scito. ab eod.
Sai, vel *sais*, scio, scis. ab eod.
Sait, scit. ab eod.
Saurai &c. sciam, es, et &c. *Saurois* &c. scirem &c. item, possum &c. ab eod.
Sçachant, *sçai*, *sçaurai* &c. v. modo *Sachant*, *sai*, *saurai* &c.
Se, sibi, se.
Sens, sentio, sentis, senti. a *sentir*, quod etiam olere significat.
Sent, sentit. ab eod.
Sentant, sentiens, olens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
Sers, servio, servis, servi. a *servir*.
Sert, servit. ab eod.
Servant, serviens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
Ses, sui, suæ, suos, suas, sua; ejus.
Soi, Pronomen sui sibi se:
- - *solu*, Supinum. ab antiquato *soudre*, de quo dixi § 26.
- - *solvant*, Participium præsentis; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
- - *solus* &c. Præteritum simplex. ab eodem.
Son, suus. &, sequente vocali, sua, ut, *son ambition*. item, ejus. Substantive, sonus, surfur.
Sors, exeo, exis, exi, a *sortir*.
Sort, exit. ab eod. Substantive, sors.
Sortant, exiens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
- - *soudrai* &c. Futurum .... *soudrois* &c. Imperf. primum Conjunctivi. a dicto *soudre*.
Soufert, Supinum. a *soufrir*, pati.
Soufrant, patiens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
soufre, patior, patere. *soufres*, pateris. ab eod.
- - *sous*, solvo, solvis, solve. ab inusitato *soudre*.
Souscrit, subscribit. item, Supinum. a *souscrire*.
Souscrivant, subscribens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
- - *sout*, solvit. a supra dicto *soudre*.
Su, Supinum. a *savoir*, scire.
Sufi, Supinum. a *sufire*, sufficere.

Sufi-

Sufiſant, ſufficiens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.

Sufit, ſufficit. ab eodem.

Sui, ſuis, ſequor, ſequeris, ſequere. a *ſuivre*. Eſt & verbum auxiliare, ſum.

Suit, ſequitur. ab eodem *ſuivre*.

Suivant, ſequens; cum Affinibus. (v. § 27) ab eodem.

Suivi, Supinum. ab eodem.

Sus &c. ſcivi &c. a *ſavoir*. item, ſuper, eja, age.

Suſcrit, ſupra inſcribit. item, Supinum. a *ſuſcrire*.

Suſcrivant, inſcriptionem addens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.

Suſſe &c. ſcirem &c. a *ſavoir*.

T.

Ta, tua, tuam.

Taiſant, (*ſe*) tacens; cum Affinibus. (v. § 27.) a verbo *ſe taire*, tacere.

Tait (*ſe*) tacet. ab eodem.

Te, tibi, te.

Teignant, tingens; cum Affinibus. (v. § 27) a *teindre*.

Teins, tingo, tingis, tinge. ab eod.

Teint, tingit. item, Supinum. ab eodem. Subſtantive, color, ſpecies oris.

Tenant, tenens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *tenir*.

Tenu, Supinum. ab eodem.

Tes, tui, tuæ, tuos, tuas, tua.

Tiendrai &c. tenebo &c. *Tiendrois* &c. tenerem &c. a *tenir*.

Tienne, es, e: teneam, as, at. *tiennent*, tenent, teneant. ab eodem.

Tiens, teneo, tenes, tene. ab eodem.

Tient, tenet. ab eodem.

Tins, tenui, tenuiſti: *tint*, tenuit: *tinmes, tintes, tinrent*: tenuimus, iſtis, erunt. ab eod.

Tinſe, aut *Tinſſe*, &c. tenerem &c. ab eodem.

Toi, tu, te.

Ton, tuus. &, ſequente vocali, tua. e. g. *ton arrivée*, deine Ankunft.

Tous, omnes. *tous les hommes*, omnes homines. *à tous les hommes*, omnibus hominibus.

Tout. 1. cum articulo definito poſt ſe, omnis. *tout le royaume*, totum regnum: *toutes les écoles*, omnes ſcholæ: *tout le monde*, omnes, omnis terra. 2. ſequente particula *un, une*, ſignificat idem ac totus. *toute une ville*, tota urbs. 3. per modum adverbii, omnino, prorſus. 4. *tout .... que*, quantumvis. *tout adroit qu'il étoit*, ſo geſchickt er auch war: *tout Docteurs que vous êtes*, quanticunque Doctores eſtis, tamen &c.

Trais &c. traxi &c. a *traire*, trahere, mulgere: quod in ſolis fere compoſitis uſitatum eſt.

Trait, mulget, trahit. item, Supinum. ab eod. Subſtantive, forma, linea, telum.

Tranſcrit, tranſcribit. item, Supinum. a *tranſcrire*.

Tranſcrivant, tranſcribens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.

Trayant, trahens, mulgens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *traire*.

Très ante adjectiva & adverbia, valde, admodum.

Treſſaillant, exultans; cum Affinibus. (v. § 27.) a *treſſaillir*.

Treſſaus, exulto, exultas, exulta. ab eodem.
Treſſaut, exultat. ab eodem.
Tu, tu. *Tû*, Supinum verbi *ſe taire*, tacere.
Tus &c. tacui &c. *Tuſſe* &c. tacerem &c. ab eodem.

V.

Va, it, i. ab *aller*.
Vaillant. valens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *valoir*.
Vainquant, vincens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *vaincre*.
Vais, eo. ab *aller*.
Vas, eo, is, i. ab eodem.
Vaudrai &c. valebo &c. *Vaudrois* &c. valerem &c. a *valoir*.
Vaut, valet. ab eod. *il vaut mieux*, præſtat, ſatius eſt.
Vaux, valeo, vales. ab eod.
Vécu, Supinum a *vivre*, vivere.
Vécus &c. vixi &c. ab eod.
Vecuſſe, &c. viverem &c. ab eod.
Venant, veniens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *venir*.
Vens, vendo, vendis, vende. a *vendre*.
Venu, Supinum. a *venir*, venire.
Vequiſſe &c.&c.viverem &c. a *vivre*.
Verai, ſeu *verrai* &c. videbo &c. *Verois*, *verrois* &c.viderem &c. a *voir*.
Verte (Femininum a *verd*) viridis, immatura.
Vet, veſtit. a *vêtir*.
Vêtant, veſtiens, cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
Vets, veſtio, veſtis, veſtito. ab eod.
Vêtu, Supinum. ab eod.
Veuille &c. velim &c. a *vouloir*.
Veulent, volunt. ab eod.
Veut, vult. ab eod.
Veux, volo, vis. ab eod.
Viendrai &c. veniam, es, et &c.
Viendrois &c. venirem &c. a *venir*.
Vienne, *es*, *e*: veniam, as, at. *viennent*, veniunt, ant. ab eodem.
Viens, venio, venis, venito. ab eod.
Vient, venit. ab eod.
Vins, veni, veniſti: *vint*, venit: *vinmes*, *vintes*, *vinrent*: venimus, veniſtis, venerunt. ab eod.
Vinſe, aut *vinſſe* &c. venirem &c. ab eodem.
Vis, vivo, vivis, vive. a *vivre*. *Vis* &c. vidi &c. a *voir*.
Viſſe &c. viderem &c. a *voir*.
Vit, vivit. a *vivre*.
Vois, video, vide. a *voir*.
Vont, eunt. ab *aller*.
Vos, veſtri, veſtræ, veſtros, veſtras, veſtra.
Voudrai &c. volam &c. *Voudrois* &c. vellem &c. a *vouloir*.
Vous, vos, ihr; vobis, vos, euch.
Voyant, videns; cum Affinibus. (v. §. 27.) a *voir*.

Y.

Y, particula relativa, ſere ſignificat motum ad locum, vel quaſi locum; aut quietem in loco, vel quaſi loco. ad priorem ſenſum pertinent e.g. *il y va*, eo abit. *j'y ai ſongé*, eo cogitationem intendi. *j'y ſuis obligé* officio ad id obſtringor. ad alterum hæc: *il y eſt*, eſt ibi. *votre frere vous y attend*, frater tuus illic te opperitur. *je m'y plais bien*

peu-

peu, parum oppido mihi in ea re placeo. *je n'y manquerai pas*, in ea re officio haud deero. 2. *il y a*, est ibi, sunt ibi. e. g. *il y a du danger*, inest periculum. *il y avoit des soldats*, aderant eo loco milites. *y a-t-il des livres?* suntne illic libri? 3. *il y a*, cum de tempore intelligitur, respondet nostro seit, inde a. *il y a deux mois*; inde a duobus mensibus. *il y a six mois*, sexto abhinc mense.

Yeux, oculi. ab *œil*.

CATALOGUS PARTICULARUM,
quæ Verbis compositis præfiguntur.

A - batre, decutere.
Ab - user, abuti.
Abs - tenir, abstinere.
Ad - juger, adjudicare.
Ap - prendre, discere.
Apar (Appar) - tenir, pertinere.
As - servir, servituti subjicere.
At - tendre, expectare.
Bien - faire, benefacere.
Com - mettre, committere.
Con - Courir, concurrere.
Contre - dire, contradicere.
De - couvrir, detegere.
Dee - armer, exarmare.
Desa (Desap) - prendre, dediscere.
Dis - penser, relaxare, lege solvere.
Discon - venir, dissentire.
E - couler (s), effluere.
Em - presser, urgere.
En - chanter, incantare.
Ente - prendre, aliquid aggredi.
Ex - traire, in epitomen colligere.
For - faire, peccare.
Im - prouver, improbare.
In - former, docere.
Inter - rompre, interrumpere.
Intro - duire, introducere.
Main - tenir, tueri, asserere.
Mal-traiter, tractare aspere.
Mau - dire, maledicere.
Me - conter, numerando errare.
Mes - offrir, pretium æquo minus offerre.
Mi - partir, bifariam dividere.
O - mettre, omittere.
Ob - tenir, obtinere.
Op - presser, opprimere.
Par - venir, pervenire.
Per - mettre, permittere.
Por - traire, effigiem exprimere.
Pour - voir, prospicere.
Pre - venir, prævenire.
Pro - jetter, designare.
R'asseoir, defervescere.
Ra - baisser, deprimere.
Re - courir, recurrere.
Recon - duire, comitari revertentem.
Rem - porter, referre.
Ren - dormir, sopire iterum.
Res - sembler, similem esse.
Resou - venir (se) meminisse.
Se - duire, pervertere.
Sou (sous) - tenir, sustinere, tueri.
Sub - venir, succurrere.
Sup - porter, tolerare.
Sur - passer, superare.
Tres - saillir, exultare.

EXERCITATIO,

ipso facto demonstrans, posse ex paucissimis his, quæ præmisi, obviam quamque libri gallici partem, ope Lexici, recte explicari.

Ex libro ultimo Telemachi.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
Enfin Minerve prononça ces paroles: Fils d'Ulysse! écoutez-moi pour la derniere
14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28
fois. Je n' ai instruit aucun mortel avec autant de soin que vous. Je vous ai
29 30 31 32 33 34 35
mené par la main au travers des naufrages, des terres inconnues, des guerres
36 37 38 39 40 41 42 43 44 45
sanglantes, & de tous les maux, qui peuvent eprouver le cœur de l'homme. Je
46 47 48 49 50 51 52 53
vous ai montré par des experiences sensibles les vraïes & les fausses maximes, par
54 55 56 57
les quelles on peut regner.

Compendii gratia *D* significabit *Dictionarium*, obvium qualecunque, modo non deterrimæ notæ; *Sp.* meum *Spicilegium;* § 1, § 2, &c. numerum Institutionum, quas proposui.

1) D. demum, tandem.

2) Minerva.

3) D. *prononcer*, proferre. Cum igitur Characteristica *er* indicet conjugationem primam (§ 6), terminatio *a* in Tabella Conjugationum (§ 10) docet, esse personam tertiam singularem Præteriti simplicis: *protulit*. Cur *c* mutetur in *ç*, dixi (§ 25.)

4) Sp. ita explicat: (hi, hæ; hos, has.) quorum ultimum huc pertinere, vocabulum proximum docebit.

5) D. *parole*, vox, verbum. Additum *s* (§ 3) numerum pluralem significat. Itaque constructio hæc oritur: *Demum Minerva protulit has voces.*

6) D. filius. 7) Apostrophus indicat, deesse literam *e* (§ 20.) *De* autem est articulus indefinitus (§ 2) ante nomen proprium, hic genitivi nota.

8) Ulysses. *Fili Ulyssis!*

9) D. *écouter*, audire. Characteristica *er* (§ 6) primæ conjugationis: in qua (§ 10) terminationem *ez* bis reperies, in Præsenti Indicativi, & Imperativo. Sententia Imperativum exigit: audi. Gallice quidem est *au-*

dite:

dite: sed perpetuus hic est & solennis Gallicismus, ut unum duntaxat alloquentes (§ 16) numero tamen plurali utantur.

10) Sp. me.

11) D. pro. 12) Articulus definitus. (§ 1.) 13) D. *dernier*, ultimus. Additum *e* (§ 4) nota est generis Feminini: nam id genus est Substantivi sequentis. 14) D. vice, **mal. Höre mich für das letzte mal.**

15) Sp. ego. 16) Apostrophus loco *e* elisi. (§ 20.) *Ne.* Sp. non. 17 & 18) D. *instruire*, docere, instituere. Sp. *instruit*; Supinum ab *instruire*. Supinum autem cum verbo auxiliari *ai* facit Præteritum compositum Indicativi. (§ 10) Prodit ergo sensus, *institui*, *docui*, **ich habe unterrichtet.**

19) D. aliquis, ullus. 20) D. mortalis, homo. *Ego non docui ullum mortalem.*

21) D. cum. 22) D. tantum, **so viel.** 23) Sp. *de* poni solitum post *autant*. 24) D. cura, sollicitudo. *Tanta cum sollicitudine.*

25) Sp. quam. 26) Sp. **euch**, te. Tota igitur Minervæ ad Telemachum oratio est: *Fili Vlyssis! audi me jam nunc postremo. Ego non erudii ullum mortalium tanta cum sollicitudine, quanta te.*

27) Sp. ego. 28 & 29) D. *mener*, ducere. *ai* cum Supino in *é* est (§ 10) Præteritum compositum Indicativi, *duxi*. Proinde *vous* Sp. te. *Ego te duxi.*

30) D. *par*, per; *main*, manus. *la* articulus, (§ 1.) **bey der Hand, an der Hand**, manu te duxi.

31) D. *travers* cum *à* vel *au*, trans, per medium. Si bonum sit Lexicon, videbis, particulam hanc regere Genitivum: atque hujus nota in plurali est *des* (§ 1.) quod ter deinceps sequitur.

32) D. *naufrage*, naufragium, *s* plurale. (§ 3.) idem *s* occurrit in vocabulis proximis. 33) D. *terre*, terra, regio. 34) D. *inconnu*, ignotus. *e* Femininum. (§ 4.) 35) D. *guerre*, bellum. 36) D. *sanglant*, cruentus. *e* Femin. ut n. 34. 37) D. &. 38) Sp. omnes. Præcedens *de* est articulus indefinitus, (§ 2.) sequitur articulus definitus, quemadmodum in exemplis Spicilegii. 39) Pluralis a *mal*, malum, (§ 3.) Collige jam: *per medium naufragiorum, regionum ignotarum, cruentorum bellorum, malorumque omnium.*

40) Sp. quæ. i. e. mala. 41) Sp. possunt. 42) D. probare, tentare. 43) D. cor. præcedit articulus, (§ 1.) 44) D. homo. cum articulo genitivi, (§ 1.) *Quæ tentare cor hominis possunt*, Itaque: *Ego te manu duxi per media naufragia, per regiones ignotas, per cruenta bella, & mala omnia, quæ periclitari humanum animum possunt.* 45) Sp.

45) Sp. ego. 46 & 47) D. *montrer*, ostendere. Præteritum compositum Indicativi, ut n. 29. *ostendi.* *Vous*, tibi.

48) D. per. 49) D. *experience*, experimentum. *s* plurale, (§ 3.) articulus est partitivus §. 15.) 50) D. *sensible*, manifestus, perspicuus. *s* plurale.

51) D. *vrai*, verus. cum *e* feminino, & *s* plurali § 4 & 3.) articulus accusativi pluralis (§ 1.) 52) A masculino *faux*, falsus (§ 4.) articulus, ut modo n. 51. 53) D. *maxime*, axioma, doctrina. *s* plurale.

54) D. *quel* cum articulo definito, qui, quæ, quod. In feminino habet *quelle* (§ 4.) Sensus: *per quas.* 55) Sp. **man** 56) Sp. potest. 57) D. regnare. Tota sententia est: *Ego tibi ostendi per experimenta manifesta veras falsasque doctrinas, secundum quas regnari potest.*

58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72
Vos fautes ne vous ont pas été moins utiles, que vos malheurs. Car quel est
73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87
l'homme, qui peut gouverner sagement, s' il n' a jamais soufert, & s' il n' a
88 89 90 91 92 93 94 95
jamais profité des soufrances, où ses fautes l' ont précipité?

58) Sp. vestri per Gallicismum ordinarium (§ 16) tui. 59) D. *faute*, error. *s* plurale: de quo, brevitatis ergo, deinceps mentionem haud faciam, articulum etiam definitum ob eandem caussam silentio præteriturus.

60) Sp. non. 61) Sp. tibi. 62 & 64) fuerunt. Præteritum compositum verbi auxiliaris *Etre.* (§ 9.) 63) Secunda negatio. (§ 19.) 65) D. minus. 66) D. *utile*, utilis. 67) Sp. quam. 68) Sp. tuæ. 69) D. ærumnæ. Construendum proin: *Errores tui non min[illegible] tibi fuere utiles, quam ærumnæ.*

70) D. nam. 71) D. qualis, quisnam. 72) est. (§ 9.) 73) D. homo. 74) Sp. qui. 75) Sp. potest. 76) D. regere, gubernare. 77) D. sapienter. 78) si. De apostropho particulæ *si* dixi § 20. 79) Sp. ille, **et**. 80 & 82) nunquam. Duplex negatio (§ 19) pro more. 81 & 83) Sp. *soufert*, Supinum a *soufrir*, pati. ergo: *passus est*: nam Supinum cum verbo auxiliari *a* Præteritum compositum efficit (§ 10.) *Nam quis est homo, qui possit sapienter regere, si nunquam passus est?*

84) & si. ut n. 78. 85) ut n. 79. 86 & 88) ut n. 80 & 82. 87 & 89) D. *profiter*, proficere. Præteritum compositum (§. 10.) *profecit*. 90) D. calamitas, *des*, nota ablativi. (§. 1.) *ex calamitatibus*. Antiquiora Lexica habent geminum *f*, *souffrance*, ut monui § 22.

91) D.

91) D. quorſum, quo. 92) Sp. ſui. 93) D. errores. 94) Sp. eum pro *ſe*, per apoſtrophum (§ 20.) 95) D. *précipiter*, præcipitare. Præteritum compoſitum primæ conjugationis (§ 10.) Itaque: *& ſi nunquam profecit ex calamitatibus, in quas ſui eum errores præcipitarunt?*

96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107
Lorſque vous regnerez, mettez toute votre gloire à renouveller l'age d'or: écoutez tout
108 109 110 111 112 113 114 115
le monde: croyez peu de gens: gardez-vous bien de vous croire trop vous-même.

96) D. Quando, cum. 97) Sp. vos. id eſt, tu. de quo deinceps non admoneo. 98) D. *regner*, regnare. Futurum primæ conjugationis (§ 10.) regnabis. 99) Sp. *mettant*, ponens. ex cujus Affinibus (§ 27) Imperativus facit *ez*. pone, colloca. 100) D. omnis, totus. *e* femininum. omnem, totam. 101) D. tuam. 102) D. gloriam. 103) D. inſtaurare, renovare ob particulam *à* (§ 17.) Sic expone: *Cum imperabis, omnem tuam gloriam colloca in inſtauranda ætate aurea* nam. 104) D. ætas. (in antiquioribus Lexicis quærendum *aage* (§ 14.) & 105) D. *or*, aurum. *d'or*, aureus.

106) D. *écouter*, (antiquis *eſcouter*, § 23.) audire. Imperativus primæ conjugationis (§ 10.) audi. 107) Sp. *tout le monde*, omnes.

108) Sp. *croyant*, credens. *ez* inter Affinia (§ 27) eſt Imperativus. crede. 109) D. parum, wenig 110) D. homines, Leut. Sp. *de* poſt *peu* poni ſolitum. Glaube wenig Leuten.

111) D. *garder*, cuſtodire, hüten. *ſe garder*, cavere, ſich hüten. Imperativus primæ conjug. (§ 10.) cave, hüte dich. 112) D. bene, ſtudioſe. 113) D. credere. *vous*, dir: *de*, zu dir zu glauben (§ 17.) 114) D. nimis. 115) D. ipſe. *vous*, repetitum ad emphaſin, dir. dir ſelbſten. Conſtrue: *Audi omnes: crede paucis: cave utique tibimet nimium credere.*

116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126
Aimez les peuples, n' oubliez rien pour en être aimé. La crainte eſt néceſſaire,
127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137
quand l'amour manque, mais il la faut toujours employer à regret, comme les
138 139 140
remedes les plus violens, & les plus dangereux.

116) D. *aimer*, amare. ama: ut n. 106. 117) D. populos. 118 & 120) gemina negatio (§ 19.) 119) D. *oublier*, oblivifci. nihil obliviſcere. Imperativus, ut n. 106. 121) Vide § 17. amoris obtinendi cauſſa: ut ameris.

121 & 123) D. *aimer*, amare. *être aimé*, amari: nam *être* cum supino Verbi est ejusdem Passivum (§ 11.) Sp. *en*, **davon**, videlicet a populis. **Vergiß nichts, um davon (von ihnen) geliebt zu werden.**
124) D. timor. 125) est (§ 9.) 126) D. necessarius. 127) D. quando. 128) D. amor. 129) D. *manquer*, deesse. Præsens Indicativi (§ 10.)
130) D. sed. 131 & 133) Sp. **man muß**, oportet. 132) Sp. **sie, die Furcht:** nam *la crainte* est femininum. 134) D. semper. Vetustiora Dictionaria habent *tousjours* (§ 23.) 135) D. usurpare, adhibere. 136) D. invito animo. 137) D. sicut. 138) D. remedia. 139) D. *violent*, violentus. Pluralis mutat *nt* in *ns*, § 3.) *les plus*, nota superlativi (§ 5), etiam in sequente vocabulo. 140) D. periculosus. Collige: *Timor est necessarius, cum amor deficit: sed illum adhibere semper oportet invito animo, ut remedia vehementissima, & periculosissima.*

141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151
Sur tout soyez en garde contre votre humeur. C'est un ennemi, que vous porte-
152 153 154 155 156 157 158 159 160 161
rez par tout avec vous jusqu'à la mort. Il entrera dans vos conseils, & vous
162 163 164 165 166 167 168 169
trahira, si vous l'écoutez. L'humeur fait perdre les occasions les plus importantes;
170 171 172 173 174 175 176
elle donne des inclinations & des aversions d'enfant, au prejudice des plus grands
177 178 179 180 181 182 183 184 185 186
interets. Elle fait decider des plus grandes afaires par les plus petites raisons. Elle
187 188 189 190 191 192 193 194 195
obscurcit tous les talens, rend un homme inégal, foible, vil, & insuportable.
196 197 198
Defiez-vous de cet ennemi.

141) D. super omnia, præ omnibus. 142) esto. Verbi *Etre* (§ 9) Imperativus. 143) DD. in excubiis, **auf guter Hut.** 144 - 146) DD. contra tuum genium, quem vulgo etiam *humorem* dicunt. *Ante omnia contra innatum tibi impetum excuba.*
147) Sp. **Es ist**, est hic. 148) D. hostis. 149) Sp. quem. 150) Sp. tu. 151) D. *porter*, ferre. Futurum primæ conjug. (§ 10.) feres. 152) D. quaquaversus; per omnem locum, per omnia. 153 & 154) D. cum. Sp. tu. tecum. 155 & 156) DD. usque ad mortem. *Hostis est, quem tecum ubique circumferes ad mortem usque.*
157) Sp. Ille. nimirum hostis. 158) D. *entrer*, intrare. Futurum primæ conjug. (§ 10.) intrabit, irrepet, 159) D. in. 160) Sp. tua. 161) D. consi-

consilia. 162) D. *trahir*, prodere. Futurum secundæ conjug. *ira* (§ 10.) teque prodet. 163) D. si. 164) D. *écouter*, audire. Indicativi præsens (§ 10.) *l'* pro le. Sp. eum. *Irrepet ille in tua consilia, teque prodet, si eum audis.*

165) D. genius, propensio. 166) Sp. facit. 167-169) DDD. amittere occasiones gravissimas. nam *les plus* superlativum indicat (§ 5.) 170) Sp. illa, propensio. 171) D. *donner*, dare. Indicativi præsens conjug. primæ (§ 10.) dat. 172 & 173) DD. voluntatis inclinationes & aversationes. Articulus *des* est partitivus (§ 15.) 174) D. *enfant*, infans, puer. *d'enfant*, puerilis. 175) D. detrimentum. articulus *au* respondet dativo incommodi apud Latinos: **zum Nachtheil**, in detrimentum. 176 & 177) DD. maximorum commodorum. nam *des plus* Superlativum efficit (§ 5.) *Propensio facit, ut omittamus occasiones gravissimas: illa suggerit inclinationes animi aut aversationes pueriles, in detrimentum maximorum sæpe commodorum.*

178) Sp. illa. 179) Sp. facit 180. 185) DD. decernere de negotiis maximis ex rationibus tenuissimis.

186) Sp. illa. 187) D. *obscurcir*, obscurare. Indicativi præsens secundæ conjug. (§ 10.) obscurat. 188) Sp. omnes. 189) D. naturæ dotes. vulgo *talenta*. 190) D. *rendre*, efficere, reddere. Quoniam *re* Characteristica quartæ conjug. est (§ 6), eademque in vocabulo *rend* omnino perit absque ulla compensatione, vides (§ 10) id esse præsens Indicativi in eadem quarta conjugatione. reddit. 191) D. hominem, **einen Menschen.** 192-195) DDD. *reddit hominem inæqualem, debilem, abjectum, & intolerabilem.*

196) D. *defier* (*se de ...*) diffidere. Imperativus primæ conjug. (§ 10.) additur *vous*, quia Verbum reciprocum est. 197) Sp. huic. 198) D. hosti. *Diffide huic hosti.*

199 200 201 202 203 204 205 206 207
Craignez les Dieux, o Telemaque: cette crainte est le plus grand trésor du cœur de
208 209 210 211 212 213 214 215 216 217
l'homme: avec elle vous viendront la sagesse, la justice, la paix, la joye, les plaisirs
218 219 220 221 222 223 224 225
purs, la vraye liberté, la douce abondance, & la gloire sans tache.

199) Sp. *craignant*, timens. inter cujus Affinia (§ 27) *ez* in Imperativo occurrit. time. 200) D. Deos, a *Dieu*. nam *eu* in plurali assumit *x*. (§ 3.) 201) o Telemache.

202) Sp. hæc. 203) D. formido. 204) est (§ 9.) 205) Superlativus (§ 5.) maximus. 206 & 207) DD. thesaurus cordis. 208) D. hominis.

209) D. cum. 210) Sp. illa. 211) Sp. tibi. 212) Sp. *viendrai*, veniam. Ejus temporis ultima perſona (§ 10.) venient. 213 ſqq.) DDD. ſapientia, juſtitia, pax, gaudium, voluptates puræ, vera libertas, dulcis (a maſculino *doux*, § 4) abundantia, & gloria absque macula. Totius igitur clauſulæ hæc eſt ſententia: *Time Deos, Telemache: hic timor eſt theſaurus humani cordis præcipuus: cum hoc tibi obtingent ſapientia, juſtitia,* cet.

EXERCITATIO ALTERA, POETICA.

Petri Cornelii Cleopatra, regina ambitioſa & effera, ita ſecum ipſa loquitur, & odium in Rodogunam effundit, virginem ex regio Parthorum ſanguine genitam, & deſtinatam Antiocho Cleopatræ filio Sponſam. *Rodogunæ Tragœdiæ Act. II Scen. I.*

1 2 3 4
Sermens fallacieux, ſalutaire contrainte,
5 6 7 8 9 10 11 12
Que m' impoſa la force, & qu' accepta ma crainte;
13 14 15 16
Heureux déguiſemens d'un immortel couroux,
17 18 19 20
Vains fantomes d'état, évanouiſſez-vous.

1) D. Juramenta. *nt* in plurali fit *ns* (§ 3.) 2) D. fallacia, fraudulenta. Literæ *x* in plurali nil additur. 3. & 4) DD. ſalutaris violentia, heilſamer Zwang. 5) Sp. quam. nimirum violentiam. 6) Sp. mihi pro *me*. 7) *impoſer*, imponere, injungere. Præteritum ſimplex primæ conjug. (§ 10.) injunxit, impoſuit. 8) D. vis. 9) ut n. 5. & quam. 10) D. *accepter*, acceptare, accipere. acceptavit. ut n 7. 11) Sp. mea. 12) D. formido. *O juramenta fallacia, & ſalutaris violentia, quam mihi vis injunxit, & timor meus acceptavit!*

13-16) DDD. Felices diſſimulationes immortalis iræ. 17-19) DDD. vana phantaſmata Principatus. 20) D. *evanouir*, & *s'évanouir*, evaneſcere. Imperativus ſecundæ conjug. Characteriſtica *ir* mutata in *iſſez* (§ 10.) evaneſcite. *vous* ob Verbum reciprocum. Verziehet euch.

21 22 23 24 25 26 27
Si d'un péril preſſant la terreur vous fit naitre,
28 29 30 31 32 33 34 35
Avec ce péril même il vous faut diſparoitre.

Sem-

36 37 38 39 40 41
Semblables à ces vœux dans l'orage formez,
42 43 44 45 46 47 48
Qu'efface un promt oubli, quand les flots sont calmez.

21 - 24) DDD. ſi periculi urgentis terror. 25) Sp. vos. Alloquitur Cleopatra per figuram Apoſtrophes juramenta ſua, ceteraſque artes, paulo ante ab ſe recenſitas. 26) Sp. *fis*, feci. cujus tertia perſona ſingularis eſt *fit* (§ 10 in Præterito ſimplici.) 27) D. naſci. Antiqua Lexica habent *naiſtre* (§ 23.)

28) D. cum. 29 - 31) DDD. hoc periculo ipſo. 32 & 34) Sp. oportet. 33) Sp. vos. 35) D. evaneſcere.

36) D. ſimiles. 37) Sp. his, illis. 38) D. *vœu*, votum. Pluralis ſibi aſciſcit *x*, quia nomen in *eu* deſinit (§ 3.) votis. *ſimiles iis votis.* 39 - 41) DDD. in tempeſtate factis. *Former*, facere, Supinum ſeu Participium habet *formé* (§ 10.) ejus pluralis eſt *formez* (§ 3.) 42) Sp. quæ. 43) D. *effacer*, delere, obliterare. Præſens Indicativi in prima conjug. (§ 10.) obliterat. 44 & 45) DD. velox oblivio. 46 & 47) DD. quando fluctus. 48) D. *calmer*, ſedare. Supinum ſeu Participium, ſedati, ut *formez* n.41. *ſont*, ſunt, (§ 9.) Tota proin ſententia eſt: *Si periculi urgentis terror vos produxit (naſci fecit), cum hoc ipſo periculo evaneſcere vos oportet, ſimiles illis votis tempeſtate ſuſceptis, quæ celeris oblivio delet, cum fluctus ſedati ſunt.*

49 50 51 52 53 54 55 56
Et vous, qu' avec tant d'art cette feinte a voilée,
57 58 59 60
Recours des impuiſſans, haine diſſimulée,
61 62 63 64 65 66
Digne vertu des Rois, noble ſecret de Cour,
67 68 69 70 71 72
Eclatez, il eſt tems, & voici notre jour.

49) Sp. Et tu. 50) Sp. quod, relativum. 51) D. cum. 52 & 53) DD. tanta arte. *Tant d'art* proprie eſt *tantum artis.* Sp. *de.* 54) Sp. hæc. 55) D. ſimulatio. 56) D. *voiler*, velare. Præteritum compoſitum primæ conjug. (§ 10.) velavit. Supino in *é* additur *e* femininum (§ 4), quia refertur ad *haine*, n. 59, quod generis eſt feminini. 57 - 60) DDD. refugium imbecillorum, odium clandeſtinum. 61 - 66) DDD. digna virtus Regum, nobile arcanum Palatii. 67) D. *éclater*, erumpere. Imperativus primæ conjug. (§ 10.) erumpe. 68) Sp. eſt iſt. 69) D. tempus. 70) D. & en, & ecce. 71 & 72) DD. noſtra dies. *Et tu* (odium) *quod tanto artificio fraus*

hæc mea velavit, præſidium imbecillium, odium diſſimulatum, digna Regum virtus, nobile arcanum Regiæ, erumpe, tempus jam eſt: nam ecce diem noſtrum!

73 74 75 76 77 78 79 80
Montrons-nous toutes deux, non plus comme ſujettes,
81 82 83 84 85 86 87 88 89
Mais telle que je ſuis, & telle que vous êtes.
90 91 92 93 94 95 96
Le Parthe eſt éloigné, nous pouvons tout oſer,
97 98 99 100 101 102 103
Nous n' avons rien à craindre, & rien à déguiſer.

73) D. *montrer*, oſtendere Imper. primæ conjug. (§ 10.) oſtendamus. 74) Sp. nos. 75 & 76) DD. alle beyde. nam *deux* eſt duo, ambo: *tout* autem ratione generis feminini acquirit *e*, ratione pluralis numeri *s*. 77-80) DDD. non jam (non amplius) ut ſubditas. 81) D. ſed. 82) D. *tel*, talis. Femininum duplicat *l*, ut *nulle* & *quelle*, (§ 4.) talem. 83) Sp. wie. latino more, quia præceſſit *talem*, dicendum eſt *qualis*. 84) Sp. ego. 85) ſum, (§ 9.) 86) & talem, ut n. 82. 87) qualis, ut n. 83. 88) Sp. tu. 89) es, (§ 9.)

90) Parthus. 91) eſt, (§ 9.) 92) D. remotus, procul diſtans. 93) Sp. nos. 94) D. *pouvoir*, poſſe. Characteriſtica tertiæ conjugationis *oir*, (§ 6.) rejecta, & ſubſtituto *ons*, oritur Indicativi præſens: poſſumus. 95 & 96) DD. omnia audere. 97) Sp. nos. 98 & 100) nihil. gemina negatio, (§ 19.) 99) habemus, (§ 8.) 101) D. timere. *à* (§ 17) zu fürchten. 102 & 103) DD. und nichts zu verbergen. *Oſtendamus nos ambæ* (ego, & tu, o odium meum) *non jam ut ſubditas, ſed talem me, qualis ſum, & tale te, quale es. Parthus abeſt procul: licet audere omnia: nihil jam vel timendum eſt, vel celandum.*

104 105 106 107 108 109 110 111
Je hai, je regne encor. Laiſſons d'illuſtres marques;
112 113 114 115 116 117 118 119
En quittant, s' il le faut, le haut rang des Monarques:
120 121 122 123 124 125
Faiſons-en avec gloire un départ éclatant,
126 127 128 129 130 131
Et rendons-le funeſte à celle qui l'attend.

104 & 105) Sp. Sp. ego odi. 106) Sp. ego. 107) D. *regner*, regnare. Indicativi præſens (§ 10.) regno 108) D. adhuc, etiam nunc.

109) D. *laiſſer*, relinquere. Imperativus (§ 10.) relinquamus. 110 & 111) DD. illuſtria veſtigia. *d'* eſt articulus partitivus (§ 15.) 112) D. *quitter*, deſe-

deferere. *En* Sp. nota gerundii in *do*: deferendo. 113) fi. pro *fi*, utpote initio conftructionis (§ 20.) 114 & 116) Sp. oportet, neceffe eft. 115) Sp. es. Wenn man es thun muß. 117-119) DDD. fublimem gradum imperantium.

120) Sp. *faifant*, faciens. Inter ejus Affinia (§ 27) eft imperativus: faciamus. 121) Sp. inde, davon. ab hoc regio gradu. 122-125) cum gloria, difceffum fplendidum. 126) D. *rendre*, efficere. Imperativus quartæ conjug. mutata ejus Characteriftica *re* in *ons*: efficiamus. 127) Sp. eum. id eft, difceffum. 128) D. funeftum. 129) Sp. *celle*, illa. *à celle*, illi. 130) Sp. quæ, Rodogunam intelligit. 131) D. *attendre*, exfpectare. Indicativi præfens in quarta conjugatione, Characteriftica *re* deleta fine ulla compenfatione. exfpectat. *L'* pro *le*, Sp. eum. difceffum nempe. *Odi & impero etiam nunc. Illuftria relinquamus veftigia, dum deferimus, fiquidem ita opus eft, fublimem imperii gradum. Apparemus (faciamus) inde cum gloria difceffum fplendidum, eumque (difceffum) funeftum efficiamus Rodogunæ, quæ illum exfpectat.*

A P P E N D I X

De Pronunciatione

Linguæ Gallicæ,

quatenus a latina differt.

1. *Ai* pronunciatur ut æ vel é. Sic *aimai*, amavi; *plaire*, placere; *faire*, facere; lege, æmé, plær, fær. Sed *faifant*, *faifons*, *faifois* &c. ab eodem verbo *faire*, (quæ rectius per *e* fimplex fcribuntur) raptim per *e* breviffimum proferenda funt.

2. *Aou* pronunciatur ut u. *Aout*, Auguftus menfis; lege tantum u.

3. *Au* ut o. *aune*, ulna; l. on; *faute*, error; l. fot.

4. *Aya*, *ayé*, *ayez*, *ayon*, ut eya, eyé, eyon. *ayant*, habens; *payé*, perfolutus; *effayez*, facite periculum, experimini; *rayon*, radius; l. eyá*n*, peyé, effeyé, reyó*n*. (Quid fibi velit hoc *n*, dicetur paulo poft, § 17.)

5. *B* in fine nominum propriorum, ubi per Regulam Finalem (afferendam § 48) effe mutum debebat, æque fonat ac in principio aut medio. *Caleb*, *Segoub*; l. Caléb, Segúb.

6. *Ce*, *ci*, ut *fe*, *fi* *capacité*, capacitas; *concevez*, concipite; l. capafité, confevé. (*n*, ut § 4, feu § 17.) *c'eft*, id eft; l. fe.

7. C

7. *C* cum exigua cauda, sive *ç*, ut s. *plaça*, collocavit; l. plasá.

8. *Ch* ut sch. *vache*, vacca; *ficher*, affigere; l. vasch, fisché. In quibusdam tamen peregrinis *ch* sonat ut c seu lene k. *Christ*, Christus; *Echo*, Echo; l. Crist, Eco.

9. *D* finale, si simul pronuncietur vocabulum sequens, quod a vocali inchoatur, sonat ut t *grand homme*, magnus vir; *quand avez-vous diné*? quando pransus es? l. gra*n*t hom; ca*n*t avé-vu diné? (*n* ut § 4, seu § 17.)

10. *E* gallicum triplex, a quibusdam etiam quadruplex distinguitur. Incipienti sufficiet nosse, aliud esse *e* sonorum, aliud obscurum aut mutum. Sonorum est, quoties vel accentu notatur, vel vox est monosyllaba in consonantem desinens, vel post illud *e* sequitur *l*, *r*, *t*, aut litera quæcunque duplex. Exempla primi generis sunt: *marqué*, signatus; *après*, post; *fête*, festum; l. marké, apræ, fæt. sic & *géant*, vel etiam *geant*, ubi accentus occulte intelligitur; l. schéán. (*n* ut § proxime superiore.) Secundi generis sunt: articuli *les* & *des*; *ses*, sui, suæ; *sec*, siccus; l. læ, dæ, sæ, sæc. Tertii: *mortel*, mortalis; *parler*, loqui; *objet*, scopus; *effroyable*, terribilis; l. mortæl, parlé, obschæ, effroyabl. eademque ratione *lisez*, legite; *examiner*, examinare; l. lisé, examiné: nam *x* & *z* tantundem valent, quantum cs vel gs, & ts.

11. In ceteris casibus *e* obscurum aut mutum est, ita ut vel omnino taceatur, vel certe non nisi tenuissime proferatur. *Jean*, Joannes; *s'asseoir*, sedere; *mangeons*, comedamus; *bourgeois*, civis; *perça*, ut olim scribebatur, perforavit, penetravit: *vive*, vivat; *vie*, vita; l. Scha*n*, *s'* assóar, ma*n*schó*n*, burschóa, persá, viv, vi. Facile apparet, in his e mutum esse, quippe quod penitus omissum sit. Quid autem sit e obscurum, aut quo modo sonet, e quotidiano sermone germanico declarari potest. In vocabulis **gelassen, gefasset, besuchet, Kirche**, & sexcentis similibus, alii vocalem **e** simpliciter omittunt, ut muta permaneat; alii tam obscure & breviter efferunt, ut, si ita dicere liçet, semisyllaba tantum videri possit. Hunc E obscuri sonum, discriminis ergo, deinceps per *e* (*cursivum*) indicabo. Talia sunt: *de* & *le* articuli; *se*, sibi, se; *me*, mihi, me; *ne*, non; l. d*e*, l*e*, s*e*, m*e*, n*e*.

12. Privilegium E muti est, quod, si in duabus continenter syllabis occurrat, secundum quidem obmutescat, primum vero aperte pronuncietur. *parle-je*? loquorne? *mene*, ducit; l. parlésch, mén.

13. Futurum Indicativi & Imperfectum Conjunctivi ante literam *r* E mutum habent. *trouverai*, inveniam; *louerai*, laudabo; *paierois*, solverem,

rem, perfolverem; l. truvræ, luræ, pæræ. Nifi tamen *r* duplicatum fit. *verrai,* videbo; l. værræ.

14. Pronomina *cet,* hic, & *cette,* hæc, E ante *t* mutum habent. *cet article,* hic articulus; *cette paix,* hæc pax; l. s'tarticl, ſt*e* pæ. Sic etiam *honêteté*, honeſtas, urbanitas, alterum E obſcurum habet, etiamſi *t* ſequatur. l. onætété.

15. *Eau* pronunciatur ut o. *l'eau,* aqua; *peau,* pellis; l. lo, po.

16. *Ei* ut é. *pleine,* plena; *Seine,* Sequana fluvius; l. plén, Sén.

17. *Em, en,* ſi ſint in eadem ſyllaba, E ſonat ut a, *n* vero ſit *naſale,* ut Galli appellant, eodemque prorſus modo *m* pronunciatur. Exemplum familiare hujus *n naſalis* in pluribus Germaniæ provinciis millies uno die auditur, dum *n* præſertim in fine vocis non plene aut firmiter, ſed remiſſe & liqueſcens veluti per nares effertur: mein, dein, ſchon, davon. Hunc ſonum per *n* (*curſivum*) indico, quo facilius diſtingui poſſit. Itaque *enſemble,* ſimul; *en prendre,* inde accipere; l. a*n*ſa*n*bl, a*n* pra*n*dr. at *prenons*, accipimus, accipiamus, nec E in a mutat, nec *n* naſale habet: quia *en* non eſt in eadem ſyllaba: idemque ob eandem rationem accidit in *ſemer,* ſeminare, omnibusque ſimilibus: ſic enim ſyllabæ diſtinguuntur, *pre-nons, ſe-mer,* l. pr*e*-non, ſe-mé: cum in ſuperioribus E & naſalis intra eandem ſyllabam cohæreant, *en-ſem-ble*, *pren-dre.*

18. Non tamen liqueſcunt poſt E vocalem literæ n & m, ſi eas aliud n vel m ſequatur. *femme,* mulier, *emmener*, abducere; *ennui*, faſtidium; l. fam, amm*e*né, annui per u obſcurum, ſeu medium inter u & i, de quo § 43. Si poſt *enn* ſequitur E, ſonat ut latinum enn. *ennemi,* hoſtis; l. ennemí.

19. *Em* & *en* in nominibus peregrinis, & in *ien, yen*, *éen,* non mutant E in A. *Memnon, Mentor*, *examen;* l. Memno*n*, Me*n*tor, examen. *bien,* bene; *rien,* nihil; *Troyen*, Troja*n*us; *Européen,* Europæus; l. bie*n*, rie*n*, Troje*n*, Européé*n*, diphthongo tamen *eu* in poſtremo vocabulo ad eum modum deflexa, quem § 22 exponam.

20. Syllaba finalis *ent,* cum in quocunque Verborum Tempore tertiam perſonam pluralis numeri terminat, non auditur. *ils aiment,* amant; *ils portent,* ferunt, ferant; l. is æm, i port. Quod ſi proxime ſequatur vocalis, & eodem ſpiritu ſeu uno tractu pronuncietur, ultimum *t* Verbi auditur. *diſent-ils,* dicunt; *diroient-ils,* dicerent; l. dis' ti, diræt i.

21. Vocabulum *eſt,* latine quoque Eſt, *s* ſemper habet mutum: *t* vero tunc ſolum profertur, cum vocalis proxime ſequens eodem tractu

pronunciatur. *il eſt vrai,* eſt verum; *eſt - il vrai?* eſtne verum? l. il e vræ, & - i vræ. Particula & autem, ad diſcrimen vocabuli *eſt*, conſtanter *t* mutum ſervat. *Pierre & Paul,* Petrus & Paulus; *Jaques & André,* Jacobus & Andreas, l. Pierr e Pol, Schak e André.

22. *Eu* habet ſonum affinem diphthongo germanicæ ö, revera tamen medium inter hoc ö & ſimplex e. Quoties occurret ſoni hujus neceſſitas, eum per *æ* indicabo, *curſivum* tamen, ut meminerit Lector, non eſſe hunc verum & proprium ejus ſonum, ſed vicinum duntaxat. *ceux*, illi; *leur*, eis; l. ſæ, lær. De ſyllaba *eu*, cum ut vocalis *u* legitur, commodius ibidem agetur.

23. *F* initio vocum & medio valide, in fine leniter pronunciatur. *fort bien,* valde bene, optime; *tardif*, tardus; *chef*, caput, perſona princeps; l. for bien per f forte, tardif & chef per f lene. Sed *chef d'œuvre,* opus perfectum, & *clef*, clavis, ſemper ſine f pronunciantur; ſché d'ævr, clé. In nominibus *œuf*, ovum, *bœuf*, bos, & *nerf*, nervus, f in plurali nunquam auditur, in ſingulari tum, cum vocalis ſequitur.

24. *G* cum in fine vocabulorum profertur, ſonum literæ k induit. *ſang & eau,* ſanguis & aqua; l. ſank e o.

25. *Ge*, *gi*, ut ſche, ſchi. *engagé*, obſtrictus; *gorge*, guttur; l. angaſché, gorſch.

26. *Gn* ut in italico; ſive ut *n con tilde* apud Hiſpanos, aut *nh* apud Luſitanos. Sonus hic, Germanis ignotus, conflatur e tribus literis; g blæſo ſeu imperfecto (quod ad diſcrimen veri ſeu perfecti g per *g curſivum* indicabo) litera n, & j conſonante. *gagner*, lucrari; *daigner*, dignari; *feignons*, fingamus; *mignon*, gratioſus; l. gagnjé, dægnjé, fégnjón, mignjón. Si ante *gn* præcedat diphthongus *oi*, *i* hujus diphthongi non auditur. *oignon*, cepa; l. ognjón. Si vero poſt *gn* ſcriptum ſit *i*, aut *e* finale mutum, j conſonans non pronunciatur. *feignis*, finxi; *digne ami*, dignus amicus; l. fégni, dign' ami.

27. *Gue*, *gui*, ut ge, gi. *guerre*, bellum; *longue*, longa; *languiſſant* languidus; l. gerr, long, langiſſán. Excipe *aiguille*, acus; *aiguiſer*, acuere; & compoſita: in quibus ſyllaba *gui* ita ſonat, ut in latino *pinguis* aut *diſtinguimus*.

28. *H* mutum eſt poſt apoſtrophum, & generatim in iis vocabulis, quæ a latino proxime oriuntur; excepto tantum nomine *héros*. *l'Harpie*, Harpyia; *d'Hollande*, Bataviæ; *d'Hongrie*, Hungariæ; *humanité*, virtus aut ſchola humanitatis; *humilier*, deprimere; l. l'arpí, d'olánd, d'ongrí, umanité,

nité, umilié, *u* tamen fic temperato, ut § 43 dicetur. *le héros*, heros; *l'héroïne*, heroina; *l'héroïfme*, virtus heroica; l. le héro, l'éro-in, l'éro-iffin. In iis, quæ a latino vel omnino non proveniunt, vel tantum longius derivantur, *h* more latino fonat. *hazard*, cafus, fors; *hideux*, horridus; *hériffon*, herinaceus feu hericius; *haut*, olim *hault*, altus. l. hafár, hidæ, hériffon, ho.

29. Confonans *j* ut fch. *déja*, jam; *jour*, dies; l. défchá, fchur.

30. Triphthongus *ieu* eundem habet fonum, quem diphthongus *eu*, de qua dictum § 22 præpofito tantum *i*, & in unam fyllabam coalefcente. *lieu*, locus; *Monfieur*, dominus, domine; l. liæ, monfiæ.

31. *Il* finale præcedente *a*, *e*, *æ* & *ue*; itemque *ill*, *aill*, *eill*, *ouill*, *euill*, *ueill*, *æill*, *uill*; eundem fonum habent, quem *gl* Italorum, *ll* Hifpanorum aut *lh* Lufitanorum. Refpondet fonus hic ei, quem paulo ante de literis *gn* § 26 explicavimus; videlicet coalefcit ex g blæfo, & litera l, quæ fi vocabulum non finiat, auditur poft eam j confonans. Blæfum illud feu imperfectum g hic quoque per *g curfivum* defignabo. *travail*, labor; *foleil*, fol; *œil*, oculus; *cercueil*, fandapila; l. travagl, folegl, egl, ferkegl. *briller*, corufcare; *fille*, filia, puella; *tailler*, fcindere; *s'éveiller*, expergifci; *fe rouiller*, rubiginofum fieri; *venille*, velim, velit; *cueillir*, colligere; *œillet*, caryophyllon flos; *cuilliere*, cochleare; l. brigljé, figl; tagljé, s'évegljé, fe rugljé, vegl, kegli, égljé, cuglier per *u* gallicum, de quo infra fuo loco. E quibus exemplis vides, j confonantem evanefcere tum, cum poft *ll* vel e mutum, vel i vocalis fequitur.

32. Excipe vocabula, quæ ab *ill* inchoantur, ut *illégitime*, nothus; & nomine *mille*, mille, ac *ville*, urbs; in quibus *il* more latino profertur. Omitto cetera, quibus pro antiquo *ill* orthographia melior duntaxat *il* fimplex reliquit.

33. *Im*, *in*, fi fint in eadem fyllaba, fonant ut *en*. *imparfait*, imperfectus; *inconftant*, inconftans; *couffin*, pulvinar; l. enparfæ, enconftan, cuffen. contra *miner*, fuffodere; *rimer*, rhythmica facere; *inimitié*, inimicitia; l. miné, rimé, inimitié: quia m & n non ad eandem fyllabam pertinent, fed proximam poft i inchoant: mi-né, ri-mé, i-ni-mi-tié. *Imm* & *inn* ut i fonant, eo tamen difcrimine, quod m geminum auditur, n unicum. *immobile*, immobilis; *innocent*, innocens; l. immobil, inofän.

34. *L* in *quelque*, aliquis, *quelqu'un*, quifpiam, ab aliis omittitur, ab aliis non minus eleganter pronunciatur. *Sol*, nummi genus; *fol*, ftultus, & fimilia, rectius fcribuntur *fou*, *fou*, &c. l. fu, fu. Sequente tamen vocali, *le fol amour*, ftultus amor; l. le fol amúr.

35. *M* & *n*, quoties non sequitur in eodem spiritu seu in eodem pronunciandi tractu vocalis, liquescunt, seu fiunt nasalia, eo sensu, quem § 17 explanavimus. *promt oubli*, celeris oblivio; *son nom*, nomen suum, nomen ejus; *contre*, contra; l. pro*n*t ublí, so*n* no*n* co*n*tr. vicissim *honoré*, honoratus; *bonheur*, felicitas, *aimable*, amabilis; *mon épée*, gladius meus; *je l'en avertis*, eum de re admonui; plenum & germanum sonum sui m & n retinent, onoré, bonœr, æmabl, mon épé, sche l'an avertí: quia eodem spiritu continenter pronunciatur sequens vocalis. Imo idem fit, si e mutum sequatur. *ramener*, reducere; *l'ame*, anima; *peine*, labor; l. ramné, l' am, pén.

36. Triphthongus *œu*, ut diphthongus *eu* §. 22. *cœur*, cor; *sœur*, soror; l. kœr, sœr.

37. *Oi* seu *oy* sonum efficit inter óa & óe medium, unius tamen duntaxat syllabæ. Ego eum per *oa cursivum* significabo. *gloire*, gloria; *croire*, credere; *Roy & loy*, Rex & lex, nunc *Roi & loi*; l. gl*oa*r, cr*oa*r (vel etiam cræer) r*oa*, l*oa*. Excipiuntur, & ut æ vel é pronunciantur Imperfecta Verborum, Verba in *oitre*, nomina gentilia; & *adroit*, solers; *endroit*, locus; *foible*, imbecillis; *étroit*, angustus; *froid*, frigidus; *droit*, dexter; cum suis quæque derivatis. Sic *pouvoit*, poterat; *batiroit*, ædificaret; *paroitre*, apparere; *paroissoit*, apparebat; *François*, Gallus; *Anglois*, Anglus; *Milanois*, Mediolanensis; l. puvæ, batiræ, parætre, paræssæ, Fra*n*sæ (sed *François*, Franciscus, l. Fra*n*s*oa*) A*n*glæ, Milanæ. *Crois*, credo, & *croit*, credit; cræ, vel cr*oa*. *Sois*, sim, sis, & *soit*, sit, sonat ut æ; sed *soit*, esto, vel instar adverbii pro *sive*, ut *oa*. *soit que cela soit, ou non*, sive hoc ita sit, sive non; l. s*oa* k*e* s'la sæ, u no*n*.

38. *Ou* ut u. *la tour*, turris; l. la tur.

39. *Qu* semper sine u pronunciatur. *quand*, quando; *quel*, qualis; l. ca*n*, kel. In nomine *cinq*, quinque, auditur q sequente vocali, & in fine sententiæ; alibi mutum est. *cinq hommes*, quinque viri; *nous étions cinq*, eramus quinque; *cinq mille*, quinque millia; l. se*n*k om, nus étio*n* se*n*k, se*n* mill.

40. *R* in *notre*, noster, *votre*, vester, nunquam sonat, dum Substantivum sibi conjunctum habent; sed tum tantum, cum sine Substantivo & articulo munita ponuntur. *Notre Pere*, Pater noster; *votre ame*, anima tua, *le notre*, noster; *la votre*, vestra; l. not per, vot am, l*e* notr, la votr. Sic etiam *quatre Louis d'or*, quatuor nummi aurei Ludoviciani; l. cat lui d'or.

41. S

41. *S* inter duas vocales lenem ſibilum habet more latino; alibi, & poſt ſyllabam *pré*, durum & pæne duplicatum auditur. *raiſon*, ratio; *ſavoir*, ſcire; *préſentir*, præſentire; l. ræſon, ſſavoar, preſſanti.

42. *Ti* ſequente vocali, in iis vocabulis, quæ Latini ut *ci* efferunt, ſonat ut ſs; in aliis ut ti. *action*, actio; *patience*, patientia; *prophetie*, vaticinatio; l. acſſion, paſſians, profeſſi. contra *queſtion*, quæſtio; *étions*, eramus; *tien*, tuus; *partie*, pars; l. keſtion, étion, tien parti.

43. Vocalis *u* ſono quodam medio inter i & u latinum pronunciatur, qualem Græci ypſilo, Hebræi ſuo u brevi ſeu kibbûds tribuerunt. Signum ejus apud me erit *u curſivum*. Sic *du*, genitivus articuli; *dû*, debitus; *une*, una; *rue*, platea; ſonant ut *du*, *un*, *ru*. Diphthongus *eu* in Supinis ſeu Participiis, in Præterito ſimplici, & Imperfecto Conjunctivi, ut *u* modo explicatum profertur, & in plerisque ad melioris orthographiæ leges etiam per *u* ſimplex ſcribitur. *emeu*, commotus; *eut*, habuit; *euſſe*, haberem; *veu*, viſus, viſum; & ab eo derivatum ſubſtantivum *veue*, conſpectus; l. emu, u, uſs, vu.

44. In conſonante *v* cavendum, ne vel tam aſpere, quam v conſonans Germanorum; vel tam leniter, quam eorundem w, efferatur: vera enim ejus pronunciatio eſt eadem penitus, quam *v* italicum, hiſpanicum, luſitanicum, ipſumque etiam latinum expoſcit. *vie*, vita; *vers*, verſiculus; l. vi, ver, non fi, fer, ſed ſono mitiore, inter f & w medio.

45. *X* leniter pronuncia. *exaucer*, preces audire; *exil*, exilium; l. egſoſé, egſil. Si in fine jus ſonandi acquirit ob ſequentem vocalem, fit s. *aux amis*, amicis; *dix écus*, decem nummi ſcutati; l. os amí, dis é ú. Idem contingit in numeralibus, *dixiéme*, decimus; *ſixiéme*, ſextus; *ſoixante*, ſexaginta; *ſoixantiéme*, ſexageſimus; l. diſiém, ſiſiém, ſoaſánt, ſoaſantiém.

46. *Y* ſono cum *i* convenit, atque illud etiam cum eo commune habet, quod inter duas vocales poſitum conſonans fit. *moyen*, remedium, ratio; *envoyer*, mittere; l. mojen, anvojé. quæ & ſcripta reperies *moïen*, *envoïer*.

47. *Z* ut s. *azur*, color cæruleus; l. aſúr.

48. Regula finalis eſt hæc, conſonantes generatim (exceptis *l* & *r*, de quibus poſtea) in fine vocum mutas eſſe, niſi vocalis occurrat initio ſequentis vocabuli, idque uno tractu ſeu eodem ſpiritu pronuncietur. *nous ſavons*, nos ſcimus; *ſes freres*, ſui fratres; *deux doigts*, duo digiti; *vingt livres*, viginti libræ; *corps mort*, cadaver; *leur reſpect envers Jeſus-Chriſt*, eorum reverentia erga Chriſtum Servatorem; l. nu ſſavon, ſæ frer, dœ doa, ven

ven livr, cor mor, lær respé anvér Schésu-Cri. at in sequentibus reviviscunt consonantes finales, ob adhærentem sibi vocalem: *nous avons*, nos habemus; *ses amis*, sui amici; *deux horloges*, duo horologia; *vingt écus*, viginti nummi scutati; *agréables entretiens*, jucunda colloquia; *leurs yeux*, eorum oculi; *sans artifice*, sine artificio; l. nus avón, sæs amí, dœs orlosch; vent écu, agréabls antr-tien, lœrs iœ, sans artisifs. De finalibus *b, d, f, g, m, n, q, x,* dictum est suo loco supra.

49. *L* finale passim sonat. *martial*, martialis; *miel*, mel; *tel*, talis; l. marssial, miel tel. *Il*, ipse, & *ils*, ipsi, sequente consonante fiunt i, sequente vocali *il* & *is*. *il court*, currit; *ils jouent*, ludunt; *il a*, habet; *ils ont*, habent; l. i cur, i schu, il a, is on.

50. *R* finale post diphthongum, & in monosyllabis, auditur. *pour*, pro, propter; *clair*, clarus; *voir*, videre; *cœur*, cor; *par*, per; *car*, nam; l. pur, clær, voar, cœr, par, car. At *Monsieur*, Dominus, Domine; l. monsiœ. Infinitivi in *er* & *ir* semper habent *r* mutum, si sequatur consonans; *ir* totum auditur sequente vocali; idemque accidit nominibus in *ir*, quæ e Verbis oriuntur. *fatiguer*, fatigare; *batir la maison*, ædificare domum; *batir une ville*, ædificare urbem; *le plaisir*, voluptas; *le repentir*, pœnitentia; *plaisir innocent*, voluptas insons; l. fatigé, batí la mæson, batír un vill, le plési, le repantí, plésír inosán. Silet etiam *r* in *danger*, periculum; *métier*, ars; *etranger*, externus; & similibus.

51. Ad Regulam Finalem pertinent nomina composita, *Messieurs*, Domini; *Mesdames*, Dominæ; *Mesdemoiselles*, Virgines; quorum *mes* suum *s* amittit. l. mæsiœ, mædám, mædmoasell.

52. *Tréma* (id est, duo puncta supra vocalem) idcirco imponitur, ut pronunciandi ambiguitas tollatur. *païs*, regio; *aiguë*, acuta; *ambiguë*, ambigua; *obeïr*, obedire; *reüssir*, eventu optato potiri; *poësie*, poesis, poëma; pé-i, ægú, anbigú, obé-i, réussi, poési. Eandem pronunciationem alii indicant per é: *obéir*, *réussir*, *poésie*.

53. Literæ in meliore orthographia extinctæ, ubi in antiquioribus libris adhuc exaratæ occurrunt, ubique omittendæ sunt. *acquerir*, acquirere; *maistre*, magister, dominus; *escole*, schola; *sçavant*, doctus; *connoitre*, cognoscere; *souffrir*, pati; *battre*, cædere; *nepveu*, nepos; l. akerí, mætr, écol, ssaván, conætr, sufrí, batr, névœ. Sic, etsi legas *pourra*, poterit; *pourrois*, possem; *pardonnera*, ignoscet; *infidellité*, infidelitas; *condamné*, damnatus; *honnoré*, honoratus: tamen pronunciabis purá, puræ, pardonerá, enfidelité, condané, onoré.

54. Pe-

54. Peculiarem attentionem pofcit litera *s*, quæ e plurimis vocabulis ante confonantes ejecta, in multis tamen jus fuum obtinet. Catalogus eorum, in quibus hæc litera etiam nunc fcribitur & auditur, in Peplieri Grammatica extat P. I c. 1. Sed omni erroris periculo vacabit is, qui optimos & noftræ ætatis libros fibi legendos fumet, & Lexico non antiquo utetur.

55. Poemata & orationes publicæ compluribus literis fonum concedunt, quibus eum fermo quotidianus adimit: ibi enim etiam E alioqui mutum, & finales pleræque confonantes pronunciantur, fi proxime fequatur vocalis. Exemplum addam celeberrimi Reftalti (*Reftaut, Principes de la Grammaire Françoife*) quo nemo accuratius linguam hanc perfecutus eft:

O que d'écrits obfcurs, de livres ignorés,
Furent en ce grand jour de la poudre tirés!

O quot fcripta obfcura & libri ignoti fuere magna illa die e pulvere protracti! l. O k*e* d'écri obfcúr, d*e* livr*e*s ignjoré fur*e*t a*n* c*e* gra*n* fchur d*e* la pudr*e* tiré:

56. Unum fupereft, de quo Lectorem admoneam, multas hic minutias a me prætermiffas, non oblivione aut cafu, fed eo confilio, ne copia incipientes obruerem, & ftudium difcendi infringerem: juvat quædam ignorare principio, præfertim quæ & raro occurrunt, & ufu facilius quam regulis addifcuntur.

E X E M P L U M.

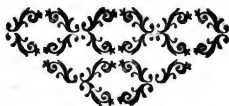
Segaud, in Laudatione Funebri Leopoldi Ducis Lotharingiæ.

Je le vois au premier bruit d'une guerre fainte, emporté par une ardeur bien
Shel vo*a* o premié brui d'*u*n gerr fæ*n*t, a*n*porté par *u*n ard*æ*r bie*n*
fupérieure & au feu de l'âge, & à l'aiguillon du fang: je le vois voler au fecours
fupéri*æ*r e *o* f*æ* d*e* l'âfch, e a l'ægwigljó*n* du ffa*n*: fchel vo*a* volé o fecur
de la Religion menacée. Ni les délices d'une Cour Impériale qu'il abandonne, ni
d*e* la relifchio*n* me*n*afé. Ni læ délifs d'*u*n cur e*n*périal kil abandó*n*, ni
les tendreffes d'une Reine mere dont il s'éloigne, ni la fatigue des pénibles marches
læ ta*n*drefs d'*u*n rén mer do*n*t is élogn, ni la fatig dæ pénibl marfch
aux quelles il n'eft point fait, ni l'horreur des périls inévitables où il court, rien
okell in é poe*n* fæ, ni lorr*æ*r dæ périls inévitabl, u i cur, rie*n*

n'arrête

n'arrête son rapide essor, dès que la cause de Dieu l'appelle. Il prend pour conseil
narræt son rapid essór, dé ke la cos de Diæ l'appell. I pran pur consegl
son courage, ses Lorrains pour compagnons, pour drapeau son nom, & son zele pour
son curasch, sæ Lorræn pur conpagnjón, pur drapó son non, e son sæl pur
guide. Qui est-ce qui l'anime? qui est-ce qui l'instruit? qui est-ce qui l'arme? qui
gid. Ki é-ski laním? ki é-ski lenstrui? ki é-ski larm? ki
est-ce qui l'aguerrit? La piété.
é-ski lagærrí? La piété.

Video illum, ad primum de bello sacro rumorem, abripi ardore, & ætatis ignem, & stimulum sanguinis longe superante: avolare illum video ad opem periclitanti Religioni ferendam. Nec deliciæ palatii Cæsarei, quas derelinquit; nec amor tenerrimus Reginæ matris, à qua discedit; nec difficilium itinerum labor, cui nondum par est; nec inevitabilium, quibus occurrit, periculorum horror, nihil rapidum ejus abitum remoratur, mox ut caussa DEI vocat. Fortitudine animi pro consilio utitur: Lotharingos suos comites, suum ipsius nomen pro vexillo, cælestem ardorem pro duce habet. Quis eum animat? quis docet? quis armat? quis eum bello aptat? Pietas.

INSTI-

INSTITUTIONES ITALICÆ.

1. Articulus definitus idem eſt Italis, quod nobis der & die. Maſculinus *il* & *lo*, Femininus *la*, (neutro carent.) ſic declinantur:

	Singularis.	Pluralis.	Singularis.	Pluralis.	Singularis	Pluralis.
Nom. & Acc.	*il*, der, den.	*i*, *li*, die.	*lo*, der, den.	*gli*, die.	*la*, die.	*le*, die.
Genit.	*del*, des.	*dei*, *de'*, der.	*dello*, des.	*degli*, der	*della*, der.	*delle*, der.
Dativ.	*al*, dem.	*ai*, *a'*, den.	*allo*, dem.	*agli*, den	*alla*, der.	*alle*, den
Ablat.	*dal*, von dem	*dai*, *da'*, von den.	*dallo*, von dem.	*dagli*, von den.	*dalla*, von der.	*dalle*, von den.

2. Articulus indefinitus eſt nota caſuum, iis fere nominibus præponi ſolita, quæ apud Germanos articulum ante ſe nullum habent: qualia ſunt nomina propria, pronomina, articulus unitatis ſeu ein, eine. Genitivus eſt *di*, Dativus *a*, Ablativus *da*: Nominativo & Accuſativo caret. e. g. *le guerre di Ceſare*, bella Julii Cæſaris. *a noi*, nobis. *da Parigi*, Pariſiis. *un poco di pane*, ein wenig Brod. *il tetto d'una caſa*, das Dach eines Hauſes.

3. Hi articuli caſus indicant, quibus nomina Italorum carent. Pluralis e Singulari fit mutato *a* feminino in *e*, maſculino in *i*; *e*, *o*, plerumque & *io*, in *i*. *Ala*, ala: *ale*, alæ. *Profeta*, vates: *profeti*, prophetæ. *Peſce*, piſcis: *peſci*, piſces. *Nodo*, nodus: *nodi*, nodi. *Figlio*, filius: *figli*, filii. *à*, *è*, *ì*, & *ù* ſunt immobilia.

4. Adjectiva in *o* feminina fiunt mutato *o* in *a*. Cetera ſunt generis communis.

5. Comparativus fit præpoſito adverbio *più*: Superlativus, præmiſſo articulo definito, & eodem *più*. Eſt & Superlativus in *iſſimo*. Comparativus Genitivum regit. e. g. *facondo*, facundus: *più facondo di Cicerone*: Tullio eloquentior: *facondiſſimo*, valde diſertus: *il più facondo*, omnium diſertiſſimus. Par eſt ratio in adverbiis: *preſto*, cito; *più preſto*, citius. *dottamente*, docte; *dottiſſimamente*, doctiſſime.

6. Verba omnia ad tres Conjugationes revocari poſſunt, quarum primæ Infinitivus in *are*, alterius in *ere*, tertiæ in *ire* definit. Has ipſas ſyllabas characteriſticas ſi ſubſtitueris in earum locum, quas in Tabella Conjugationum mox proponam, Lexici ope ſignificationem legitimam facile invenies. Sed hoc in Exercitatione perſpicuum faciam. Nunc Verba duo

 auxi-

auxiliaria videamus, e quibus Itali, ut nos Germani, ceterorum omnium Verborum tempora coagmentant.

7. Conjugatio Verbi *Avere*, Habere.

	Ego:	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicat. Præſ.	*ho,*	*hai,*	*ha:*	*abbiamo,*	*avete,*	*anno.*
Imperfect.	*avevo (eva)*	*avevi,*	*aveva:*	*avevamo,*	*avevate,*	*avevano.* *
Præt. ſimpl.	*ebbi,*	*aveſti.*	*ebbe:*	*avemmo,*	*aveſte,*	*ebbero.*
Præt. Comp.	*ho avuto,*	*hai avuto,*	*ha avuto:*	*abbiamo avuto,*	*avete avuto,*	*anno avuto.*
Plusquamp.	*avevo* &c. ut Imperfectum addito ubique *avuto.*					
Futurum.	** *averò,*	*averai,*	*averà:*	*averemo,*	*averete,*	*averanno.*
Imperativ.		*abbi:*		*abbiamo,*	*abbiate.*	
Conj. Præſ.	*abbia,*	*abbi (abbia)*	*abbia:*	*abbiamo,*	*abbiate,*	*abbiano.*
Imperf. I.	*aveſſi,*	*aveſſi,*	*aveſſe:*	*aveſſimo,*	*aveſte,*	*aveſſero.*
Imperfect. II.	** *averei,*	*avereſti,*	*averebbe (averia):*	*averemmo,*	*avereſte,*	*averebbero (iano).*

Præteritum. *abbia* &c. ut Præſens, addito ubique *avuto.*
Plusquamp. *aveſſi* &c. ut Imperf. I, addito ubique *avuto.*
Futurum. *averò* &c. ut Futurum Indicativi, addito ubique *avuto.*
Infinitivi Præſens. *avere.* Præterit. *avere avuto.* Particip. Præſentis, *avendo*; Præteriti, *avendo avuto.* Supinum. *avuto.*

* Sæpe in hoc Tempore omittitur alterum *v*, ſcribiturque *avea, aveano.*
** In utroque horum Temporum paſſim omittitur *e* poſt *v*: *avrò, avrai* &c. *avrei, avreſti* &c.

8. Conjugatio Verbi *Eſſere*, Eſſe.

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicat. Præſ.	*ſono,*	*ſei,*	*è:*	*ſiamo,*	*ſiete (ſete)*	*ſono.*
Imperfect.	*era (ero)*	*eri,*	*era:*	*eravamo (eramo)*	*eravate (erate)*	*erano.*
Præter. ſimpl.	*fui,*	*fuſti (foſti)*	*fu:*	*fummo.*	*fuſte (foſte)*	*furono.*
Præt. Comp.	*ſono ſtato,*	*ſei ſtato,*	*è ſtato:*	*ſiamo ſtati,*	*ſiete (ſete) ſtati,*	*ſono ſtati.*
Plusquamp.	*era (ero) ſtato,*	*eri ſtato,*	*era ſtato:*	*eravamo (amo) ſtati,*	*eravate (ate) ſtati,*	*erano ſtati.*
Futurum,	*ſarò,*	*ſarai,*	*ſarà:*	*ſaremo,*	*ſarete,*	*ſaranno.*
Imperativus.		*ſii (ſia):*		*ſiamo,*	*ſiate,*	
Conjunct. Præſ.	*ſia,*	*ſia (ſii)*	*ſia:*	*ſiamo,*	*ſiate,*	*ſiano (ſieno, ſiino).*
Imperfect. I.	*foſſi (fuſſi)*	*foſſi (fuſſe)*	*foſſe (fuſſe):*	*foſſimo (fuſſimo)*	*foſte (fuſte)*	*foſſero (fuſſero)*

Imper-

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Imperfect, II.	*sarei,*	*saresti,*	*sarebbe* (*saria*) :	*saremmo,*	*sareste,*	*sarebbero.eb-bono, iano*).
Præteritum.	*sia stato,*	*sii* (*sia*) *stato,*	*sia stato* :	*siamo stati,*	*siate stati,*	*siano* &c. *stati.*
Plusquamp.	*fossi* (*fussi* &c. *stato*),	*fossi stato,*	*fosse stato* :	*fossimo stati,*	*foste stati,*	*fossero stati.*
Futurum.	*sarò stato,*	*sarai stato,*	*sarà stato* :	*saremo stati,*	*sarete stati,*	*saranno stati.*

Infinitivi Præsens, *essere.* Præter. *essere* stato. Particip. Præsentis, *essendo* (*sendo*); Præteriti, *essendo stato.* Supinum, *stato.*

9. Tabella III Conjugationum.

		Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicativi Præsens.	1	*o*	*i*	*a* :	*iamo*	*ate*	*ano.*
	2	*o*	*i*	*e* :	*iamo*	*ete*	*ono.*
	3	*o* (*isco*)	*i* (*isci*)	*e*:(*isce*):	*iamo*	*ite*	*ono* (*iscono*).
Imperfect.	1.	*ava*(*avo*)	*avi*	*ava* :	*avamo*	*avate*	*avano.*
	2.	*eva* (*evo*)	*evi*	*eva* :	*evamo*	*evate*	*evano.* *
	3.	*iva* (*ivo*)	*ivi*	*iva* :	*ivamo*	*ivate*	*ivano.*
Præter. simplex.	1.	*ai*	*asti*	*ò* :	*ammo*	*aste*	*arono* (*orono*).
	2.	*ei* (*etti*)	*esti*	*è*(*ette*):	*emmo*	*este*	*erono* (*ettero*).
	3.	*ii*	*isti*	*ì* :	*immo*	*iste*	*irono.*
Præt. compos.		*ho*	*hai*	*ha* :	*abbiamo*	*avete*	*anno.*
		1. *ato.*	2. *uto.*	3. *ito.*			
Plusquamperf.		*avevo* (*aveva*)	*avevi*	*aveva* :	*avevamo*	*avevate*	*avevano.*
		1. *ato.*	2. *uto.*	3. *ito.*			
Futurum.	1.	*erò*	*erai*	*erà* :	*eremo*	*erete*	*eranno.* **
	2.	*erò*	*erai*	*erà* :	*eremo*	*erete*	*eranno.* ***
	3.	*irò*	*irai*	*irà* :	*iremo*	*irete*	*iranno.*
Imperativus.			1. *a* :		*iamo*	*ate.*	
			2. *i* :		*iamo*	*ete.*	
			3. *i*	(*isci*)	*iamo*	*ite.*	
Conjunctivi Præsens.	1.	*i*	*i*	*i* :	*iamo*	*iate*	*ino.*
	2.	*a*	*a*	*a* :	*iamo*	*iate*	*ano.*
	3.	*a*(*isca*)	*a*(*i,isca*	*a*(*isca*):	*iamo*	*iate*	*ono* (*iscano*).
Imperfect. I.	1.	*assi*	*assi*	*asse* :	*assimo*	*aste*	*assero.*
	2.	*essi*	*essi*	*esse* :	*essimo*	*este*	*essero.*
	3.	*issi*	*issi*	*isse* :	*issimo*	*iste*	*issero.*
Imperfect. II.	1.	*erei*	*eresti*	*erebbe* :	*eremmo*	*ereste*	*erebbero* } vel *ebbo-*
	2.***	*erei*	*eresti*	*erebbe*(*eria*):	*eremmo*	*ereste*	*erebbero* } *no*, aut
	3.	*irei*	*iresti*	*irebbe* :	*iremmo*	*ireste*	*irebbero* } *iano.*

* In hoc Tempore *v* sæpe omittitur. *credea*, credebat : *credeano*, credebant.

** Olim etiam dicebatur : *amarò, amarai, amarà* &c.

*** In duobus his connexis Temporibus *e* ante *r* frequenter supprimitur. *saprò*, sciam. *potrà*, poterit, *potremmo*, possemus. *dovrebbe*, deberet.

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Præteritum.	*abbia*	*abbi* (*abba*)	*abbia*:	*abbiamo*	*abbiate*	*abbiano.*
		1. *ato.*	2. *uto*	3. *ito.*		
Plusquamp.	*avessi*	*avessi*	*avesse*:	*avessimo*	*aveste*	*avessero.*
		1. *ato.*	2. *uto.*	3. *ito.*		
Futurum.	*averò*	*averai*	*averà*:	*averemo*	*averete*	*averanno.*
		1. *ato.*	2. *uto.*	3. *ito.*		

Infinit. Præf.	Præter.	Particip. Præf	Particip. Præt.
1. *are.*	*avere* 1. *ato.*	1. *ando.*	*avendo* 1 *ato.*
2. *ere.*	2. *uto.*	2. *endo.*	2. *uto.*
3. *ire.*	3. *ito.*	3. *endo.*	3. *ito.*

Supinum. 1. *ato.* 2. *uto.* 3. *ito.*

Ad hujus Tabellæ normam conjuga *Amare*, *Credere*, *Sentire*.

10. Verbum Passivum componitur ex Verbo Auxiliari *Essere*, & Supino seu Participio. e. g. *è lodato*, laudatur. *non sarà inteso*, non intelligetur.

11. Multa Verba loco Auxiliaris *Avere* construuntur cum *Essere*, ut in germanico multa pro Auxiliari Haben assumunt Seyn. Sed id sensum non mutat. *è arrivato*, er ist angelanget. *era caduto*, er war gefallen.

12. Infinitivo sæpe utuntur pro Imperativo. *Non ti voler abusare della mia bontà*, noli bonitate mea abuti.

13. *Di*, *a*, *da*, *per*, ante Infinitivos Verborum sensum efficiunt vel nostris Gerundiis parem, vel ab iis non longe recedentem *Siamo in pericolo di cadere*, sumus in cadendi periculo. *questo è necessario a difendere la città*, est hoc necessarium ad urbem tuendam. *abbiamo da temere*, wir haben zu fürchten. *per dimostrare la verità*, ad demonstrandam veritatem.

14. Supinum seu Participium primæ conjugationis nonnunquam contrahitur, omisso *at.* *privo*, privatus, pro *privato*. *carico*, onustus, pro *caricato*.

15. Italorum Participia commode solvimus per particulas *postquam*, *cum*, *quia*, & similes. *L'avendo detto*, cum id dixisset. *vedendo lo sdegno del suo maestro*, indignationem magistri sui cum videret. *finita la guerra*, finito bello, posteaquam terminatum id bellum erat. *essendo biasimato da tutti*, quia reprehendebatur ab omnibus.

16. Verbis passim affiguntur particulæ, quæ frequentissime ultimam eorum vocalem absorbent. e. g. *voltarsi indietro* vertere se retro, ex *voltare* & *si*. Ubi cavendum, ne ambiguitate vocabuli decipiaris: nam e. g. *auvezzati a ciò*, si primum vocabulum sit indissolubile, significat, *assuefacti ad hoc*; at si constet ex *auvezza* & *ti*, est, *assuefac te ad hoc*. Sic etiam *contentati*,

tati, *guardati*, ſi vocabulum unum ſint, reſpondent noſtris, contenti, cuſtoditi; ſi cum Affixo conflata, idem ſunt ac vergnüge dich, bewahre dich. Sæpe duo Affixa concurrunt. *voglio dirvelo*, ich will es euch ſagen, ex *dire*, dicere, *ve*, vobis, & *lo*, id. Aliquando Affixa Verbis non tantum vocalem ultimam tollunt, ſed etiam conſonantem proximam e. g. *frapporſi*, ſe interponere, ex *frapporre* & *ſi*. *proporſelo*, id ſibi proponere, ex *proporre*, *ſe*, & *lo*.

17. Si Affixum jungitur Verbo accentum habenti in ultima, accentus omittitur, ſed ejus loco prima Affixi litera duplicatur. *Fallo*, fac id, ex *fà* & *lo*. *diraſſi*, dicetur, ex *dirà*, wird ſagen, & *ſi*, man. *uſocci gran carità*, magnam nobis caritatem exhibuit, ex *uſò*, & *ci*. Imitantur hoc aliæ quædam particulæ, quæ ubi cum aliis coaleſcunt, amiſſo ſuo accentu, eorum primam literam geminant: ut, *neppure*, *nemmeno*, ne quidem; *ſiccome*, ſicut; *appena*, vix; *appunto*, omnino, prorſus; *piuttoſto*, potius: ex *nè sì*, *à*, *più*, & *pure*, *meno*, *come*, *pena*, *punto*, *toſto*. Euphoniæ cauſſa dicitur *aſſannianci*, pro *aſſanniamoci*, *m* in *n* converſo: ipſi nos faſtidio implemus.

18. Officii & honoris cauſſa uſurpant pronomina *ella* & *lei*, licet ad viros ſcribant, intelligendo *Voſſignoria Excellenza &c.* Veſtra Dominatio, Veſtra Excellentia.

De uſu Lexicorum, & Spicilegii noſtri.

19. Apoſtrophus ſignificat deeſſe vocalem. *anch'egli*, etiam ipſe: pro *anche*. *dev'eſſer coſtretto*, debet cogi: pro *deve*. *un DIO fatt'uomo*, *DEUS* homo factus; pro *fatto*. ſic *l'* pro *la*, *lo*; *dell'*, *all'*, *dall'*, pro *della*, *dello*, *alla*, *allo*, *dalla*, *dallo*. *gl'*, *degl'*. pro *gli*, *degli*. *d'* pro *di* aut *da*. *s'* pro *ſe* & *ſi*. Quæ ſi integra quærantur, in Lexicis aut Spicilegio reperientur.

20. Etiam abſque Apoſtropho in fine vocabulorum *e* & *o* frequentiſſime omittuntur. *Signor*, dominus; *finir*, finire; *zecchin*, nummus aureus Venetus; pro *ſignore*, *finire*, *zecchino*. *a* & *i* raro auferuntur. *or*, *ognor*, *ancor*, pro *ora*, *ognora*, *ancora*. *Queſti ſono i Magnati maggior di tutti*, hi ſunt Proceres omnium primi, pro *maggiori*.

21. Cum ante vocalem ultimam conſonantes duæ inter ſe ſimiles occurrunt, ſæpe illarum altera ſimul cum vocali decerpitur. *an*, *dan*, *van*, *pervertiràn*, pro *anno*, habent, *danno*, dant, *vanno*, eunt, *pervertiranno*, pervertent. *ſcior*, *por*, pro *ſciorre*, ſolvere, *porre*, ponere. poetice *correm* pro *corremmo*, colligeremus. Hæc ergo qui deſiderat, integra inquirat neceſſe eſt.

22. Literam *h* passim in iisdem vocabulis alii scribunt, omittunt alii. Quare altero non invento, ad alterum recurres.

23. Sæpe trajiciunt literas *ng*, scribuntque promiscue *giungere* & *giugnere*, *spingere* & *spignere*, aliaque similia.

24. *Z* & *t* ante duas vocales item promiscue usurpabatur olim, *grazia* & *gratia*.

25. Nomina in *aro* pro arbitrio etiam per *aio* finiuntur. *Gennaro, Febraro*, vel *Gennaio*, *Febraio*.

26. Nomina in *a*, quæ articulus *le* præcedit, a singulari *o* proveniunt. *le dita*, *le nova* &c. a *dito*, *uovo*.

27. Vocabulis, quæ inchoantur ab *s* duro (seu a duabus consonantibus, quarum prior est *s*), euphoniæ gratia persæpe *i* præfigitur. *l'istesso*, *con istudio*. quære *stesso*, *studio*. Contra quidam initio eandem vocalem recidunt, scribuntque e.g. *gli'mpieghi*, *alla'nsinta*, *tutto'l mondo*, pro *impieghi*, *insinta*, *il*.

28. Sæpissime inter *c* ac *g* & *e* vel *i* anaphoniæ servandæ gratia *h* intercedit, quod in vocabuli stirpe non reperitur. *bocche* , *laghi*, *paghero*, *rechi*, quære *bocca*, *lago*, *pagare* , *recare*.

29 Si vocalis accentu alias notari solita , scribatur forma majore, accentus loco signatur apostropho. *O' Penitenza* ! *O' inferno!* Aut pœnitentiam (elige) aut inferos! nam *ò* est *aut*, *vel*.

30. Nomina Italica, quod crebro accidit, nunc incrementum, nunc diminutionem capiunt. Incrementum indicat exitus in *one* , *accio*, *accia* ; imminutionem terminatio in *ino* , *ina*, *etto*, *etta* , *ello* , *ella*, *uccio* , *uccia*, *uzzo*, *uzza*, *olo*, *uolo*, *cciuolo*, *cciuola* , *onzolo*. e.g. *tronco* , stirps : *troncone*, ingens truncus. *la casa*, domus : *il casone*, magnum ædificium. *libro*, liber: *libraccio*, magnus (& malus) liber. *buco*, foramen : *bucolino* ; foramen exiguum. *bugia*, mendacium : *bugietta*, mendaciolum. *laccio*, laqueus : *lacciuolo*, funiculus. *libro*, *libretto*, libellus. *medico*, medicus: *mediconzolo*, vilis medicus. &c.

31. Adverbia ab adjectivis formantur addendo *mente*, ut *manifestamente*, manifesto ; *dottissimamente*, doctissime ; *ottimamente*, optime ; a *manifesto*, *dottissimo*, *ottimo*.

32. Si Composita in Lexico desint, quærenda Simplicia. Id quo expeditius fieri possit, Catalogum Particularum omnium , quas Verbis præfigunt, ad Spicilegii calcem reperies. Fit nonnunquam in italico, quod in latino, ut Compositum a Simplici paulum recedat, facile tamen agnoscendum. e.g. *comprimere*, *deprimere*, a *premere* ; *dirigere*, ab *reggere*. Ut copiæ parcerem, inusitatas quasdam stirpes in Spicilegio posui , ut *durre*,

re, *ſumere*, *cidere*, ne compoſita, quæ multa ſunt, ſingillatim cogerer annumerare.

38. Superſedere quærendi labore licebit ſæpiſſime, ſi hæc obſerves. Latinorum *l* poſt *b*, *c*, *f*, & *p*, ab Italis in *i* plerumque mutatur. Sic *Bibbia*, Biblia: *chiave*, clavis: *fiore*, flos: *piano*, planus. Latinorum *ct* & *pt* in duplex *t* convertitur. *frutto*, fructus. *ſcritto*, ſcriptus. *Ettore*, Hector. *Ph* & *x* in *f* & *s* aut *ſſ* transeunt. *Filoſofia*, Philoſophia. *Orfeo*, Orpheus. *Fetonte*, Phaethon. *Serſe*, Xerxes. *Maſſimo*, Maximus. Conſonanti noſtræ *j* præponunt *g*. *giudicare*, judicare. *Giobbe*, Job. *Gieſù* vel *Geſù*, Jeſus. Jam, Lector Candide, omiſſis ceteris omnibus, quæ hic ſubjicio, ad Exercitationem transgredere, quam poſt Spicilegium & Particularum Catalogum habes.

De vocabulis poeticis.

34. Articulum definitum poetæ veteres ſeparabant *de la, de lo, de le, de li, ne la*, pro *della, dello, delle, dei, nella*.

35. Vocabulis, quorum ultima ſyllaba accentu notatur, poetæ addunt *de*, omiſſo accentu. *etade* pro *età*, *virtude* pro *virtù*.

36. In fine nominum pro *elli* & *egli* ponunt *ei*. *augei, bei, capei;* pro *augelli, belli, capelli*. ſic & *cavai*, pro *cavalli*.

37. Perſonam tertiam ſingularem Præteriti ſimplicis formant in *eo* & *io*, pluralem vero in *ar*, *ir*, *ur*, *aro*, *iro orno*. e. g. *cadeo*, cecidit. *empio*, implevit. *morio*, mortuus eſt. *amar*, *amaro*, *amorno*, amarunt. *gir*, iverunt. *fur*, fuerunt.

38. Amant e diphthongis abjicere vocalem alterutram. e g. *movo*, *novo*, *core*, *ſele;* pro *muovo*, *nuovo*, *cuore*, *fiele*.

SPICILEGIUM
eorum, QUÆ IN LEXICIS reperiri non ſolent.

A.

Acceſi, *e*, *ero*: accendi, it, erunt. ab *accendere*.

Acceſo, Supinum. ab eodem.

Accorſi (*m'*) *e*, *ero*, (*s'*): animadverti, it, erunt. ab *accorgerſi*.

Accorto, Supinum. ab eodem.

Ad,

Ad, ante vocalem, pro *a* dativo articuli indefiniti.

Ademmo, poetice pro *auvedemmo*, animadvertimus, observavimus.

Afflissi, e, ero: vexavi, contristavi, it, erunt. ab *afflgegere.*

Afflitto, Supinum. ab eod.

Aggio, habeo. *aggia*, habeam, habeat. poetice.

Alma, anima, animus. poeticum.

Altri, pro *altro*, alius.

Andrò &c. ibo &c. *Andrei* &c. irem &c ab *andare.*

Aperſi, e, ero: aperui, it, erunt. ab *aprire.*

Aperto, Supinum. ab eod.

Appaio, appareo. ab *apparire* seu *apparere.*

Apparſi, vel *Apparvi, e, ero*: apparui, it, erunt. ab eod.

Apparſo, Supinum. ab eod.

Applauſi, e, ero: plausi, it, erunt. ab *applaudire* seu *applaudere.*

Applauſo, Supinum. ab eod.

Arrigo, Henricus.

Arſi, e, ero: ussi, combussi, it, erunt. ab *ardere.*

Arſo, Supinum. ab eod.

Aſcoſi, e, ero: abscondi, it, erunt. ab *aſcondere.*

Aſcoſo, *Aſcoſto*, Supinum. ab eod.

Ave, habet. poetice.

Avemo, habemus. poetice.

B.

Bebbi, e, ero: bibi, it, erunt. a *bevere* seu *bere.*

Beuvi, e, ero: bibi, it, erunt. a *bevere*, seu *bere.*

C.

C' ante *h*, pro *che*. e. g. *c'hai?* quid habes?

Caddi, e, ero: cecidi, it, erunt. a *cadere.*

Caggio, cado. *caggiamo*, cadimus. *caggiono*, cadunt. *Caggia* &c. cadam, as, at &c. poetice.

Calſe, interfuit, **es ist daran gelegen gewesen**. a *calere.*

Campidoglio, Capitolium.

Ce cum Affixo, pro *ci*, nobis, nos.

Cene, respondet gallico *y en*. latine vel omnino omitte, vel expone per *aliqui*. e. g. *cene ſono*, *il y en a*, sunt aliqui, sunt qui &c.

Ceſſi, e, ero: cessi, it, erunt. Sed hoc in Compositis: nam ipsum Verbum *cedere* Præteritum habet legitimum.

Ceſſo, Supinum, eorundem nempe Compositorum: ipsum enim *cedere* habet *ceduto.*

Che. 1. qui, quis? &c. 2. ut, quod, quam seu quantum, quia. 3. postquam. *parlato ch'ebbe*, ut finem loquendi fecit. 4. *il che*, id quod. 5. *non che*, nedum. 6. *che che*, quidquid.

Chi. 1. quis? &c. 2. *chi* ... *chi* ... alius ... alius ... 3. *chi che*, quisquis.

Chieggo, peto. *Chiegga* &c. petam, rogem. a *chiedere.*

Chieſi, e, ero: petii, it, ierunt. ab eodem.

Chieſto, Supinum. ab eod.

Chiuſi, e, ero: clausi, it, erunt. a *chiudere.* *Chiuſe,*

Chiuſa, Supinum. ab eod.
Ci. 1. nobis, nos. 2. particula relativa, gallice *y*, nobis hier, da, hic. e. g. *non ci è più ſperanza*, nulla jam hic ſpes eſt. *c'è una torre*, eſt hic turris.
Cinſi, *e*, *ero*: cinxi, it, erunt. a *cingere*.
Cinto, Supinum. ab eod.
Cioè, id eſt.
Ciſi, *e*, *ero*: Præteriti ſimplicis perſona prima, tertia, & ultima. ab inuſitato, ſed Compoſitorum plurium fonte, *cidere*.
Ciſo, Supinum. ab eod.
Cluſi, *e*, *ero*: cluſi, it, erunt. in Compoſitis Verbi *chiudere*.
Cluſo, Supinum eorundem.
Co', mit den. pro *coi*, *con i*.
Cogli, colligis, collige. a *cogliere*. Apud quosdam mit den, pro *con gli*.
Coi, mit den. pro *con i*, *con li*.
Col, *collo*, mit dem. *colla*, mit der. *colle*, mit den. plur, gen. fem. *colli*, mit den. plur. gen. maſc.
Colei, illa. *coloro*, illi, illæ.
Colgo, colligo: *colgono*, colligunt: *colga* &c. colligam, as, &c. a *cogliere*.
Colſi, *e*, *ero*: collegi, it, erunt. ab eodem.
Colto, Supinum. ab eod. Subſtantive, cultus.
Comparſi, *e*, *ero*: comparui, it, erunt. a *comparire*.
Comparſo, Supinum. ab eod.
Compiei, abſolvi, implevi. a *compire*, a *compiere* legitimum eſt.
Compiuto, Supinum. ab iisdem.
Conceputo, Supinum, a *concepire*, concipere.
Conobbi, *e*, *ero*: cognovi, it, erunt. a *conoſcere*.
Conoſciuto, Supinum ab eod.
Coperſi, *e*, *ero*: operui, it, erunt. a *coprire*.
Coperto, Supinum. ab eod.
Corre, pro *cogliere*, colligere, deprehendere. item, currit, a *correre*.
Corrò &c. colligam &c. *correi* &c. colligerem &c. a *cogliere*.
Corſi, *e*, *ero*: cucurri, it, erunt. a *correre*.
Corſo, Supinum. ab eod.
Coſſi, *e*, *ero*: coxi, it, erunt. a *cuocere*.
Coſtei, iſta. *coſtoro*, iſti, iſtæ.
Cotto, Supinum. a *cuocere*.
Crebbi, *e*, *ero*: crevi, it, erunt. a *creſcere*.
Creſciuto, Supinum. ab eod.
Crocifiſſi, *e*, *ero*: cruci affixi, it, erunt. a *crocifiggere*.
Crocifiſſo, Supinum. ab eod.
Cucio &c. neo: *cucia* &c. neam &c. a *cucire*.
Cui, cujus.

D.

Da. 1. articulus indefinitus ablativi. 2. apud. *da voi*, apud vos. 3. inſtar. *parla da pazzo*, loquitur inſtar ſtulti.
Dà, dat, da. a *dare*.
Dai, das. ab eod. Eſt & articulus, von den.
Danno, dant. a *dare*. Subſtantive, damnum.
Darò &c. dabo &c. *darei* &c. darem &c. a *dare*.

De', debet. poetic. Est & articulus genitivi plur. mascul.
Deano, debeant. poet.
Debba vel *debbia* &c. debeam &c. *debbe*, debet: *debbo*, debeo: *debbono*, debent. a *dovere*.
Dee, debet. poet.
Deeg', *deggio*, debeo: *deggi*, debes: *deggiono*, debent: *deggia* &c. debeam &c. poet.
Dei, Dii. 2. debes, dĕbeas. 3. articulus genitivi plur. masc.
Demmo, dedimus. a *dare*.
Denno, debent. poet. 2. olim, dederunt.
Deo, debeo: *deono*, debent. poetice.
Dessi &c. darem &c. a *dare*.
Desso, pro *esso*, ipse. (Post Verba *Essere* & *Parere*.
Deste, dedistis: *desti*, dedisti. a *dare*. *Desti*, a *destare*, excitare, legitimum est.
Detti, *e*, *ero*: dedi, it, erunt. a *dare*.
Detto, Supinum. a *dire*, dicere. Substant. dictum.
Deve, debet: *devi*, debes, debe: *devo*, debeo: *devono*, debent. a *dovere*.
Dì, dic, dicis. a *dire*. item, dies.
Dia, dem, des, det. *diano*, dent. a *dare*.
Dica &c. dicam, as, at &c. a *dire*.
Dicemmo, diximus: *dicendo*, dicens. ab eod.
Dicessi &c. dicerem &c. *diceste*, dixistis: ab eod.
Diceva &c. dicebam &c. ab eod.
Dico &c. dico &c. ab eod.
Diè, dedit. a *dare*.
Diedi, *e*, *ero*: dedi, it, erunt. ab eod.
Diei, dedi. (olim.) ab eod.
Dienno, dederunt. (olim.) ab eod.
Dier. *dieron*, dederunt. poet.
Difesi, *e*, *ero*: defendi, it, erunt. a *difendere*.
Difeso, Supinum. ab eod.
Diino, dent, a *dare*.
Dissi, *e*, *erò*: dixi, it, erunt. a *dire*.
Dissuasi, *e*, *ero*: dissuasi, it, erunt, a *dissuadere*.
Dissuso, Supinum. ab eod.
Distinsi, *e*, *ero*: distinxi, it, erunt. a *distinguere*.
Distinto, Supinum. ab eod.
Divisi, *e*, *ero*: divisi, it, erunt. a *dividere*.
Diviso, Supinum. ab eod.
Dò, do. a *dare*.
Dobbiamo, debemus, debeamus; *dobbiate*, debeatis. a *dovere*.
Doglia &c. doleam, querar &c. *dogliamo* querimur, amur. a *dolere*. Subst. dolor.
Doglio, queror: *dogliono*, dolent, queruntur. ab eod.
Dolga &c. querar &c. *dolgo*, queror: *dolgono*, queruntur, dolent. ab eod.
Dolsi, *e*, *ero*: questus sum, dolui &c. ab eod.
Dorrò &c. dolebo, querar &c. *dorrei* &c. quererer, dolerem &c. ab eod.
Dotto, Supinum. ab inusitato *ducere*, cujus tamen crebra sunt Composita (item, doctus.)

Duole

Duole, dolet, queritur: *duoli*, quereris, querere. a *dolere*.
Durre, pro *Ducere*, in solis Compositis usitatum.
Durrò &c. ducam &c. *durrei* &c. ducerem &c. ab eod.
Dussi, *e*, *ero*: Præteritum simplex ejusdem.
Duto, *Dutto*, Supinum ejusdem.

E.

E, pro *ei*, is; vel etiam ii.
Ecco, ecce. Recipit Affixa (§ 16) instar Verborum. e. g. *eccoci*, ecce nos. *eccole*, en illas.
Ed, et. pro *e*, sequente vocali.
Egli, is, illi. nonnunquam & ii, illi. *Eglino*, ii, illi.
Ei, is. nonnunquam & ii.
Elle, vel potius *Elleno*, ipsæ, illæ.
Empiuto, Supinum. ab *empire*, implere.
Errigo, Henricus.
Ersi, *e*, *ero*: erexi, it, erunt. ab *ergere*.
Erto, Supinum. ab eod.
Esco &c. exeo &c. *esca* &c. exeam &c. *escendo*, exiens, exeundo. ab *uscire*.
Estinsi, *e*, *ero*: extinxi, it, erunt. ab *estinguere*.
Estinto, Supinum. ab eod.

F.

Fà, (rectius *fa*) facit, fac. a *fare*.
Facci, facias. ab eod.
Faccia &c. faciam, as &c. *facciamo* facimus, faciamus: *facciano* & *faccino*, faciant. ab eodem.
Faccio, facio. poeticum.
Face, facit. poet.
Facemmo, fecimus: *facendo*, faciens, faciendo. a *fare*.
Facessi &c. facerem &c. *faceste*, *sti*: fecistis, sti. ab eod.
Faceva &c. faciebam &c. ab eod.
Fai, facis. ab eod.
Fanno, faciunt. ab eod.
Fora, esset. poeticum.
Farò &c. faciam, es &c. *farei* &c. facerem &c. a *fare*.
Fatto, Supinum. ab eod. Substant. factum.
Fe, fecit. ab eod. *fare*. Subst. fides.
Fea; faciebat. a *fare*.
Feci, *e*, *ero*: feci, it, erunt. ab eod.
Federigo, Fridericus.
Fei, feci: *femmo*, fecimus: *fenno*, *fer*, *fero*, *ferono*, fecerunt: *feo*, fecit: *festi*, *feste*, fecisti, fecistis. poetic.
Fersi, *e*, *ero*: Præteritum simplex Compositorum ex *ferire*, quod legitimum est.
Ferto, Supinum eorundem.
Fesso, Supinum. a *fendere*, findere. Substant. fissura.
Fia, erit, sit. erunt, sint.
Fie. erit: *fieno*, erunt: *fii*, sit. poet.
Finsi, *e*, *ero*: finxi, it, erunt. a *fingere*.
Finto, Supinum. ab eod.
Fissi, *e*, *ero*: fixi, it, erunt. a *figgere*.
Fitto, Supinum. ab eod.
Fò (rectius *fo*) facio. a *fare*.
For, *foro* fuerunt. poet.
Fossino, essent. poet.
Fransi, *e*, *ero*: fregi, it, erunt. a *frangere*.
Franto, Supinum. ab eod.
Frissi, *e*, *ero*: frixi, it, erunt, a *friggere*.
Fritto, Supinum. ab eod.

Fue, fuit. poeticum.
Fusi, *e*, *ero*: fudi, it, erunt. a *fondere*.
Fuso, Supinum. ab eod.

G.

Geltrude, Gertrudis.
Giaccia &c. jaceam &c. *giacciamo*, jacemus, jaceamus. a *giacere*.
Giaccio, jaceo. (Subst. glacies.) *giacciono*, jacent. ab eod.
Giaciuto, Supinum ab eod.
Giacomo, Jacobus.
Giacopo, idem.
Giacqui, *e*, *ero*: jacui, it, erunt. a *giacere*.
Gioseppe, Iosephus.
Giovanni, Ioannes.
Gire, ire. poet.
Girolamo, Hieronymus.
Giunsi, *e*, *ero*: perveni, assecutus sum, junxi, &c. a *giungere*.
Giunto, Supinum. ab eod.
Giuseppe, Josephus.
Gli. 1. ei, illi, ihm. 2. eos, illos. 3. cum Affixis fit *glie*, ihm, ihr. ut, *glielo dirò*, ich will es ihm (ihr) sagen.
Goffredo, Godefridus, Godefredus.
Gran, magnus, magna. nonnunquam magni, magnæ.
Guglielmo, Guilielmus.

H.

Haggio, habeo. poet.
Halmi, pro *me l'ha*, er hat mirs. e. g. *halmi concesso*, concessit id mihi. poet.
Harò &c. habebo &c. *harei*, haberem: *haria*, *harian*: haberet, ent. poet.
Have, habet. poet.

I.

I', ego. poet.
Il, pro *lo*, eum, id.
Incesi, *e*, *ero*: incendi, it, erunt. ab *incendere*.
Inceso, Supinum. ab eod.
Intrisi, *e*, *ero*: maceravi, subegi, it, erunt. ab *intridere*.
Intriso, Supinum. ab eod.
Invasi, *e*, *ero*: invasi, it, erunt. ab *invadere*.
Invaso, Supinum. ab eod.
Io, ego.
Ire, ire. poet.

L.

La. 1. articulus, die. 2. eam.
Labbia, labra. poet.
Le. 1. articulus, die. 2. ei, ipsi, ihr. 4. eas, ipsas,
Lei, ipsa, illa.
Len, pro *gliene*. v. *Gli* & *Ne*. poet.
Lessi, *e*, *ero*: legi, it, erunt. a *leggere*.
Letto, Supinum. ab eod. Substant. lectus, alveus fluminis.
Li. 1. eos, illos. 2. articulus masc. plur. die. 3. nonnunquam pro *gli*, ihm.
Lo. 1. articulus, ante *s* durum. der, den. 2. eum, id.
Loro. 1. iis, eos, eas. transit etiam in reliquos casus: *di*, *a*, *da loro*. 2. ihr, ihre. *la loro casa*, eorum (earum) domus.
Luciuto, Supinum. a *lucere*, lucere.

Lui,

Lui, ille.
Luigi, Ludovicus, Aloysius.
Lussi, e, ero: luxi, it, erunt. ab *lucere.*

M.

Mai, nunquam; etiam adjuncto *non.* e. g. *mai più non rivolge il passo in dietro*, nunquam retro jam pedem refert.
Me, me: *di, a, da me*: mei, mihi, a me.
Me', melius. poeticum.
Meco, mecum.
Medemo, medesmo, ipse, idem.
Mersi, e, ero: mersi, it, erunt. a *mergere.*
Merso, Supinum. ab eod.
Messi, e, ero: posui, it, erunt. a *mettere.*
Messo, Supinum. ab eod.
Mi, mihi, me.
Miei, mei. pluralis a *mio*, meus.
Mila, millia.
Misi, e, ero: posui, it, erunt. a *mettere.*
Mogli, feminæ. pluralis a *moglie.*
Morrò &c. moriar &c. *morrei* &c. morerer &c. a *morire.*
Morto, Supinum. ab eod.
Morsi, e, ero: momordi, it, erunt. a *mordere.*
Morso, Supinum. ab eod.
Mossi, e, ero: movi, it, erunt: a *muovere.*
Mosso, Supinum. ab eod.
Munsi, e, ero: mulxi, it, erunt. a *mungere.*
Munto, Supinum. ab eod.
Muoio, morior: *muoiamo*, morimur: *muoiono*, moriuntur: *muoia* &c. moriar, aris &c. a *morire.*
Muore, moritur: *muori*, moreris, morere. ab eodem.

N.

Nacqui, e, ero: natus sum, natus est, nati sunt. a *nascere.*
Nascosi, e, ero: abscondi, it, erunt. a *nascondere.*
Nascosto, Nascoso, Supinum. ab eod.
Nato, Supinum. a *nascere*, nasci.
Ne. 1. nobis, nos. 2. particula relativa, gallice *en*; nobis, inde, ejus, eorum, earum, de hoc. e. g. *ne volete?* visne inde aliquid? *ne sono tre giorni*, triduum inde elapsum est. *mene pento*, pœnitet me ejus rei. *gliene dirò*, dicam ei de hoc.
Ne', in den. e. g. *ne' pericoli*, in periculis.
Ned (olim scribebatur sequente vocali) nec.
Negli, nei, ut *ne'*.
Nel, nello, in dem. *nella*, in der. *nelle*, in den. *Nel* poeticum, ex *nè*, neque, & *il.*
Niente. 1. nihil. 2. aliquid. e. g. *chi vuol niente, venga*: qui aliquid cupit, veniat.
Nociuto, Supinum. a *nuocere*, nocere.
Nocqui, e, ero: nocui, it, erunt. ab eod.
Noi, nos.
Nol, non eum, non id.

O.

Od (sequente vocali, pro *ò*) vel aut.

Odo, audio: *odi*, audis, audi: *ode*, audit *odono*, audiunt: *oda* &c. audiam, as &c. ab *udire*.

Offerrei &c. offerrem &c. ab *offerire*.

Offefi, e, ero: offendi, it, erunt. ab *offendere*.

Offefo, Supinum. ab eod.

P.

Paio, videor: *paiono*, videntur: *paiamo*, videmur, videamur: *paia* &c. videar &c. a *parere*.

Parrò &c. videbor &c. *parrei* &c. viderer &c. ab eod.

Parfi, e, ero: vifus fum, vifus eft, vifi funt. ab eod.

Parfo, Supinum. ab eod.

Parvi, e, ero: vifus fum, vifus eft, vifi funt. ab eod.

Pafciuto, Supinum. a *pafcere*, pafcere.

Pe', pei, durch die, für die.

Pel, pella, pelle, pello: durch *vel* für den, die, den.

Per. 1. pro, per. 2. *per me*, quod ad me attinet. *per quel che vedo*, ut video. 3. *è per morire*, proximus morti eft. 4. *per grande che fia*, quantumvis magnus fit.

Percoffi, e, ero: percuffi, it, erunt. a *percuotere*.

Percoffo, Supinum. ab eod.

Perfi, e, ero: amifi, it, erunt. a *perdere*.

Perfo, Supinum. ab eod.

Perfuafi, e, ero: perfuafi, it, erunt. a *perfuadere*.

Perfuafo. Supinum. ab eod.

Pefi, e, ero: pendi, folvi, it, erunt. a *pendere*.

Pefo, Supinum. ab eod. Subftant. pondus

Piaccio, placeo: *piacciono*, placent: *piacciamo*, placemus, placeamus: *piaccia* &c placeam &c. a *piacere*.

Piaciuto, Supinum. ab eod.

Piacqui, e, ero: placui, it, erunt. ab eod.

Pianfi, e, ero: flevi, it, erunt. a *piangere*.

Pianto, Supinum. ab eod.

Pier, Pietro, Petrus.

Pinfi, e, ero: pinxi, it, erunt. a *pingere*, coloribus exprimere. 2. impuli, it, erunt. a *pingere*, feu *pignere*, impellere.

Pinto, Supinum. ab iisdem.

Piobbe, Piouve, Præterit. a *piovere*, pluere.

Pitto, Supinum. a *pingere*, pingere.

Pongo, pono: *pongono*, ponunt: *pongbiamo*, ponimus, amus: *ponga* &c. ponam, as &c. a *ponere*.

Ponno, poffunt. poeticum.

Poria, poffem, poffet. poeticum.

Porre, ponere. Affixa ei detrahunt ultimam fyllabam § 16.

Porrò &c. ponam &c. *porrei* &c. ponerem &c. a *ponere*.

Porfi, e, ero: porrexi, it, erunt. a *porgere*.

Porto, Supinum. ab eod. Subftant. portus.

Pofi, e, ero: pofui, it, erunt. a *ponere*.

Poffo, poffum: *poffono*, poffunt: *poffiamo*, poffumus, poffimus: *poffa* &c. poffim &c. a *potere*.

Pofto, Supinum. a *ponere*, ponere.

Po-

Potenno, (apud antiquos) potuerunt.
Presi, e, ero: cepi, accepi, it, erunt. a *prendere*.
Preso, Supinum. ab eod.
Pressi, e, ero: pressi, it, erunt. a *premere*.
Presso, Supinum Compositorum ab eod.
Protessi, e, ero: protexi, it, erunt. a *proteggere*.
Protetto, Supinum. ab eod.
Punsi, e, ero: pupugi, it, erunt. a *pungere*.
Punto, Supinum. ab eod.
Può (poetice *puote*) potest: *puoi*, potes. a *potere*.
Pure, tamen, quidem. Sæpe est merus pleonasmus.

Q.

Quale, qualis. Si præcedat articulus definitus, qui, quæ &c.
Quegli, illi. item, ille.
Quei, que', illi.
Quel, ille. nonnunquam pro *quel che*, id quod. e.g. *so quel dissero*, scio quid dixerint.
Questi, hi. Sæpe, hic.

R.

Rasi, e, ero: rasi, it, erunt. ab *radere*.
Raso, Supinum. ab eod.
Regi, Reges. poeticum.
Resi, e, ero: reddidi, effeci, it, erunt. ab *rendere*.
Reso, Supinum. ab eod.
Ressi, e, ero: rexi, it, erunt. ab. *reggere*.
Retto, Supinum. ab eod.
Ridolfo, Rudolphus, Rodulphus.
Riflessi, e, ero: reflexi, perpendi, it, erunt. a *riflettere*.
Riflesso, Supinum. ab eod.
Rimango, remaneo: *rimangono*, remanent: *rimanga* &c. remaneam &c. ab *rimanere*.
Rimarrò &c. remanebo &c. *rimarrei* &c. remanerem &c. ab eod.
Rimasi, e, ero: remansi, it, erunt, ab eod.
Rimaso, Supinum. ab eod.
Risi, e, ero: risi, it, erunt. ab *ridere*.
Riso, Supinum. ab eod. Substant. risus.
Risposi, e, ero: respondi, it, erunt. a *rispondere*.
Risposto, Supinum. ab eod.
Rosi, e, ero: rosi. it, erunt. ab *rodere*.
Roso, Supinum. ab eod.
Rotto Supinum. ab *rompere*, rumpere.
Ruggiero, Rogerius.
Ruppi, e, ero: rupi, it, erunt. a *rompere*.

S.

Sà (rectius *sa*) scit. a *sapere*.
Saglio, ascendo: *sagliono*, ascendunt: *sagliamo*, ascendimus, amus: *saglia* &c. ascendam, as &c. a *salire*.
Sai, scis. a *sapere*.
Salgo, ascendo: *salgono*, ascendunt: *salga* &c. ascendam, as &c a *salire*.
Salsi, e, ero: ascendi, it, erunt. ab eod.
San, divus, sanctus.
Sanno, sciunt. a *sapere*.
Sappi, scito: *sappia* &c. sciam, as &c. *sappiamo*, scimus, sciamus. ab eod.

Sar.

Sarrei &c.(apud veteres)ascenderem &c. a *salire.*
Satti? videturne tibi? censen' tu? poeticum.
Scelsi, e, ero: selegi, it, erunt. a *scegliere.*
Scelto, Supinum. ab eod.
Scesi, e, ero: descendi, it, erunt. a *scendere.*
Sceso, Supinum. ab eod.
Sciogli, solvis, solve. ab *sciogliere.*
Sciolgo, solvo: *sciolgono*, solvunt: *sciolga* &c. solvam, as &c. ab eod.
Sciolsi, e, ero: solvi, it, erunt. ab eod.
Sciolto, Supinum. ab eod.
Sciorre, pro *sciogliere*, solvere.
Sciorrò &c. solvam, es &c. *sciorrei* &c. solverem &c. ab eod.
Scorsi, e, ero: vidi, duxi, it, erunt. a *scorgere.* 2. a *scorrere*, percurrere, populari.
Scorto, Supin. a *scorgere*, cernere, præire.
Scossi, e, ero: concussi, excussi, it, erunt. a *scuotere.*
Scosso, Supinum. ab eod.
Scrissi, e, ero: scripsi, it, erunt. a *scrivere.*
Scritto, Supinum. ab eod.
Se. 1. si. 2. pronomen sui, sibi, se. 3. man. e.g. *allora potrà giudicar sene*, alsdann wird man davon urtheilen können.
Se', es. nonnunquam pro *se i*, wann die. e.g. *se' preghi vagliono*, si preces valent.
Seco, secum, cum illo, cum illa, cum illis.
Seggo, sedeo; *seggono*, sedent. vel etiam *seggio*, *seggiono*. *seggiamo*, sedemus, sedeamus: *segga* &c. sedeam &c. a *sedere.*
Sel, si eum, si id.
Sendo, Participium Præsentis ab *essere* esse. cum sit, cum esset &c.
Seppi, e, ero: scivi, it, erunt. a *sapere.*
Sete, estis. poet. Subst. sitis.
Si. 1. sibi, se. 2. man. *si dice*, man sagt. *un giorno potrà dirsi*, eines Tags wird man sagen können. *si cercano mezzi*, man suchet Mittel.
Siedo &c. sedeo &c *siedi*, sede: *sieda* &c. sedeam &c a *sedere.*
Sò (rectius *so*) scio. a *sapere.*
Sofferrei &c. tolerarem &c. a *soffrire* vel *sofferire.*
Soglio, soleo: *sogliono*, solent: *sogliamo*, solemus, amus: *soglia* &c. soleam &c. ab *solere.* Subst. *soglia*, & *soglio*, limen.
Solito, Supinum. ab eod. *solere.*
Solsi, e, ero: solvi, it, erunt. a *solvere.*
Soluto, Supinum. ab eod.
Sorsi, e, ero: enatus sum, surrexi, it, erunt. a *sorgere.*
Sorto, Supinum. ab eod.
Sovra, supra. poeticum.
Spansi, e, ero: expandi, effudi, it, erunt. a *spandere.*
Spanto, Supinum. ab aod.
Sparsi, e, ero: sudi, it, erunt. a *spargere.*
Sparso, Supinum. ab eod.
Spene, spes. poetice.
Spensi, e, ero: extinxi, it, erunt. a *spegnere.*
Spento, Supinum. ab eod.

Spinsi,

Spinſi, *e*, *ero*: impuli, it, erunt. a *ſpingere*.
Spinto, Supinum. ab eod.
Spirto, ſpiritus. poeticum.
Stà (rectius *ſta*) ſtat, ſta. a *ſtare*.
Sta, pro *queſta*, hæc. *ſta mane*, *ſta ſera*, *ſta notte*, hoc matutino tempore, hoc veſpere, hac nocte.
Stai, ſtas. a *ſtare*.
Stanno, ſtant. ab eod.
Starò &c. ſtabo &c. *ſtarei* &c. ſtarem &c. ab eod.
Ste, ſtetit. poetice.
Stemmo, ſtetimus. a *ſtare*.
Steſſi &c. ſtarem &c. *Steſti*, *ſteſte*: ſtetiſti, is. a *ſtare*.
Stetti, *e*, *ero*: ſteti, it, erunt. a *ſtare*.
Stia &c. ſtem &c. *ſtiano* & *ſtiino*, ſtent. ab eod.
Stò (rectius *ſto*). ab eod.
Stretto, Supin. a *ſtringere*, ſtringere.
Strinſi, *e*, *ero*: ſtrinxi, it, erunt. ab eod.
Struſſi, *e*, *ero*: deſtruxi, it, erunt. a *ſtruggere*.
Strutto, Supinum. ab eod.
Su', über die.
Svelſi, *e*, *ero*: evulſi, it, erunt. a *Svellere*.
Svelto, Supinum. ab eod.
Sul, *ſulla*, *ſulle*, *ſullo*: über den, die, den.
Sunſi, *e*, *ero*: Præteritum ſimplex ab inuſitato *ſumere*, cujus tamen plura Compoſita vigent.
Sunto, Supinum. ab eod.
Suoi, ſui &c. ejus, eorum, earum.
Suole, ſolet: *ſuoli*, ſoles, ſole. ab *ſolere*.
Surſi, *e*, *ero*: ut *ſorſi* &c.
Surto: ut *ſorto*.

T.

Taccio, taceo: *tacciono*, tacent: *tacciamo*, tacemus, amus: *taccia* &c. taceam &c. a *tacere*.
Taciuto, Supinum. ab eod.
Tacqui, *e*, *ero*: tacui, it, erunt. ab eod.
Tai, tales. poet.
Te, te. *di*, *a*, *da te*: tui, tibi, a te.
Teco, tecum.
Tengo, *ono*: teneo, tenent: *tenga* &c. teneam &c. a *tenere*.
Tenni, *e*, *ero*: tenui, it, erunt. ab eod.
Terrò &c. tenebo &c. *terrei* &c. tenerem &c. ab eod.
Terſi, *e*, *ero*: terſi, it, erunt. a *tergere*.
Terſo, Supinum. ab eod.
Teſi, *e*, *ero*: tetendi, it, erunt. a *tendere*.
Teſo, Supinum. ab eodem.
Teſſi, *e*, *ero*: texui, it, erunt. a *teſſere*.
Ti, tibi, te.
Tiello, tene id, habe. ex *tieni lo*. poet.
Tiene, tenet: *tieni*, tenes, tene. a *tenere*.
Togli, tollis, tolle. a *togliere*.
Tolgo, *ono*: tollo, unt: *tolga* &c. tollam, as &c. ab eod.
Tolſi, *e*, *ero*: ſuſtuli, it, erunt. ab eod.
Tolto, Supinum. ab eod.
Tommi, tolle mihi. poet.
Torrò &c. tollam, es &c. *torrei* &c. tollerem &c. a *togliere*.
Torſi, *e*, *ero*: torſi, curvavi, it, erunt. a *torcere*.
Torto, Supinum. ab eod.

Tosi, e, ero: totondi, it, erunt. a *tondere*.
Toso, Supinum. ab eod.
Traggo &c. traho &c. *traggi*, trahe: *tragga* &c. traham, as &c. a *traere* seu *trarre*.
Traghiamo, trahimus,amus.ab eod.
Trarre, pro *traere*; trahere. unde *trarrò* &c. traham, es &c. *trarrei* &c. traherem &c.
Trassi, e, ero: traxi, it, erunt.ab eod.
Tratto, Supinum. ab eod.
Tu (apud veteres poetas *tue*) tu.
Tuoi, pluralis a *tuo*, tui.
Tutto, omnis, totus. 1. amat post se articulum definitum. e.g. *tutti gli uomini*, omnes homines.*tutte le case*, omnes domus. *tutta la terra*,tota regio, totus orbis terrarum. 2. *tutti e tre*, alle drey. *tutt'e dieci*,alle zehen. 3. *il tutto*, omnia, totum.

V.

V', pro *ove*, ubi. poeticum.
Và, (rectius *va*) it, i. ab *andare*.
Vado, eo: *vada* seu *vadi*, eam, eas, eat: *vadano* & *vadino*,eant.ab eod.
Vaglio, valeo: *vagliamo*, valemus, amus: *vaglia* &c,valeam &c a *valere*.
Vai, is. ab *andare*.
Valsi, e, ero: valui, it,erunt. a *valere*.
Valso, poetice Supinum. ab eod.
Vanno, eunt. ab *andare*.
Varrò &c. valebo &c. *varrei* &c. valerem &c. a *valere*.
Uccisi, e, ero: occidi, it, erunt. ab *uccidere*.
Ucciso, Supinum. ab eod.
Ve. 1. cum Affixo, vobis, vos. e.g. *voglio darvelo*, volo id vobis dare. 2. poetice pro *ove*, ubi.
Vè, vide. poeticum.
Veddi, e, ero: vidi, it, erunt. a *vedere*.
Veggio, iono: video, ent. poetice.
Veggo, video: *veggiamo*, videmus, amus: *veggono*, vident: *vegga,veghi* &c. videam, as &c. a *vedere*.
Veglio, senex. poeticum. item,vigilo.
Vegno, venio: *vegniamo*, venimus. a *venire*.
Velle, imo & *vel*, velle. poet.
Vene, ut *Cene*.
Vengo, ono: venio, unt: *venga,venghi* &c. veniam, as &c. a *venire*.
Venni, e, ero: veni, it, erunt. ab eod.
Venuto, Supinum. ab eod.
Ver, erga. poeticum.
Verrò &c. veniam, es &c. *verrei* &c. venirem &c. a *venire*.
Vi. 1. vobis, vos. 2.particula relativa, Gallorum *y*, ibi, eo. ut: *non v'è più grazia*, non jam ibi est gratiæ locus. *v'è una legge*, est ibi lex. *non posso andarvi*, non possum eo ire.
Vidi, e, ero: vidi, it, erunt. a *vedere*.
Viene, venit: *vieni*, venis, venito. a *venire*.
Vinsi, e, ero: vici, it, erunt. a *vincere*.
Vinto, Supinum. ab eod.
Vissi, e, ero: vixi, it, erunt. a *vivere*.
Vissuto, Supinum. ab eod.
Visto, Supinum. a *vedere*, videre.
Unsi, e, ero: unxi,it, erunt. ab *ungere*.
Unto, Supinum. ab eod.
Vo, eo. ab *andare*.

Vo'-

Vo' volo. poetice.
Voglio, ono: volo, unt: *vogliamo*, volumus, velimus: *voglia* &c. velim &c. a *volere.*
Voi, vos.
Volli, e, ero: volui, it, erunt. a *volere.*
Volſi, e, ero: verti, it, erunt a *volgere.* 2. apud quosdam, volui, it, erunt.
Volto, Supinum. a *volgere*, vertere. Subſtant. vultus.
Uomini, homines.
Vorrò &c. volam &c. *vorrei* &c. vellem &c. a *volere.*
Voſco, vobiſcum. poet.
V. S. pro *Voſſignoria*, Veſtra Dominatio.
Vuò, volo. poeticum.
Vuoi, vis. a *volere.*
Vuole, vult. ab eodem.

CATALOGUS PARTICULARUM,
quæ Verbis Compoſitis præfiguntur.

A - ſcrivere, adſcribere.
Ab - battere, dejicere.
Ac - carezzare, blandiri.
Ad - domandare, petere.
Af - fermare, affirmare.
Ag - giungere, adjungere.
Al - legare, allegare.
All - oppiare, ſopire.
Am - manſare, manſuefacere.
An - noiare, tædio afficere.
Ante - porre, anteponere.
Anti - mettere, anteferre.
Anzi - venire, antevenire.
Ap - prendere, percipere.
Ar - recare, afferre.
Aſ - ſaggiare guſtare.
At - torcere, contorquere.
Au - venire, accidere.
Bene - dire, bene precari.
Bis - cantare, cantitare.
Circon - ſcrivere, circumſcribere.
Co - adunare, in unum redigere.
Cog - nominare, cognominare.
Com - muovere, commovere.
Con - durre, ducere.
Contra - ire*, adverſari.
Cor - reggere, corrigere.
De - creſcere, decreſcere.
Di - battere, diſcutere, collidere.
Dif - fondere, diffundere.
Dis - ubbidire, non parere.
Diſap - provare, improbare.
E - leggere, eligere.
Ec - cedere, excedere.
Eſ - agitare, exagitare.
For - fare, peccare.
Fra - porre, interponere.
Il - luſtrare, illuſtrare.
Im - mergere, immergere.
In - fingere, ſimulare.

* *Contra* in meliore orthographia geminat plerumque ſequentem literam, *contraddire, contraffare, contrapporre.*

Infra-mettere, interponere.
Inn-alzare, (ut hodie ſcribunt) extollere.
Inter-cedere, intercedere.
Intra-prendere, ſuſcipere.
Intro-durre, introducere.
Ir-rigare, irrigare.
Mal-fare, male agere.
Male-dire, maledicere.
Man-tenere, conſervare, tueri.
Miſ-pregiare, ſpernere.
Miſau-venire, male evenire.
O-mettere, omittere.
Oc-correre, occurrere.
Of-ferire, offerre.
Om-mettere, omittere.
Op-primere, opprimere.
Oſ-ſervare, obſervare.
Ot-tenere, obtinere.
Per-venire, pervenire.
Poſ-ſedere, poſſidere.
Pre-figgere, conſtituere.
Preſup-porre, ponere, ſumere.
Pro-cacciare, procurare, parare.
Prou-vedere, proſpicere.
R-intenerire, rurſus emollire.
*Ra ** - ſciugare*, ſiccare, abſtergere.
Raſ-forzare, denuo munire.
Ral-lentare, relaxare.
Rau-volgere, involvere.
Re-aſſumere, reſumere.
Red-arguire, redarguere.
Retro-pignere, retrorſum impellere.
Ri-cercare, requirere.
Ria-ſcendere, iterum aſcendere.
Rin-chiudere, includere.
S-venire, deficere animo.
Scom-porre, turbare, disjicere.
Scon-figgere, profligare, refigere.
Se-durre, a recto abducere.
*So**-ſcrivere*, ſubſcribere.
Soddis-fare, ſatisfacere.
Soll-alzare, aliquantum attollere.
*Sopra**-ſtare*, eminere.
Sopran-tendere, præeſſe.
Sor-prendere, deprehendere.
Soſ-tenere, ſuſtinere.
Sotto-porre, ſupponere, ſubjicere.
Sovra-ſtare, eminere.
Stra-pagare, ultra debitum ſolvere.
*Su**-vertire*, evertere.
Tra-gittare, tranſire, trajicere.
Traſ-correre, tranſcurrere.
Vili-pendere, parvi facere.

** Etiam hæ particulæ jus idem hodie obtinent. Sic ſcribitur e. g. ***raddomandare***, *ſommergere*, *ſovvenire*, *ſoprammettere*, *ſupporre*.

EXERCITATIO,

ipſo facto demonſtrans, poſſe ex pauciſſimis his, quæ præmiſi, obviam quamque libri italici partem, ope Lexici, recte explicari.

Ex Narrationibus Parnaſſiis Trajani Boccalini, P. 1 Narr. 88.

La[1] *ſpecie*[2] *tutta*[3] *delle Pecore*[4] *ha mandati*[5] *a*[6] *queſta*[7] *Corte*[8] *quattro ſuoi Ambaſciadori*[9]

10 11 12 13 14 15 16 17
dori, i quali questa mattina sono stati ammessi all' audienza Reale di sua Ma-
18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28
jestà: onde un molto grande, e ben' ornato Castron Pugliese, disse, che le
29 30 31 32 33 34 35 36 37 38
Pecore benissimo conoscevano, che quello Iddio, che aveva creato tutte le cose,
39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49
verso gli animali tutti avea usata tanta carità, così eccellente giustitia, che con
50 51 52 53 54 55 56 57
equivalenti doni di vertù aveva compensate l'imperfettioni, & i difetti loro.

Compendii gratia D. significabit *Dictionarium*, obvium qualecunque, modo non deterrimæ notæ; *Sp.* meum *Spicilegium*; § 1, § 2. &c. numerum Institutionum, quas proposui.

1) D. species. *la* articulus (§ 1.) die.
2) D. *tutto*, totus, omnis. *o* mutato in *a* femininum fit (§ 4.)
3) D. *Pecora*, Ovis. In numero plurali (§ 3) *a* femininum transit in *e. delle* articulus femininus in genitivo pluralis numeri (§ 1.) *ovium.*

4). D. *mandare*, mittere. Characteristica *are* (§ 6) primæ Conjugationis est: in qua (§ 9) Præteritum compositum Indicativi in tertia persona singulari habet *ha ato*: ergo, *are* Characteristica mutata in *ato*, fit *ha mandato*, & significat Misit. Cur autem scribitur *mandati*, non *mandato*? Respondeo, quia convenire Participium hoc in genere & numero debet cum suo Substantivo, mox secuturo, nimirum vocabulo *Legatos*: atqui *o* in plurali fit *i* (§ 3.)

5 & 6) D. *questo*, hic; *Corte*, Regia, Palatium. Nomen hoc femininum ex *questo* facit *questa* (§ 4.) Articulus indefinitus *a* (§ 2) Dativum indicat. Sensus ergo est: misit huic Regiæ, seu, ad hanc Regiam. De Apollinis palatio sermo est.

7) D. quatuor.
8) Sp. sui.
9) D. *Ambasciatore*, Legatus. Pluralis (§ 3) mutat *e* in *i. quatuor suos Legatos.*

10) Sp. *quale* cum articulo definito est relativum *qui. e* in *i* mutatum, ostendit (§ 3) esse pluralem, cujus & articulus *i* (§ 1) præcedit. welche, qui.
11) D. *questo*, hic. Feminino genere (§ 4) *questa.*

12) D. tempus matutinum. **diesen Morgen**: hodie mane. Sed Itali, ut Germani, per accusativum efferunt.

13) Paulo majore hic attentione opus est. Participium *ammessi* cum non sit legitimum seu regulare, a me in Spicilegio præstandum est, quippe in quo anomala omnia me explanaturum professus sim. Atqui abest, inquies. Fateor, si Compositum quæris: sed simplex respiciendum est. Si Catalogum Particularum consulis, vides, vocabulum hoc ex *am* & *messi* conflatum esse debere: neque enim est particula alia, quæ huc trahi ullo modo possit. *Messo* vero (unde pluralis *messi* nascitur) in Spicilegio Supinum esse dicitur Verbi *mettere*: *ammessi* ergo ab *ammettere* profluit, quod, si e Dictionario petis, idem est ac Admittere. Habemus igitur participium sive supinum *admissi*. Memento, Passivum apud Italos (§ 10) componi ex supino seu participio & Verbo *Essere*. hujus forma (§ 8) ostendit, *sono stati* respondere nostro Fuerunt, utpote personam ultimam Præteriti compositi in Indicativo. Quare, conjuncto Verbo auxiliari cum primario, sensus prodit, *fuerunt admissi*.

14 & 15) DD. alloquium regium. Apostrophus articuli (§ 19) *alla* indicat, quæ Dativi nota est (§ 1), & latino more exponitur, *ad alloquium regium*.

16) D. *suo*. Femininum (§ 4.) *sua*. articulus indefinitus (§ 2) genitivi signum est. **seiner**, suæ.

17) D. Majestas. Suæ Majestatis, Apollinis. Tota sententia hæc est: *Gens seu species tota Ovium misit ad hanc* (Apollinis) *Regiam quatuor suos Legatos, qui hodie mane admissi sunt ad regium suæ Majestatis alloquium.*

18) D. unde, quapropter. 19) D. *uno*, unus, quidam. *o* (§ 20) per aphæresin omittitur. 20 & 21) DD. valde magnus. 22) D. & 23) D. *bene*, bene. Apostrophus (§ 19) locum implet literæ *e*. 24 - 26) DD. ornatus Vervex Apulus. 27) Sp. dixit.

28) Sp. quod. 29) ut 3. sed nominativo casu: ejus enim proprius est articulus *le* (§ 1.) 30) D. *bene*, bene. unde superlativus (§ 5) optime. 31) D. *conoscere*, cognoscere. Characteristica *ere* (§ 6) secundæ Conjug. in qua (§ 9) terminatio *evano* in Indicativo persona ultima est Imperfecti. *cognoscebant*. Proinde connecte sententiam: *quapropter ingens quidam & belle: ornatus Vervex Apulus dixit, Oves probe agnoscere*, &c. seu, *quod Oves probe agnoscerent*, &c.

32) Sp. quod. 33 - 35) DDD. ille Deus, qui. 36) D. *creare*, condere, creare. Characteristica (§ 6) primæ Conjug. in qua *aveva ato* (§ 9) est Plus-

Plusquamperfectum Indicativi. creaverat. 37) D. *tutto*, omnis. femininum *tutta* (§ 4), & hujus numerus pluralis *tutte* (§ 3.) Requirit post se articulum definitum (Sp. *Tutto*) qui hic est *le*. 38) D. *cosa*, res. pluralis, quia *a* femininum (§ 3) in *e*.

39) D. erga. 40) D. *animale*, animans. pluralis (§ 3.), quia *e* in *i*. *gli* (§ 1) articulus. 41) D. *tutto*, omnis. pluralis (§ 3.) *o* in *i* *erga animantes omnes*. 42) D. *usare*, uti. Characteristica *are* (§ 6.) primæ Conjug. in cujus Indicativo Plusquamperfectum (§ 9.) habet *aveva ato*. *avea* idem est ac *aveva*, ut habes (§ 7) ad calcem. & participium fit generis feminini (*ato* mutando in *ata*) ut consentiat cum sequente suo substantivo *carità*. itaque, *usus fuerat*. 43 & 44) DD. tanta benevolentia. 45 - 47) DDD. tam eximia justitia. Conjungamus hoc modo: *quod ille Deus, qui res omnes condidit, erga omnes animantes tanta usus sit benevolentia, tam eximia justitia, ut* &c.

48) Sp. ut. 49) D. cum. 50) D. æqualis, æquus, ejusdem pretii. pluralis (§ 3.) *e* in *i*. 51) D. *dono*, donum. pluralis, quia *o* in *i*. 52) D. virtus. articulus *di* (§ 2) genitivum efficit. æqualibus donis virtutis, seu pretii naturalis. 53) D. *compensare*, latine idem. ut n. 36 & n. 42. *compensaverat*. 54-56) DDD. infirmitates & defectus. 57) Sp. earum. *ut æqualibus naturæ donis infirmitates defectusque earum compensarit.*

58 59 60 61 62 63 64 65 66
Perciocchè sebbene la Divina Maestà aveva creata la Lepre con indicibil timidità,
67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77
co' denti acuti, e senza cuor di mordere, l' aveva nondimeno dotata di un piede
78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88
tanto veloce, che l' assicurava dal dente di qualsivoglia più feroce animale: e che
89 90 91 92 93 94 95 96 97
la Volpe di ragione non si poteva dolere di essere stata creata tarda al corso,
98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109
avendole sua Divina Maestà dato una sagacità tale d' ingegno, che con molta facilità
110 111 112 113
schivava l' insidie di qualsivoglia fiera.

58 & 59) DD. nam quamvis. 60) D. *Divino*, Divinus. femininum (§ 4) mutato *o* in *a*. *la* articulus (§ 1) nominativo casu. Articulos, & generis ac numeri mutationes deinceps omitto. 61) D. Majestas. 62) ut n. 36, & n. 42. creaverat, condiderat. 63 - 66) DDD. Leporem cum inenarrabili timiditate. *indicibil* per aphæresin (§ 20) literæ *e*. 67) Sp. mit den.

68 - 72)

68 - 72) DDD. dentibus acutis , & sine animo seu audacia mordendi. *di* ante *mordere* (§ 13) per gerundium explicandum est.

73) Sp. *la*, eam. intellige , Leporem : nam *Lepre* , ut modo vidisti , femininum est. 75) D. nihilominus. 74 & 76) D. *dotare* . ornare , dotare. Plusquamp. Indicativi (§ 9.) dotaverat , ornaverat. 77 - 79) DDD. pedè tam celeri. 80) Sp. ut. 81) ut modo , n. 73. 82) D. *assicurare* , tutum præstare. In prima Conjug. (§ 9) Imperf. Indicativi 83) D. a dente. 84) D. cujuslibet. 85) signum comparativi & superlativi (§ 5.) 86 & 87) DD. ferocioris , vel ferocissimi , animalis. Argumentum Vervecis totum est : *Nam etsi Divina Majestas indiderit Lepori incredibilem timiditatem, dentesque acutos dederit, sed sine mordendi audacia : nihilominus eum pede tam veloce donavit, ut tutum eum præstaret a dente ferocissimæ cujuslibet belluæ.*

88 & 89) DD. & quod Vulpes. 90) D. ratio, jus. prudenter, jure. 91) D. non. 93) D. *potere*, posse. Secundæ Conjug. Imperfectum Indicativi (§. 9.) poterat. 92 & 94) D. *si dolere*, vel *dolersi*, conqueri. 95) D. *creare*, condere, creare. Præteritum Infinitivi Passivi, quod (§ 10) ex supino seu participio, & auxiliari *Essere* coalescit. *Essere stato* (§ 8) est *fuisse*. itaque, Procreatam se fuisse. 96 & 97) DD. tardam ad cursum. 98 & 102) D. *dare*, dare. *avendo dato* (§ 9) est Participium Præteriti: quod (§ 15) commode solvitur per *cum* aut *quia:* quia Deus ei dedit, cum Deus ei dederit &c. Affixum (§ 16) *le*, Sp. ei, ipsi. 99 - 101) DDD. sua Divina Majestas. 103 - 109) DDD. calliditatem talem ingenii, ut multa cum facilitate. 110) D. *schivare*, evitare. Primæ Conjug. (§9) Imperf. Indicat. 111 - 113) DDD. insidias cujuslibet feræ. *Et Vulpem* (pergebat Vervex) *jure queri non posse, procreatam se fuisse tardam ad cursum, cum Divina Majestas largita ei sit calliditatem ingenii talem, ut facile admodum evitet insidias cujuslibet feræ.*

114 115 116 117 118 119 120
Solo le Pecore essendo state create d'una indicibile stupidezza d'ingegno, senza
121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131
cuore, senza velocità di piedi, e senza quei denti da mordere, parea loro da quella
132 133 134 135 136 137 138 139
Divina carità essere state abbandonate, che aveva mostrata somma dilettione anco
140 141 142 143
verso le fiere solo dannose.

114 & 115) DD. Tantummodo Oves. 116) D. *creare*, condere, creare. *essendo state*, Participium Præteriti (§ 8) solvatur (§ 15) per *cum*, *quia* &c. cum fuerint. *create*, procreatæ. 117 - 128) DDD. ineffabili stupiditate

tate ingenii, ſine animo, ſine pedum velocitate, & ſine illis (Sp. *quei*) dentibus ad mordendum. nam *da* ante *mordere* (13) per gerundium exponitur.

129) D. *parere*, videri. *eva* (§ 9) Imperf. Indicativi: ſed, ut ad finem ejus Tabellæ monui, *v* ſæpe omittitur. *videbatur.* 130) Sp. iis. 131 - 133) DDD. ab illa Divina caritate. 134) D. *abbandonare*, derelinquere. ut n. 95. derelictas ſe fuiſſe.

135) Sp. quæ. 136) D. *moſtrare*, oſtendere. Plusquamp. Indicat. (§ 9.) oſtenderat. 137 - 143) ſummum amorem etiam erga feras tantum perniciofas.

144 145 146 147 148 149 150 151
Onde la ſpecie tutta delle Pecore, per non eſſere più lungo tempo la calamita di
152 153 154 155 156 157 158 159
tutte le oppreſſioni più lagrimevoli, inſtantemente chiedeva denti lunghi, e corna
160 161 162
acute, per farſi riſpettare.

144) D. unde, quamobrem. 145 - 147) ut n. 1 - 3 148) *per* (§ 13) inſtar gerundii explicandum eſt: **um nicht zu ſeyn.** 149) D. *lungo*, longus. *più* ſignum comparativi (§ 5.) 150) D. tempus. **längere Zeit,** diutius. 151) D. magnes. 152 - 154) DDD. oppreſſionum omnium maxime lacrymabilium. *tutte* poſt ſe poſcit articulum definitum.) Sp. *Tutto.*) *più*, præcedente *le*, nota ſuperlativi (§5.) 155) D. impenſe, enixe. 156) D. *chiedere*, petere. Secundæ Conjug. (§ 9.) Imperf. *petebat.* 157) D. dentes. 158) D. *lungo*, longus. *h* anaphoniæ gratia interponitur (§ 28) nulla ſenſus mutatione. 159) D. *corno*, cornu Pluralis in *a* (§ 26), ubi, licet hic non præeat articulus *le*, dignoſci tamen poteſt ex ſequente vocabulo feminino. 160) D. acuta. 161 & 162) *per* ut n. 148. D. *fare*, facere. affixum (§ 16) facere ſe. D. *riſpettare*, revereri. **um ſich in Ehren halten zu machen.** *Quamobrem tota Ovium gens, ne diutius magnes eſſet oppreſſionum omnium maxime flebilium, enixe petebat dentes longos, & acuta cornua, ut reverentiam ſibi compararet.*

163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173
Riſpoſe Apollo, che le Pecore non conoſcevano, che tra tutti i quadrupedi, che vivo-
174 175 176 177 178 179 180 181 182
no ſopra la terra, non altro animale ſi trovava più privilegiato e favorito da Dio
183 184 185 186 187 188 189 190 191 192
di eſſe: perche ove gli altri con mille ſtenti, & infiniti pericoli erano forzati pro-

I cacciarſi

193 194 195 196 197 198 199 200
cacciarsi il cibo, alle sole pecore dagli stessi huomini, signori di tutte le fiere,
201 202 203 204 205 206 207 208
padroni della terra, erano riserbati e fino a gran prezzo comperati i pascoli; e
209 210 211 212 213 214 215 216
che la notte con carità e diligenza esquisita erono guardate e difese nelle mandre,
217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227
da' nemici loro. E che per le doti tanto singolari di molti beni, che le Pecore
218 229 230 231 232 233 234
apportano agli huomini, essendo riputate la delitia e la ricchezza del genere humano,
235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245
accadeva, ch' esse erano la più numerosa specie di animali, che viva sopra la terra.

163) Sp. respondit. 164) Apollo. 165) Sp. quod. 166) D. Oves. 167) ut n. 31. non cognoscebant. 168) Sp. quod. 169 - 171) DDD. inter omnes quadrupedes. 172) Sp. qui. 173) D. *vivere*, latine idem. Præsens Indicat. (§ 9.) vivunt. 174 & 175) DD. super terram. 176-178) DDD. non aliud animal. 179) Sp. *si*, se. D. *trovare*, reperire. Primæ Conjugat. (§ 9.) Indicativi Imperfect. sich befände. 180 & 181) DD. magis (§ 5.) eximium & amatum. 182) D. a Deo. 183) quam ipsas, nimirum Oves. D. *esso*, is, ipse. *di* ideo, quia comparativus (§ 5.) genitivum refugit. *Respondit Apollo, non agnoscere Oves, inter omnes quadrupedes, quæ super terram vivunt, non aliud animal inveniri magis ipsis eximium, magisve a Deo amatum.*

184) D. quia. 185) D. ubi, dum. 186 - 190) alia (animalia) per mille labores & infinita pericula. 191) D. *forzare*, cogere. Ex *era*, erat, (§ 8.), & supino seu participio *forzato* (§ 9) nascitur Passivum (§ 10.) cogebantur. 192) D. procurare sibi. 193) D. cibum. 194 - 202) DDD. solis Ovibus ab ipsis hominibus, dominis omnium ferarum, dominatoribus terræ. Si *huomo* & *huomini* in D. non invenias, quærendum *uomo* & *uomini*, (§ 22.) Sp. *uomini*, homines. 203) D. *riserbare*, reservare. Imperfect. Passiv. ut n. 191. reservabantur. 204 - 208) DDD. imo & magno pretio emebantur. D. *comperare*, jungendum n. 203) pascua. *Nam dum alia* (animalia) *per mille labores & infinita pericula coguntur sibi cibum procurare, solis Ovibus ab ipsis hominibus, dominis ferarum omnium, dominatoribns terræ, reservari, imo & magno pretio emi pascua.*

209) Sp. quod. 210 - 213) noctu, amore & industria singulari. 214 & 215) D. *guardare*, custodire. Sp. *difeso*, Supinum a *difendere*, protegere, defendere. custodiebantur, & defendebantur. ut n. 191. 216) Sp. *nelle*,

in

in den. D. *mandra*, ſtabulum. in ſtabulis. 217) D. ab hoſtibus. 218) Sp. ſuis. *Et noctu, amore ac induſtria ſingulari, cuſtodiri eas & protegi in ſtabulis adverſus hoſtes.*

219) Sp. quod. 220-225) propter dotes adeo ſingulares multorum bonorum. 226) Sp. quæ. 227) D. Oves. 228) D. *apportare*, afferre. Primæ Conjug. (§ 9) Indicat. Præſens. afferunt. 229) Sp. hominibus. 230) D. *riputare*, exiſtimare. Participium Præſentis Paſſivi, quod (§ 10) ex *eſſendo* (§ 8) & ſupino ſeu participio *riputato* conſtat. Solvitur (§ 15) per *cum*. cum exiſtimentur. 231-334) DDD. deliciæ ac divitiæ generis humani. 235) D. *accadere*, evenire. Secundæ Conjug. Imperfectum Indicat. (§ 9.) eveniebat. 236) Sp. ut. 237) D. illæ. 238) *erano* (§ 8.) erant. 239) D. *numeroſo*, frequens. ſuperlativus (§ 5.) frequentiſſima. 240 & 241) DD. ſpecies animalium. 242) Sp. quæ. 243) D. *vivere*, vivere. Secundæ Conjugat. (§ 9) Præſens Conjunctivi. vivat. 244) & 245) DD. ſuper terram. *Denique propter dona tam ſingularia multorum bonorum, quæ Oves hominibus afferunt, cum deliciæ divitiæque generis humani exiſtimentur, id evenire, ut frequentiſſima ſit animalium ſtirps, quæcunque in terra degunt.*

EXERCITATIO ALTERA, POETICA,

Torquatus Taſſus Hieroſolymam Liberatam ita inchoat:

1 2 3 4
Canto l'arme pietoſe, e'l Capitano,
5 6 7 8 9
Che 'l gran ſepolcro liberò di Criſto:
10 11 12 13 14
Molto egli oprò col ſenno, e con la mano,
15 16 17 18 19
Molto ſoffrì nel glorioſo acquiſto:
20 21 22 23
E in van l' inferno vi s' oppoſe, e in vano
24 25 26 27 28
S' armò d' Aſia e di Libia il popol miſto,
29 30 31 32 33
Che favorillo il Cielo: e ſotto a i ſanti
34 35 36 37 38
Segni riduſſe i ſuoi compagni erranti.

1) D. *cantare*, canere. Primæ Conjug. Indicat. Præsens (§ 9.) cano. 2-4) DDD. arma pia, & ducem. 'l pro *il* (§ 27.) reciso *i*. 5) Sp. qui. 6 & 7) Sp. magnum. D. sepulcrum. 'l ut modo n. 4. 8) D. *liberare*, liberare. Primæ Conjug. Præteritum simplex (§ 9.) liberavit. 9) Christi. *Cano arma religiosa, eumque ducem, qui magnum Christi sepulcrum liberavit.*

10 & 11) DD. Multum ille. 12) D. *operare* & *oprare*, agere. ut n. 8. egit. 13 & 14) Sp. *col*, **mit dem**, pro *con il*. DD. consilio, & manu. 15) D. Multum. 16) D. *soffrire*, pati. Tertiæ Conjug. Præteritum simplex (§ 9.) passus est. 17) Sp. **in dem** 18 & 19) in gloriosa adeptione. *Multa ille fecit, consilio, & manu, multa tulit in gloriosa hac expeditione.*

20 & 23) D. incassum. 21) D. Styx. 22) compositum *op-pose*. (v. Catalogum Particularum.) Sp. *pose*, posuit, a *ponere*. D. *opponere*, latine idem. Ergo, opposuit. *s'* pro *si*. Sp. se. Sp. *vi*, particula relativa. **darwider**. 24) D. *armare*, latine idem. ut n. 8. se armavit. 25-28) DD. Asiæ & Libyæ populus mixtus. 29) Sp. quia. 30) D. *favorire*, favore prosequi. ut n. 16. *favorì*, favit. Affixum *lo* Sp. eum. duplex *l* (§ 17) ob accentum Verbi absorptum. 31) D. Cœlum. *Incassum se illi Styx opposuit, incassum armavit se mixta Asiæ & Africæ gens: Cœlum favebat.*

32-34) DDD. & sub sancta signa. *a i* pro *ai* (§ 34.) 35) Compositum (v. Catal. Partic.) *ri-dusse*. Sp. *dusse*, Præteritum simplex ab inusitato *durre* seu *ducere*. D. *ridurre*, *riducere*, reducere. Ergo, reduxit. 36) Sp. suos. 37 & 38) DD. socios errantes. *Et sub sancta signa errantes socios reduxit.*

39 40 41 42 43
O Musa tu, che di caduchi allori
44 45 46 47
Non circondi la fronte in Helicona:
48 49 50 51 52 53 54
Ma su nel cielo infra i beati Cori
55 56 57 58 59
Hai di stelle immortali aurea corona:
60 61 62 63 64 65
Tu spira al petto mio celesti ardori,
66 67 68 69 70 71
Tu rischiara il mio canto, e tu perdona,
72 73 74 75 76 77 78
S' intesso fregi al ver, s' adorno in parte
79 80 81 82 83
D' altri diletti, che de' tuoi, le carte.

39) O

39) O Muſa. 40 & 41) tu, quæ. 42-44) DDD. non caducis laureis. *caduchi* (§ 28) inter *c* & *i* interponit *h* anaphonicum. 45) D. *circondare*, circumdare. Primæ Conjug. Præſens Indicat. (§ 9.) circumdas. 46-54) DDD. frontem in Helicone: ſed ſupra in (Sp. *nel*, in dem) cœlo inter beatos Choros. 55) ab auxiliari *avere* (§ 7.) habes. 56-59) DDD. ex ſtellis immortalibus auream coronam.

60) Sp. Tu. 61) D. *ſpirare*, aſpirare. Imperat. primæ (§ 9.) aſpira. 62-65) DD. pectori meo cœleſtes ardores. 66) Sp. tu. 67) D. *riſchiarare*, illuſtrare. Imperat. primæ (§ 9.) illuſtra. 68 & 69) DD. meum carmen. 70 & 71) D. *perdonare*, ignoſcere. ut n. 67. & tu ignoſce. 72) Sp. *ſe*, ſi. 73) D. *inteſſere*, intexere. ut n. 1. intexo. 74 & 75) ornamenta veritati. 76) Sp. *ſe*, ſi. 77) D. *adornare*, latine idem. ut n. 1. adorno. 78) D. ex aliqua parte. 79-83) DDD. aliis oblectamentis, quam tuis, meas has chartas.

84 85 86 87 88 89 90 91
Sai, che là corre il mondo, ove più verſi
92 93 94 95
Di ſue dolcezze il luſinghier Parnaſo,
96 97 98 99 100
E che 'l vero condito in molli verſi
101 102 103
I più ſchivi allettando ha perſuaſo.
104 105 106 107 108
Così a l' egro fanciul porgiamo aſperſi
109 110 111 112
Di ſoave licor gli orli del vaſo:
113 114 115 116 117 118
Succhi amari ingannato in tanto ei beve,
119 120 121 122
E da l' inganno ſuo vita riceve.

84) Sp. ſcis. 85) Sp. quod. 86) D. eo. 87) D. *correre*, currere. Secundæ Conjug. Præſens Indicat. (§ 9.) currit. 88) D. mundus. 89 & 90) DD. ubi plus. 91) D. *verſare*, fundere. Præſens Conjunctivi primæ (§ 9.) fundat. 92-95) DDD. ſuarum ſuavitatum, blandiens Parnaſſus. *Scis*, o Muſa, *eo currere pleroſque, ubi plus illecebrarum ſuarum blandiens Parnaſſus profundit.*

96) Sp. quod. Proximum *i* eliditur (§ 27.) 97-100) veritas condita mollibus verſibus. 101) D. faſtidiens. Superlativus (§ 5.) faſtidioſiſſimos.

102) D. *allettare*, allicere. alliciendo. 103) D. *persuadere*, persuadere. Sp. *persuaso*, ejus supinum. *ha* cum supino (§ 9) est Præteritum Indicativi. ergo, persuasit. *Et* (scis) *veritatem molli versu conditam, etiam fastidiosissimos quosque alliciendo, persuasisse.*

104-106) DDD. sic ægroto infanti. *fanciullo* ex gemino *l* (§ 21) per aphæresin alterum amittit. 107) D. *porgere*, porrigere. Præsens Indicat. primæ (§ 9.) porrigimus. 108-112) DDD. aspersa dulci liquore labra vasis.

113) D. *succo*, succus. Anaphonicum *h* (§ 28) inter *c* & *i*. 114) D. amaros. 115) D. *ingannare*, decipere. Supinum (seu Participium) primæ (§ 9.) deceptus. 116) D. interea. 117) Sp. is, ille, 118) D. *bevere*, bibere. Præsens Indicat. secundæ (§. 9.) bibit. 119 & 120) DD. & ex fraude sua. 121) D. vitam. 122) D. *ricevere*, recipere. ut n. 118. recipit. *Succos amaros deceptus bibit ille interea, suaque ex fraude vitam haurit.*

APPENDIX

De pronunciatione.

Linguæ Italicæ,

quatenus a latina differt.

1. *Ce*, *ci*, pronunciantur ut tsche, tschi. *Cicerone*, Cicero. lege Tschitscherone. Si post *ci* sequatur alia vocalis, *i* obscure auditur. *ciancie*, nugæ; *laccio*, laqueus; *ciurma*, turba; l. tschiantschie, latschio, tschiurma, vocali i pæne suppressa.

2. *Che, chi*, ut ke, ki. *cheto*, quietus; *chitarra*, cithara; l. keto, kitarra.

3. *Ge*, *gi*, ut dsche, dschi, sed quam lenissime. *gente*, gens, natio; *girasole*, heliotropium; l. dschente, dschirasole. Etiam hic, si post *gi* sequatur vocalis, *i* vix auditur. *giacere*, jacere; *leggiamo*, legimus; *giudice*, judex; l. dschiatschere, ledschiamo, dschiuditsche, ita ut i post g obscure tantum sonet.

4. *Ghe*, *ghi*, ut ge, gi, sine aspiratione. *piaghe*, vulnera; *ghirlanda*, corolla; l. piage, girlanda.

5. *Gl* ut hispanicum *ll*, aut lusitanicum *lh*; seu ut *ll* gallicum post *ai, ei, œi*, & *oui* sonat. Auditur nimirum, ante literam l, quoddam g blæ-

blæſum ſeu imperfectum, a me deinceps per *g curſivum* indicandum. Si autem illud *i*, quod poſt *gl* reperitur, aliam poſt ſe vocalem habet, in eandem cum ea ſyllabam coaleſcit. *foglio*, pagina; *mogliē*, uxor; l. foglio, moglie.

6. *Gn* ut in gallico; ſeu ut hiſpanicum *n con tilde*, vel *nh* luſitanicum: videlicet ante literam n ſonat g blæſum ſeu imperfectum, poſt eam autem j conſonans. *ragno*, araneus; *ſognare*, ſomniare; l. ragnjo, ſognjare. Si poſt *gn* occurrat *i* vocalis, j conſonans non auditur. *degni*, digni; l. degni.

7. *H* nunquam ſonat. *ho*, habeo; *hai*, habes; *ha*, habet; l. o, ai, a.

8 *S* poſt aliam conſonantem pronunciatur paulo durius, ita ut quodammodo ad ſch germanicum accedat. Id per *ſ curſivum* deſignabo. *manſo*, manſuetus; *corſo*, curſus; l. manſo, corſo. *Così*, ſic; l. coſsì.

9. *Sce*, *ſci*, ut ſche, ſchi. *diſcepolo*, diſcipulus; *ſcienza*; ſcientia; l. diſchepolo, ſchiendſa.

10. *Ti*, ſequente vocali, ut ci, ſeu lene zi, in iis vocabulis, in quibus Latini eadem pronunciatione utuntur. *natione*, natio; *gratia*, gratia, lege, imo ad normam emendatæ orthographiæ etiam ſcribe, *nazione*, *grazia*.

11. *V* conſonans, ut apud Gallos, Hiſpanos, Luſitanos; id eſt, non ut v vel f germanicum, ſed ſono inter f & w medio. *va*, it; *verità*, veritas; non *fa*, *ferità*.

12. Diphthongus *uo* ut *o*. *buono*, bonus; *uomo*, homo; l. bono, omo. *Tuo*, tuus; *ſuo*, ſuus; *virtuoſo*, virtute præditus; *duoi* (quod tamen rarius eſt) duo; l. tuo, ſuo, virtuoſo, duoi.

13. In *uv* ſeu *vv* muta eſt prima litera, & tantum ſimplex v conſonans auditur. *auvelenare* ſeu *avvelenare*, veneno inficere; *ſouvenire* aut *ſovvenire*, ſubvenire; l. avelenare, ſovenire.

14. Z leniter, ut ds. *zefiro*, zephyrus; l. dſefiro.

EXEMPLUM.

Celeber Veneronius paucis his verbis regulas omnes complexus eſt:

Ciaſcheduno ſa, che, come non v'è coſa, che più diſpiaccia, a Dio, che
Tſchiaskedunó ſa, ke, come non v'è coſa, ke più diſpiatſchia a Dio, ke

ſin-

l'ingratitudine, ed inosservanza de' suoi precetti; così non v'è niente che
l'ingratitudine, ed inossérvandsa de' suoi pretschetti; cossì non v'è niente ke
cagioni maggiormente la desolatione di queste Universo, che la cecità
cadschioni madschiormente la desolacione di questo universo, ke la tschetschità
e superbia degli huomini, la (neghittosa inavvertenza e) pazzia de' gentili,
e superbia degli omini, la negittosa inavertendsa e padsſia de' dschentili,
l'ignoranza ed ostinatione de' Guidei e Schismatici.
l'ignjorandsa ed ostinacione de' Dschiudéi e Schismátitschi.

Quilibet scit, quemadmodum non est res ulla, quæ Deo magis displiceat, quam ingratus animus suorumque præceptorum violatio; ita nihil esse, quod magis promoveat orbis terrarum ruinam, quam cæcitatem & superbiam hominum, oscitantem negligentiam & stultitiam Ethnicorum, ignorantiam denique & pervicaciam Judæorum atque Schismaticorum.

INSTI-

INSTITUTIONES HISPANICÆ.

1. Articulus definitus, Germanis der & die, Hiſpanis eſt hujusmodi:

	Maſculini Singularis.	*Pluralis.*	*Feminini Singularis.*	*Pluralis.*
Nom. & *Acc.*	*el* der, den.	*los*, die.	*la*, die.	*las*, die.
Genit. & *Abl*	*del*, *de el*, der, von des, von dem.	*de los*, der, von den.	*de la*, der, von der.	*de las*, der, von den.
Dativ.	*al*, *a el*, dem.	*a los*, den.	*a la*, der.	*a las*, den.

Ante feminina, quæ primam literam habent *a*, non ponitur *la*, ſed *el*. e. g. *el alma*, anima: *del alma*, animæ.

2. Articulus indefinitus eſt *de* & *a*, quorum hoc Dativi ſignum, illud Genitivi & Ablativi. Servit nominibus propriis, pronominibus, articulo unitatis ein, eine, & fere iis, in quibus Germani articulum der, die, das, omittunt.

3. Pluralis fit addito *s* vel *es*. e. g. *cabeça*, cuput: *cabeças*. *eſpiritu*, ſpiritus: *eſpiritus*. *ley*, lex: *leyes*. *verdad*, veritas: *verdades*. *carcax*, pharetra; *relox*, horologium; *carcages*, *reloges*, literis cognatis.

4. Adjectiva in *o* femininum faciunt in *a*. ut *poderoſo*, *poderoſa*, potens. Cetera ſunt generis communis.

5. Comparativus fit, præponendo *mas*; ſuperlativus in *iſſimo*, vel præmittendo *muy*, aut *mas* cum articulo definito. *doto*, doctus: *mas doto*, doctior: *dotiſſimo*, *muy doto*, valde doctus: *el mas doto*, omnium doctiſſimus.

6. Verborum tres ſunt Conjugationes, quæ terminatione Infinitivi tanquam Characteriſtica diſcerni poſſunt. Primæ Infinitivus in *ar*, ſecundæ in *er*, tertiæ in *ir* definit. Antequam Conjugationum Tabella exhibeatur, Verba auxiliaria *Habere* & *Eſſe* proponam, e quibus Hiſpani, ut Germani, Galli, Itali, aliique, Verborum tempora conficiunt. Habere ſignificat *Aver* ſeu *Haver*, & *Tener*; Eſſe, *Ser*, & *Eſtar*. Verum ne copia lectorem obruam, ſolo *Aver* & *Ser* contentus, duo reliqua in Spicilegium differo, ſuo tempore illic facile reperienda. In Tabella Conjugationum, ut in

Gallicis & Italicis feci, solas pono terminationes, in quarum locum si Characteristicam Verbi (perfecti, seu regularis) substituas, ejusdem significationem interprete Lexico deprehendere proclive est. Sic si e. g. legas *pindaredes*, in Conjugationum Tabella terminatio *aredes* quærenti se offeret in Futuro Conjunctivi, sub persona secunda pluralis numeri, in serie 1, seu Conjugatione prima. Hujus ergo Characteristicam *ar* loco *aredes* animo concipe, & habebis *pintar*. Lexicon quodvis docebit, *pintar* esse nostrum *pingere*. Unde nullo negotio efficitur, vocabulo *pintaredes* respondere ex Futuro Conjunctivi latinum *pinxeritis*. Eodem modo invenies, *juzgad* esse nostrum *judicate*: quoniam *ad* secunda persona pluralis est in Imperativo Conjugationis primæ, & *ad* in *ar* Characteristicam mutato, prodit *juzgar*, quod *judicare* significat.

7. Conjugatio Verbi *Aver*, Habere.

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicat. Præs.	*he,*	*has,*	*ha:*	*avemos (hemos)*	*aveis (heis)*	*han.*
Imperfect.	*avia*	*avias,*	*avia:*	*av amos,*	*aviades,*	*avian.*
Præt. simpl.	*uve*	*uviste,*	*uvo:*	*uvimos,*	*uvistes,*	*uvieron.*
Præt. Comp.	*he avido,*	*has avido,*	*ha avido,*	*avemos (hemos) avido,*	*aveis (heis) avido,*	*han avido.*
Plusquamp.	*avia avido,*	*avias avido,*	*avia avido:*	*aviamos avido,*	*aviades avido,*	*avian avido.*
Futurum.	*avrè,*	*avràs,*	*avrà:*	*avremos,*	*avreis,*	*avràn.*
Imperativ.		*ave:*		*ayamos,*	*aved.*	
Conj. Præs.	*aya,*	*ayas,*	*aya:*	*ayamos,*	*ayais,*	*ayan.*
Imperf. I.	*uviesse,*	*uviesses,*	*aviesse:*	*uviessemos,*	*uviessedes,*	*uviessen.*
Imperf. II.	*uviera (avria.)*	*uvieras (avrias.)*	*uviera (avria):*	*uvieramos (avriamos.)*	*uvierades (avriades.)*	*uvieran (avrian.)*
Præteritum.	*aya avido,*	*ayas avido,*	*aya avido:*	*ayamos avido,*	*ayais avido,*	*ayan avido.*
Plusquamp.	*uviesse,*	*uviera* &c. ut Imperf. I. & II. addito ubique *avido.*				
Futurum.	*uviere,*	*uvieres,*	*uviere:*	*uvieremos,*	*uvieredes,*	*uvieren.*

Infinitivi Præsens. *aver.* Præterit. *aver avido.* Particip. Præsentis. *aviendo.* Præteriti. *aviendo avido.* Supinum. *avido.*

8. Con-

8. Conjugatio Verbi *Ser*, Esse.

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicat. Præs.	*soy,*	*eres,*	*es:*	*somos,*	*sois,*	*son.*
Imperfect.	*era,*	*eras,*	*era:*	*eramos,*	*erades,*	*eran.*
Præter.simpl.	*fui,*	*fuiste,*	*fue:*	*fuimos,*	*fuistes,*	*fueron.*
Præt.Comp.	*he sido,*	*has sido,*	*ha sido:*	*avemos sido,*	*aveis sido,*	*han sido.*
Plusquamp.	*avia sido,*	*avias sido,*	*avia sido:*	*aviamos sido,*	*aviades sido,*	*avian sido.*
Futurum.	*serè,*	*seràs,*	*serà:*	*seremos,*	*sereis,*	*seràn.*
Imperativus.		*sei* (*se*);		*seamos,*	*sed.*	
Conjunct.Præs.	*sea,*	*seas,*	*sea:*	*seamos,*	*seais,*	*sean.*
Imperfect.I.	*fuesse,*	*fuesses,*	*fuesse:*	*fuessemos,*	*fuessedes,*	*fuessen.*
Imperfect.II.	*fuera* (*seria*)	*fueras* (*serias*)	*fuera* (*seria*):	*fueramos* (*seriamos*)	*fuerades.* (*seriades*)	*fueran.* (*serian*).
Præteritum.	*aya sido,*	*ayas sido,*	*aya sido:*	*ayamos sido,*	*ayais sido,*	*ayan sido.*
Plusquamp.	*uviesse,*	*uviera* &c.	ut Imperf. I	& II § 7,	addito ubique	*sido.*
Futurum.	*fuere,*	*fueres,*	*fuere:*	*fueremos,*	*fueredes,*	*fueren.*

Infinitivi Præsens. *ser.* Præterit. *aver sido.* Particip. Præsentis. *siendo*; Præteriti. *aviendo sido.* Supinum. *sido.*

9. Tabella III Conjugationum.

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicativi Præsens.	1. *o*	*as*	*a:*	*amos*	*ais*	*an.*
	2. *o*	*es*	*e:*	*emos*	*eis*	*en.*
	3. *o*	*es*	*e:*	*imos*	*is*	*en.*
Imperfect.	1. *ava*	*avas*	*ava:*	*avamos*	*avades*	*avan.*
	2. *ia*	*ias*	*ia:*	*iamos*	*iades*	*ian.*
	3. *ia*	*ias*	*ia:*	*iamos*	*iades*	*ian.*
Præter.simplex.	1. *è*	*aste*	*ò:*	*amos*	*astes*	*aron.*
	2. *ì*	*iste*	*iò:*	*imos*	*istes*	*ieron.*
	3. *ì*	*iste*	*iò:*	*imos*	*istes*	*ieron.*
Præt. compos.	*he*	*has*	*ha:*	*avemos* (*hemos*)	*aveis* (*heis*)	*han.*
		1. *ado.*	2. *ido.*	3. *ido.*		
Plusquamperf.	*avia*	*avias*	*avia*	*aviamos*	*aviades*	*avian.*
		1. *ado.*	2. *ido.*	3. *ido.*		
Futurum.	1. *arè*	*aràs*	*arà:*	*aremos*	*areis*	*aràn.*
	2. *erè*	*eràs*	*erà:*	*eremos*	*ereis*	*eràn.*
	3. *irè*	*iràs*	*irà:*	*iremos*	*ireis*	*iràn.*
Imperativus.		1. *a:*		*emos*	*ad.*	
		2. *e:*		*amos*	*ed.*	
		3. *e:*		*amos*	*id.*	

		Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Conjunctivi Præsens.	1.	*e* -	*es*	*e:* -	*emos* -	*eis* -	*en.*
	2.	*a*	*as*	*a:*	*mos*	*ais*	*an.*
	3.	*a*	*as*	*a:*	*amos*	*ais*	*an.*
Imperfect. I.	1.	*asse* -	*asses*	*asse:* -	*assemos* -	*assedes* -	*assen.*
	2.	*iesse*	*iesses*	*iesse:*	*iessemos*	*iessedes*	*iessen.*
	3.	*iesse*	*iesses*	*iesse:*	*iessemos*	*iessedes*	*iessen.*
Imperfect. II.	1.	*ara* - (*aria*)	*aras* - (*arias*)	*ara* (*aria* :	*aramos* (*ariamos*)	*arades* (*ariades*)	*aran* (*arian*).
	2.	*iera* - (*eria*)	*ieras* (*erias*)	*iera* (*eria* :	*ieramos* (*eriamos*)	*ierades* (*eriades*)	*ieran* (*erian*).
	3.	*iera* - (*iria*)	*ieras* (*irias*)	*iera* (*iria*):	*ieramos* (*iriamos*)	*ierades* (*iriades*)	*ieran* (*irian*).
Præteritum.		*aya* -	*ayas* -	*aya* -	*ayamos* -	*ayais* -	*ayan.*
		1. *ado.* -	2. *ido.*	3. *ido.*			
Plusquamperfect.		*uviesse*, *uviera* &c. ut Imperf. I. & II. §. 7. addito ubique 1. *ado.* 2. *ido.* 3. *ido.*					
Futurum.	1.	*are* -	*ares* -	*are:* -	*aremos* -	*aredes* -	*aren.*
	2.	*iere*	*ieres*	*iere:*	*ieremos*	*ieredes*	*ieren.*
	3.	*iere*	*ieres*	*iere:*	*ieremos*	*ieredes*	*ieren.*
Infinitivi Præsens.	1.	*ar*	Præter. *aver*	1. *ado.*	Particip.	Præsentis.	1. *ando.*
	2.	*er.*		2. *ido.*			2. *iendo.*
	3.	*ir.*		3. *ido.*			3. *iendo:*
Præteriti.		*aviendo*	1. *ado.*	2. *ido.*	3. *ido.*		
Supinum.			1. *ado.*	2. *ido.*	3. *ido.*		

Ad hujus Tabellæ normam conjuga *Hablar*, loqui, *Responder*, respondere, *Añadir*, adjungere.

10. Passivum fit, cum ante supinum seu participium Verbi ponitur auxiliare *Ser*, ut *es amado*, amatur; *somos amados*, amamur.

11. Quod multa Verba loco auxiliaris *Aver* construantur cum *Ser*, in interpretanda sententia nihil impedit.

12. Quorum Infinitivus terminatur syllaba *scer*, seu quod idem est, *cer*, in prima persona Præsentis Indicativi habent *sco* seu *zco*; in Præsenti autem Conjunctivi personas singularis numeri formant in *sca* vel *zca*, *scas* vel *zcas*, *sca* vel *zca*; pluralis. in *scamos*. *scais*, *scan*, vel *zcamos*, *zcais*, *zcan*. e. g. *paresca*, appareat, videatur, vel *parezca*, a *parecer*. *se reconozcan* vel *reconoscan*, agnoscant se, a *reconocer* seu *reconoscer*. *merezco* vel *meresco*, mereor, a *merecer* seu *merescer*.

13. Quorum Infinitivus in *zir* definit, primam personam singularem Præsentis Indicativi, & totum Præsens Conjunctivum per *zg* flectunt. *intro-*

troduzir, introducere: *introduzgo*, introduco: *introduzga, as, a*; introducam, as, at: *introduzgamos, ais, an;* introducamus, atis, ant.

14. *De, a, por, para*, ante Infinitivos Verborum ſenſum gignunt noſtris Gerundiis vel parem, vel affinem. *el motivo de creer*, ratio credendi. *eſto es para cenar*, hoc ad cœnandum ſervatur. *por impedir mi deſſeo*, ad impediendum deſiderium meum.

15. Verba *Aver* & *Tener* ante Infinitivos, vel nudos, vel particula *de* munitos, eandem vim habent, quam noſtrum Futurum. *he de ir*, *tengo de ir*, ibo. *no ha de ſer quanto eſperas*, non erit (tantum) quantum expectas. *ten cuidado de los pobres, y tener lo ha de ti Dios:* ſuſcipe curam pauperum, & curam tui habebit DEus.

16. Participia explicare licet per particulas *dum, cum, quia, poſtquam* &c, e. g. *no podiendo acabar, paſsè a* ... cum finire non poſſem, tranſii ad .... *promulgada la ley, dixo el Emperador* .... promulgata lege, dixit Cæſar &c.

17. Participia Præſentis *do* in *te* mutato fiunt nomina. *amante, filoſofante, governante*, amator, philoſophus, gubernator; ex *amando, filoſofando, governando*.

18. Sæpe Verbis adduntur Affixa, ita ut ex Verbo & Pronomine unum vocabulum conſletur. *lealos*, legat illos: ex *lea* & *los*. Affixis accedentibus, ultima Verbi litera nonnunquam abjicitur, mutatur, transfertur. abjicitur *d* & *s* in Imperativis: *acordaos*, erinneret euch, pro *acordad*. *andemonos*, auferamus nos, abeamus, pro *andemos*. mutatur *r* Infinitivi in *l*: *veello*, videre illum vel illud; *hazello*, id facere; *dezille*, ei dicere; pro *veer, hazer, dezir*. transfertur poſt primam Affixi literam in Imperativo: *veeldos*, videte illos; *dezilde*, dicite ei; *hazeldo*, id facite; pro *veedlos, dezidle, hazedlo*.

19. Pronomina emphaſis cauſſa geminant. *no ſe huſca a ſi*, non quærit ſe ipſum. *a ſi meſmo ſi condena*, ſe ipſe damnat. *grande es, a quien ni la felicidad le deſvanece, ni la adverſidad le deſluſtra*, magnus eſt, quem nec felicitas extollit, nec infelicitas obſcurat: ubi pronomini relativo *quien* additur *le*. Cum aliis quoque nominibus reperitur pronomen, ſolius elegantiæ, non ſenſus gratia appoſitum. e. g. *mandote Dios a Moyſes eſta ceremonia*, ritum hunc DEus Moyſi mandavit. *ſe quieres ſaber la razon, el Autor ſe la diò al Letor*, rationem ſi noſſe cupis, eam Auctor Lectori expoſuit. Vides etiam ex his exemplis (*a ſi, o quien*), id quod Hiſpanis eſt frequentiſſimum, particulam *a*, Dativo (§1 & 2) per ſe debitam, Accuſativo quoque jungi ſolere.

20. Adverbia paſſim fiunt ex adjectivis, addendo *mente*. *ſabiamente*, ſapienter; a *ſabio*, ſapiens. *delgadamente*, delicate; a *delgado*, delicatus.

De usu Lexicorum, & Spicilegii nostri.

21. *De* sæpe coalescit cum pronominibus, quorum prima litera est *e.* ut *deste*, hujus: *dessos*, horum: *del*, ejus (hominis): *dello*, ejus (rei): pro *de este*, *de essos*, *de el*, *de ello*.

22. Litera *h* in multis promiscue usurpatur vel omittitur, in ipso adeo Verbo auxiliari *Aver*, & *Haver*, *uviere* & *huviere* &c. Sic & promiscuæ sunt in non paucis literæ *b* & *v*, *z* & *c*, *i* & *y*, e. g. *bolver*, aut *volver*, *cubrir* & *cuvrir*, *placer* & *plazer*, *leido* aut *leydo* &c. Itaque si horum alterum non reperias, alterum investigabis.

23. Ex *ct*, *pt*, *sc*, prior litera sæpe omittitur. Ita scribitur *docto* & *doto*, *Escriptura* & *Escritura*, *acontecer* & *acontescer*.

24. *O* & *ue*, *e* & *ie*, *i* & *e*, apud Hispanos cognatæ sunt literæ. Igitur si eorum alterum non occurret, altero utere, quod innumeris hæsitationibus te expediet. Sic si legas *duermo*, dormio, *contiendo*, contendo, *sigue*, sequitur: in Lexico non reperies verba hæc, nisi cognatas substitueris, & *dormir*, *contender*, *seguir*, quæsieris.

25. In Nominibus & Verbis anaphoniæ gratia sæpe litera *c* in *qu*, & *g* in *gu* mutatur. *rico*, dives: *riquissimo*, ditissimus. *sacar*, protrahere: *saquè*, protraxi. *negar*, negare: *neguemos*, negemus.

26. Hispanorum Diminutiva in *illo*, *ico*, *uelo*, *ejo*, *ito*, & *eta* desinunt. e. g. *muchacho*, puer: *muchachillo*, puerulus. *cosa*, res: *cosilla*, res exigui momenti. *asno*, asinus: *asnico*, asellus. *hijo*, filius: *hijuelo*, filiolus, *hijuela*, filiola. *baril*, dolium: *barilejo*, dolium minoris formæ. *pequeño*, parvus: *pequeñito*, parvulus. *camara*, cubiculum: *camareta*, cubiculum angustum. Nonnunquam intercedit levis aliqua accessio, aut mutatio. e. g. *Rey*, Rex. *Reyezuelo*, Regulus. *cuerpo*, corpus. *cuerpezuelo*, corpusculum. *necio*, hebes, obtusus: *neçuelo*. *loco*, delirus: *loquillo*, *loquilla*.

27. Si Composita in Lexico non reperiantur, ad Simplicia converti necesse erit: quæ ut agnoscantur citius, attexam Spicilegio Catalogum Particularum, unde sua Hispani Composita ordiuntur.

28. Ingenti vocabulorum numero ut Spicilegium meum exonerem, Tabellam hanc præmitto, quæ certorum Temporum affinitatem docebit, constituta veluti stirpis loco secunda persona singulari Præteriti simplicis. ea in *ste* desinit, ac tria Conjunctivi Tempora sic progenerat.

Muta-

Mutato *ste* in *sse* vel *esse*, oritur Imperfectum I Conjunctivi.
— — *ra* vel *era*, — Imperfectum II ejusdem.
— — *re* vel *ere*, — Futurum Conjunctivi.

Sic ex *hablaste*, locutus es, nascuntur *hablasse* ac *hablara*, loquerer, & *hablare*, locutus fuero; ex *leiste*, legisti, *leiesse* ac *leiera*, legerem, & *leiere*, legero. Jam, Lector Benevole, brevitatis ergo Spicilegium cum Particularum Catalogo trasili, & ad ipsam Exercitationem accede.

SPICILEGIUM

eorum, QUÆ IN LEXICIS reperiri non solent.

A.

A. 1. articulus indefinitus dativi. § 2. 2. ante Infinitivos Verborum. § 14. eo revocari potest hic loquendi modus: *a no saber yo su sciencia, le tuviera por necio*: nisi scirem doctrinam hominis, imperitum eum existimarem. 3. pro *ha*, habet.

Abierto, Supinum. ab *abrir*, aperire.

Absorto, Supinum. ab *absorber*, absorbere.

Absuelto, Supinum. ab *absolver*, absolvere.

Anduve, *anduviste*, *anduvo*: *imos*, *istes*, *ieron*. ivi, ivisti, ivit: ivimus, iivistis, ierunt. ab *andar*.

Aquella, illa, illam. *aquellos*, illi, illos. *aquello*, illud.

Aquelotro, alter ille, alterum illum; alterum illud.

Aquessa, hæc, ista; hanc, istam. *aquessos*, hi, isti; hos, istos. *aquesso*, hoc, istud.

Aquesta, ista, istam. *aquestos*, isti, istos. *aquesto*, istud.

Ay, est, sunt; adest, adsunt. e. g. *ay buenas nuevas*, adsunt bona nova. *no ay otro remedio*, non est remedium aliud.

B.

Benito, Benedictus.

B. L. M. in epistolarum clausulis; pro *Beso Las Manos*, osculor manus.

Buelto, Supinum. a *bolver*, vertere.

C.

Cabrè &c. Futurum. *Cabria* &c. Imperfect. Conjunctivi. a *caber*, capere, obtingere, capere se capi.

Catalina, Catharina.

Caygo, cado: *cayga*, &c. cadem, as, at &c. a *caer*.

Cien,

Cien, centum.
Cojo, colligo: *coja* &c. colligam, as, at &c. a *coger*.
Colijo seu *Collijo*, colligo, conjicio: *colija* &c. seu *collija* &c. colligam, conjiciam &c. a *coligir*, *colligir*, seu *colegir*.
Comigo, mecum.
Con sigo, secum: *con tigo*, tecum.
Cubierto, Supinum. a *cubrir*. tegere.
Cupe, *cupiste*, *cupo*: *cupimos*, *istes*, *ieron*: Præterit. simplex. a *caber*, de quo supra.

D.

Dè, *des*, *dè*: *demos*, *deis*, *den*. dem, des, det: demus, detis, dent. a *dar*.
Depresso, Supinum. a *deprimir*, deprimere.
Despierto, Supinum. a *despertar*, excitare.
Di, dic. a *dezir*. *Dì*, *diste*, *diò*: *dimos*, *distes*, *dieron*. dedi, dedisti, &c. a *dar*.
Dicho, Supinum. a *dezir*, dicere.
Diego, Didacus, Jacobus.
Dificilimo, difficillimus.
Digo, dico. *digamos*, dicamus. *diga* &c. dicam, as, at &c. a *dezir*.
Dirè &c. dicam, dices &c. *diria* &c. dicerem &c. ab eodem.
Dixe, *dixiste*, *dixo*: *diximos*, *dixistes*, *dixeron*. dixi, dixisti &c. ab eod.
Doy, do. a *dar*.
Durmamos, dormiamus. *durmiendo*, dormiens, dormiendo. *durmiesse* &c. dormirem &c. a *dormir*: quod & in aliis Temporibus aliquoties *o* in *u* mutat.
Duxe, *duxiste*, *duxo*: *duximos*, *duxistes*, *duxeron*. Præteritum simplex. a *duzir*, in se inusitato, sed in Compositis frequente.

E.

El, is, ille.
Elijo, eligo. *elija* &c. eligam, as, at &c. ab *eligir* seu *elegir*.
Ella, ea, illa. *ellos*, ii, illi. *ello*, id, illud.
Elotro, alter ille, alterum illum; alterum illud.
En, ante Infinitivos Verborum, cum, dum &c. *en escrivir yo este librillo*, cum libellum hunc scriberem.
Enrique, Henricus.
Escrito, Supinum. ab *escrivir*, scribere.
Espresso, Supinum. ab *esprimir*, exprimere.
Essa, ipsa, ipsam. *essos*, ipsi, ipsos. *esso*, ipsum, id.
Essotro, *essotra*: alter hic, altera hæc; alterum hunc, alteram hanc.
Esta, hæc, hanc. *estos*, hi, hos. *esto*, hoc.
Està, stat, sta; est, esto. *estàs*, stas; es. *estàn*. stant; sunt. ab *estar*.
Estè, stem, stet; sim, sit. *estès*, stes; sis. *estèn*, stent; sint. ab eod.
Estevan, Stephanus.
Estotro, *estotra*, alter hic, altera hæc; alterum hunc, alteram hanc.
Estoy, sum; sto. ab *estar*.
Estuve, *estuviste*, *estuvo*: *estuvimos*, *istes*, *ieron*. steti &c. fui &c. ab eodem.
Expresso, Supinum. ab *exprimir*, exprimere.

Fa-

F.

Fadrique, Federicus, Fridericus.
Felipe, Philippus.
Fue, fuit. nonnunquam, fui.
Fuemos, *fueste*, *fuestes*: fuimus, fuisti, fuistis.

G.

Geronimo, Hieronymus.
Gil, Ægidius.
Gran, magnus, magna.

H.

Hago, facio. *hagamos*, faciamus. *haga*, &c. faciam, as, at &c. ab *hazer*.
Harè &c. faciam, es, et &c. *haria* &c. facerem &c. ab eod.
Haz, fac. ab eod.
Hecho, Supinum. ab eod. Substantive, factum.
Hia, *hias*, *hia*, cum Infinitivis usurpantur hoc modo: *escrivirte*, *hia*, scripsissem tibi: *dezirme hias*, dixisses mihi: *hazerta hia injuria*, injuriam tibi intulisset.
Hize, *heziste*, *hizo*: *hezimos*, *hezistes*, *hizieron*. feci &c. ab *hazer*.
Hiziera &c. facerem &c *hiziere* &c. fecero. *hiziesse* &c. facerem &c. ab eod.

I.

Jago, rectius *Yago*, Jacobus.
Jamas, nunquam. si cum *siempre* conjungitur, semper.
Impresso, Supinum. ab *imprimir*, imprimere.
Jorge, Georgius.
Isabel, Isabella, Elisabetha.
Juan, Joannes.

L.

La. 1. articulus femininus, die. 2. eam.
Las. 1. articulus femininus pluralis numeri, die, 2. eas.
Le, ei (ihm, ihr), eum, eam.
Les, iis.
Lo. 1. eum. 2. ante adjectiva, *lo bueno*, das gute; *lo malo*, das böse; *lo qual*, id quod. 3. es. e. .g *no lo sabe*, er weiß es nicht. 4. *lo que*, quod. id quod. *yo sè lo que diras*, scio id quod dicturus es.
Los. 1. articulus masc. plur. die. 2. ii, illi; eos, illos.
Luys, Ludovicus.
Luzbel, Lucifer, Satanas.

M.

Mayor, major, *el mayor*, maximus: *la mayor*, maxima.
Me, mihi, me.
Mi. 1. mihi, me. 2. meus, mea; meum, meam.
Miguel, Michael.
Mis, mei, meæ; meos, meas.
Muerto, Supinum. a *morir*, mori.
Muramos, moriamur. *muriendo*, moriendo, moriens. *muriesse* &c. morerer &c. ab eod. *morir*, quod & in aliis Temporibus sæpius *u* pro *o* habet.

N.

Nos, nos, nobis, nos.
Nosotros, *nosotras*, nos.

O.

Opresso, Supinum. ab *oprimir*, opprimere.
Os, vobis, vos.
Oya &c. audiam, as, at &c. ab *oir*.
Oye, audit, audi. *oyen*, audiunt. *oyes*, audis. ab eod.
Oygo, audio. *oyga* &c. audiam, as, at &c. ab eod.

P.

Pablo, Paulus.
Para con, erga.
Pedro, Petrus.
Plego, placeo. *plega* &c. placeam &c. a *plazer*.
Pluge, plugiste, plugo: *plugimos, istes, ieron*, placui &c. ab eod.
Podrè &c. potero &c. a *poder*.
Pon, pone. a *poner*.
Pondrè &c. ponam &c. ab eod.
Pongo, pono. *ponga* &c. ponam, as, at &c. ab eod.
Por. 1. per, pro. 2. *por* ... *que*. quantumvis. e. g. *por justo que sea*, quantumvis justus sit. 3. cum Infinitivis Verborum, propter, quia &c. *por ser tan marañoso pleito*, eo quod caussa tam implicata sit. *por aver sido hombre deshonesto*, quod is homo inhonestus fuisset. eodem modo dicitur, omisso *ser*: *ensoberve-cerse por poderoso*, superbire potentiæ caussa.
Pornò &c. ponam, es, et &c. a *poner*.
Preso, Supinum. a *prender*, arripere, capere.
Pude, pudiste, pudo: *pudimos, istes, ieron*, potui &c. a *poder*.
Puesto, Supinum. a *poner*, ponere.
Puse, pusiste, puso: *pusimos* &c. posui &c. ab eod.

Q.

Qualesquiera, qualescunque, quicunque.
Quando menos, minimum, saltem. e. g. *passaron quando menos cinco meses*, effluxere minimum quinque menses.
Que. 1. ut, quod, quam, quia. 2. qui, quis? &c. 3. *que tal*, pro *qual*, qualis. 4. nonnunquam est pleonasmus.
Quepo, capio, capio me &c. *quepa* &c. capiam, capiar, capiam me &c. a *caber*.
Querrè &c. volam &c. *querria* &c. vellem &c. a *querer*.
Quesimos, voluimus. *quesiste, istes*: voluisti, stis. ab eod.
Quien, qui, quis? &c. *por quien*, pro quibus.
Quier, fac velis. Imperativus. a *querer*.
Quise, volui. *quiso*, voluit. *quisieron*, voluerunt. ab eod.
Quisiera &c. vellem &c. *quisiere* &c. voluero &c. *quisiesse* &c. vellem &c. ab eod.

R.

Ramon, Raymundus.
Represso, Supinum. ab *reprimir*, reprimere.
Rijo, rego. *rija* &c. regam, as, at &c. ab *regir*.

S.

Sabor, scire. *es a saber*, nimirum, videlicet.

Sabe-

Sabete. nonnunquam pro *ſabe*, ſcito.

Sabrè &c. ſciam, es, et &c. a *ſaber.*

Saldrè &c exibo &c. a *ſalir.*

Salgo, exeo. *ſalga* &c. exeam &c. ab eod.

Se. 1. ſibi, ſe. 2. ante aliud pronomen, ei, iis. e. g. *ſe lo mandè,* imperavi id ei, vel eis. 3. man. *ſe verà todo,* apparebunt omnia, man wird alles ſehen. *ſe tratan coſas notables,* aguntur res memorabiles. *noteſe la diferencia,* obſervetur differentia. 4. ab auxiliari *Ser* (§8) es, ſeu eſto.

Sè, ſcio. a *ſaber.*

Sepa &c. ſciam, as, at &c. ab eod.

Si. 1. ſui, ſibi, ſe. 2. ſi. 3. reſponſio affirmantis, ita, equidem.

Similimo, ſimillimus.

Suelto, Supinum. a *ſoltar*, ſolvere, laxare.

Supe, ſupiſte, ſupo: ſupimos, iſtes, ieron, ſcivi &c. a *ſaber.*

Supreſſo, Supinum a *ſuprimir,* ſupprimere.

Sus, ſui, ſuæ; ſuos, ſuas; ejus, eorum, earum. Interjectio, eja! age!

T.

Te, tibi, te.

Ten, habe, tene. a *tener.*

Tendrè &c. tenebo, habebo &c. *tendria* &c. tenerem, haberem &c. ab eod.

Tengo, teneo, habeo. *tengamos,* teneamus, habeamus. *tenga* &c. teneam, habeam &c. ab eod.

Ternè &c. habebo, tenebo &c. *ternia* &c. tenerem, haberem &c. ab eod.

Ti, tibi, te.

Todo, totus, omnis. relinquit nomini ſequenti articulum definitum. e. g. *todos los ſiglos,* omnia ſecula. *todo el mundo,* totus mundus.

Traxe, traxiſte, traxo: traximos, iſtes, eron, geſſi, tuli &c. a *traer.*

Traygo, gero. *trayga* &c. geram, feram, as, at &c. ab eod.

Truxe, truxiſte, truxo: truximos, iſtes, eron, tuli, geſſi &c. ab eod.

Tu, tu.

Tus, tui, tuæ: tuos, tuas.

Tuve, tuviſte, tuvo: tuvimos, iſtes, ieron, tenui, habui &c. a *tener.*

U.

U, ſeu *ù*, pro *ò*, vel *o*, aut, ſeu.

Va, it. *vamos,* imus, eamus. *van,* eunt. *vas,* is. *vays,* itis. ab *andar.*

Valgo, valeo, juvo. *valga* &c. valeam, juvem &c. a *valer.*

Vaya, as, a: vamos, vays, vayan. eam &c. ab *andar.*

Ve, i, apage. ab *andar.*

Vè, videt, vide. a *ver* ſeu *veer.*

Ven, veni. a *venir.*

Vèn, vident. a *ver* ſeu *veer.*

Vendrè &c. veniam, es, et &c. *vendria* &c. venirem &c. a *venir.*

Vengo, venio. *venga* &c. veniam, as, at &c. ab eod.

Vernè &c. veniam, es, et &c. *vernia* &c. venirem &c. ab eod.

Vès, vides. a *ver* ſeu *veer.*

Vete, apage. ex *ve* & *te.*

Vide, vidi. *vido*, vidit. a *ver ſeu veer*.
Vine, veni. *vino*, *ieron*, venit, venerunt a *venir*.
V. M. pro *Vueſtra Merced*, ſeu, ut pronunciatur, *Vueſtéd*, Veſtra Dominatio.
Vos, vos, vobis, vos.
Voſotros, *voſotras*, vos.
Voy, eo. ab *andar*.

Y:

Yago, Jacobus.
Yo, ego.

CATALOGUS PARTICULARUM,

quæ Verbis Compoſitis præfiguntur.

A-guardar, expectare.
Ab-uſar, abuti.
Ad-miniſtrar, adminiſtrare.
Ante-poner, anteferre.
Ar-rebañar, coacervare.
Aſ-ſaltar, invadere.
Ben-dezir, bene precari.
Bien-aventurar, fortunare.
Co-mover, commovere.
Com-partir, diſpertire.
Con-turbar, perturbare.
Contra-hazer, imitando exprimere.
Cor-regir, corrigere.
D-eſcrivir, deſcribere, exſcribere.
De-terminar, determinare.
Deſ-cubrir, detegere.
Di-fundir, diffundere.
Diſ-poner, diſponere.
E-negrecer, nigrum fieri.
Em-bolver, involvere.
En-torcer, torquere, diſtorquere.
Entre-cortar, bifariam ſecare.
Eſ-coger, eligere.
Ex-heredar, exhæredare.
Im-poner, imponere.
In-formar, edocere.
Inter-romper, interrumpere.
Intro-duzir, introducere.
Mal-uſar, abuti.
Man-tener, tueri, ſervare.
Menoſ-preciar, parvi facere.
O-poner, opponere.
Per-jurar, pejerare.
Poſ-poner, poſtponere.
Pre-deſtinar, deſtinare &c.
Preſu-poner, ponere, ſumere.
Pro-meter, promittere.
R-eſcrivir, reſcribere.
Re-quemar, iterum cumburere.
So-llevar, ſublevare.
Sob-ornar, ſubornare.
Sobre-cargar, nimis onerare.
Su-poner, ponere, ſumere.
Super-abundar, abundare.
Suſ-pender, ſuſpendere.
Tra-luzir, lucem transmittere.
Traſ-trocar, invertere,

EXER-

EXERCITATIO,

ipso facto demonstrans, posse ex paucissimis his, quæ, præmisi, obviam quamque libri hispanici partem, ope Lexici, recte explicari.

Ex Hieronymi Curitæ Historia Aragoniæ, l. 20 Annal. c. 92.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
Desta suertequedò el Rey tan bienaventurado y vitorioso con triumpho de immor-
14 15 16 17 18 19 20 21 22 23.
tal memoria, y diò fin a tan santa empresa, y conquista.

Compendii gratia D. significabit *Dictionarium*, obvium qualecunque, modo non deterrimæ notæ; *Sp.* meum *Spicilegium*; § 1, § 2, &c. numerum Institutionum, quas proposui.

1) *Desta* coalescit (§ 21) ex *de* & *esta*. Sp. *esta*, hæc. *de* signum genitivi & ablativi, seu articulus indefinitus (§ 2) ante pronomen demonstrativum.

2) D. sors, eventus, ratio, modus. *hac ratione, hoc modo.* Est hic epilogus narrationis de Granatensi urbe & regno, Maurorum potestati a Ferdinando II Rege extortis.

3) D. *quedar*, manere, persistere. Characteristica *ar* (§ 6) primæ Conjugationis est: in qua (§ 9) *ò* est terminatio personæ tertiæ singularis in Præterito simplici Indicativi. *permansit.*

4) articulus definitus (§ 1.) der.
5) D. Rex.
6) D. tam.
7) D. felix.
8) D. &.
9) D. victor.
10) D. cum.
11) D. triumphus. *cum triumpho.* Latino more dicimus: perstitit Rex potitus triumpho.
12) articulus indefinitus (§ 2) genitivi nota.
13) D. immortalis.

14) D. memoria. Collige omnia in hanc ſententiam: *Hac ratione perſtitit Rex, tam felix, & victor, triumphi compos immortalis memoriæ.*
15) D. &.
16) Sp. Di .... *diò.* dedit.
17) D. finis. impoſuit finem.
18) articulus indefinitus (§ 2) indicium dativi.
19) D. tam.
20) D. *ſanto,* ſanctus. femininum (§ 4) *o* in *a* mutato.
21) D. actio, cæptum, negotium.
22 & 23) DD. & victoria. *Et finem impoſuit actioni & victoriæ tam ſanctæ.*

24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35
Tvieron ſus ojos lo que tantos Reyes y Principes deſſearon, de ſojuzgar un reyno
36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47
de tantas ciudades, y de infinita muchedumbre de lugares, pueſtos en tan fuertes
48 49 50 51 52 53 54 55 56
y fragoſas montañas, de cuya poſſeſſion reſultava perpetua paz, y ſeguridad a todas
57 58 59 60
las provincias de Eſpaña.

24) D. *ver,* videre. Characteriſtica *er* (§ 6) ſecundæ Conjugationis: in qua (§ 9) *ieron* eſt terminatio perſonæ ultimæ in præterito ſimplici. *viderunt.*

25) Sp. ſui, ejus. 26) D. *ojo,* oculus. pluralis (§3) addito *s.*
27) Sp. *lo que,* id quod.
28) - 30) DDD. tot Reges ac Principes pluralis (§3) addito *s* vel *es.*
31) D. *deſſear,* deſiderare. Characteriſtica *ar* (§ 6) primæ Conjug. in qua (§9) *aron* finit Præteritum ſimplex. *deſiderarunt.*
32) gerundium zu (§14.) ſie haben gewünſchet dieſes Reich zu bezwingen.
33) ſubigere.

34) D. ein. articulus unitatis. 35 - 43) DDD. regnum tot urbium, & infinitæ multitudinis locorum. *de* articulus indefinitus (§ 2). femininum, *o* in *a* (§4.) pluralis, addito *s* aut *es* (§3.) Verum hæc deinceps omitto.

44) Sp. ſupinum a *poner,* ponere. intelligit Auctor munitiones & caſtella, *poſita* in montibus, ut mox ſubjicit. 45 - 49) DD. in tam editis & confragoſis montibus.

50) D.

50) D. cujus. refertur ad ſubſtantivum ſingulare femininum *muchedumbre.* 51) D. poſſeſſio. *ex cujus poſſeſſione.* 52) D. *reſultar*, oriri, naſci. Imperfectum Indicativi primæ Conjug. (§ . *naſcebatur.* 53 - 60) DDD. perpetua pax & ſecuritas omnibus Hiſpaniæ provinciis. *todas* poſt ſe amat articulum definitum. Sp. *Todo*. Senſus ita contexitur: *Et viderunt oculi ejus id quod tot Reges & Principes deſiderarant, ſubigere nimirum regnum tot urbium, & infinitæ multitudinis arcium, in tam editis & confragoſis montibus poſitarum: e cujus* (multitudinis) *poſſeſſione pax & ſecuritas omnibus Hiſpaniæ provinciis naſcebatur.*

61 62 63 64 65 66 67 68 69 70
Fue la fama deſto muy celebrada por todos los reynos y ſeñorios de la Chriſtiandad:
71 72 73 74 75 76 77 78 79
y fueſe eſtendiendo haſta las mas ultimas y remotas tierras del Turco y del Soldan,
80 81 82 83 84 85 86 87 88
con grande admiracion de la excelencia y poder de un Principe, que avia pueſto
89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
fin a una guerra tan continua y cruel, que por tantos ſiglos avia durado con una
101 102 103 104 105 106 107
nacion tan barbara y fiera, y tan enemiga y infiel.

61 & 65) D. *celebrar*, celebrare. Præteritum Paſſivi (§ 10), qood ex ſupino primæ (§9) & auxiliari *fue* (§8) conſtat. *celebrata eſt.* 62) D. fama. 63) Sp. *Eſta . . . eſto*, hoc. *de eſto*, hujus (rei), coaleſcit (§21) in *deſto.* 64) D. valde.

66 - 70) DDD. per omnia regna & ditiones chriſtianæ gentis. *todos* cum articulo ſequente, ut n. 56.

71) & 72) *fue*, fuit. (§8.) Affixum (18.) *ſe* pronomen. Sp. *ſe*, ſe. D. *eſtender*, extendere. Secundæ Conjug. (§ 9) Participium Præſentis. *extendens. fuit ſe extendens*, id eſt, *extendit ſe.* 73 - 79) DDD. uſque ad ultimas omnino & remotiſſimas Turcæ & Sultani regiones.

80 - 85) DDD. cum ingenti admiratione excellentiæ potentiæque Principis.

86) Sp. qui. 87 & 88) Sp. *pueſto*, Supinum a *poner*, ponere, imponere. *avia* cum Supino (§ 9) eſt plusquamperfectum Indicativi *impoſuerat.* 89) D. finem. 90 - 93) DDD. bello tam continuo. & crudeli.

94) Sp. quod. videlicet, bellum. 95 - 97) DDD. per tot ſecula. 98 & 99) D. *durar*, durare, perſeverare. Pluſquamperfectum, ut n. 87. & 88.

88. 100 - 107) DDD. cum gente tam barbara & fera, tamque inimica & infideli. Summa ergo hæc eſt: *Valde celebrata eſt ejus rei fama per regna omnia ac ditiones chriſtiani orbis: extenditque ſe ad ultimas omnino & remotiſſimas Turci ac Sultani provincias, ingenti cum admiratione de excellentia potentiaque Regis, qui finem impoſuiſſet bello tam diuturno & crudeli, quod per tot ſecula geſtum erat cum gente tam barbara & fera, tamque inimica & infideli.*

EXERCITATIO ALTERA, POETICA.

Don Quevedo, Calliopes ſeu Muſæ VIII Sylva ſeptima.

1 2
El Relox de arena.
3 4 5 6 7 8
Que tienes que contar, Relox moleſto,
9 10 11 12
En un ſoplo de vida desdichada,
13 14 15 16
Que ſe paſſa tan preſto?
17 18 19 20 21
En un camino, que es una jornada
22 23 24 25 26
Breve, y deſtrecha de eſte al otro polo,
27 28 29 30 31 32
Siendo jornada, que es un paſſo ſolo?

1 & 2) DD. Horologium ex arena. Die Sanduhr.

3) Sp. quid. 4) D. *tener*, habere: nam quia *tiener* non reperitur, pro diphthongo ſumenda eſt vocalis cognata *e*. (§ 24) Secundæ Conjug. (§ 9) Indicativi Præſens. *habet*. 5) Sp. eſt pleonaſmus. germanice explicari poſſet per zu. 6) D. numerare. Quid habes numerare? Was haſt du zu zählen? 7 & 8) DD. horologium moleſtum! 9 - 12) DDD. in uno halitu, flatu, vitæ infelicis. 13) Sp. quæ. 14) D. *paſſar* & *paſſarſe*, præterire. Primæ Conjug. (§ 9) Præſens Indicat. *præterit*. 15 & 16) DD. tam cito.

17 & 18) DD. in itinere. Intellige, quid numeras? quid meteris? 19) Sp. quod. 20) eſt. (§ 8.) 21) D. profectio unius diei. eine Tagreis. 22-26) DDD.

DDD. brevis, & angusta, ab hoc ad alterum polum. 27) Verbi auxiliaris *Ser* (§8) Participium Præsentis. quare solvitur (§16), *cum sit.* 28) ut n. 21. 29 & 30) ut n. 19 & 20. *quæ est.* 31 & 32) DD. unus solum passus. *Quid habes metiri, Horologium molestum, in uno halitu vitæ miseræ, quæ tam celeriter præterit? in itinere, quod unius diei profectio est, brevis & angusta, ab hoc ad illum polum, cum profectio sit, quæ uno solum passu continetur?*

33 34 35 36 37 38 39
Que si son mis trabajos y mis penas,
40 41 42 43 44 45
No alcançaràs allà, si capaz vaso
46 47
Fuessis de las arenas,
48 49 50 51 52
Endonde el alto mar detiene el passo:
53 54 55 56 57
Dexa passar las horas sin sentirlas,
58 59 60 61
Que no quiero medirlas.

33 & 34) Sp. Sp. quod si, si vero. 35) sunt, (§8.) 36 & 38) Sp. mei, meæ. 37 & 39) DD. labores, & pœnæ. Id est: si autem labores mei & ærumnæ sunt id quod metiris.

40) D. non. 41) D. *alcançar*, pertingere. Primæ Conjug. (§9) Futurum Indicativi. *pertinges.* 42) D. eo, illuc. 43) D. si, etsi. 46) esses, (§8) 45, 44, 47) DDD. vas capax arenarum. 48) D. ubi. 49 & 50) DD. altum mare. 51) D. *detener* pro *detiener*, mutando cognatas, (§24.) cohibere, sistere. Secundæ Conjug. (§9) Indicat. Præsens. *cohibet.* 52) D. passum. *Quod si labores mei meæque ærumnæ sunt*, quod metiris, *eo non pertinges, etsi vas fores illarum arenarum capax, ad quas altum mare suum passum* (impetum) *sistit.*

53) D. *dexar*, sinere. Primæ Conjug. (§9) Imperativus. *sine.* 54-57) DDD. præterire horas, quin sentiam illas. *sin*, sine. Sp. *las*, eas. affixum (§18.) **ohne sie zu empfinden.**

58) Sp. quia. 59) D. non. 60) D. *querer* (permutando cognatas (§24.) nam *quierer* non invenies) velle. Secundæ Conjug. (§9) Indicat. Præsens. *volo.* 61) D. *medir*, metiri. affixum, ut n. 57. *Sine elabi horas non sentienti: neque enim metiri eas placet.*

62 63 64 65 66 67
Ni que me notifiques di essa suerte
68 69 70
Los terminos forçosos de la muerte:
71 72 73 74 75
No me hagas mas guerra,
76 77 78 79
Dexame, y nombre de piadosa cobra,
80 81 82 83 84
Que harto tiempo me sobra,
85 86 87 88
Para dormir debaxo de la tierra.

62) D. neque. Intellige ex versu proxime superiore *quiero*: neque volo. 63 & 64) Sp. Sp. ut mihi. 65) D. *motificar*, denunciare. Primæ Conjug. (§ 9) Conjunctivi Præsens: denuncies. *qu* pro *c* (§ 25) anaphoniæ gratia. 66 & 67) DD. hac ratione, hoc modo. 68-70) DDD. fines inevitabiles mortis. *Neque* volo, *ut hac ratione mihi significes fines* (limites) *mortis inevitabiles.*

71) D. Non. 72 & 73) Sp. Sp. mihi facias. 74) D. amplius, ultra, mehr. 75) D. bellum. *Ne mihi amplius bellum inferas.* ne molestiam mihi porro exhibeas.

76) sine me. *dexa*, ut n. 53. Sp. *me*, me. affixum (§ 18.) 77 & 78) DD. & nomen misericordis. 79) D. *cobrar*, adipisci. Primæ Conjug. (§ 9) Imperativus. *Sine me, & nomen misericordis tibi compara.*

80) Sp. nam. 81 & 82) DD. satis temporis. 83) Sp. mihi. 84) D. *sobrar*, superesse. Primæ Conjug. (§9) Indicat. Præsens. superest. 85-88) DDD. ad (§14) dormiendum sub terra. *Nam satis mihi temporis superest, antequam sub terra dormiam.*

89 90 91 92
No solo me apresura
93 94 95 96
La muerte, pero abreviame el camino:
97 98 99 100
Pues con pie doloroso,
101 102
Misero peregrino,
103 104 105 106
Doy cercos a la negra sepultura.

Bien

107 108 109 110 111 112
Bien sè, que soy aliento fugitivo:
113 114 115 116 117 118 119
Ya sè, ya temo, ya tambien espero,
120 121 122 123 124 125 126
Que he de ser polvo, como tu, si muero;
127 128 129 130 131 132 133
Y que soy vidro, como tu, si vivo.

89 & 90) DD. non solum. 91) Sp. me. 92) D. *apresurar*, urgere. urget, ut n. 84. 93) D. mors. 94) D. verum etiam. 95) D. *abreviar*, contrahere, breviorem facere. ut n. 84. cum Affixo (§18.) Sp. *me*, mihi. breviorem mihi facit. 96) D. viam. *Non solum urget me mors, verum etiam breviorem mihi viam efficit.*

97) D. ergo. 98) D. cum. 99-102) DDD. pede mœsto, infelix peregrinator. 103) Sp. do. a *dar*. 104) D. *dar cercos*, circuire, circum errare. 105 & 106) DD. nigrum tumulum. *Itaque tristi pede miser viator circa nigrum tumulum erro.*

107) D. bene. 108) Sp. scio. 109) Sp. quod. 110) sum, (§8.) 111 & 112) DD. halitus fugiens. 113, 115, 117) D. jam. 114) Sp. scio. 116) D. *temer*, timere. Secundæ Conjug. (§9) Indicativi Præsens: timeo. 118) D. etiam. 119) D. *esperar*, sperare. Primæ Conjug. (§9) Indicat. Præsens: spero. 120) Sp. quod. 121) *he*, habeo, (§7.) *ser*, esse, (§8.) Modus loquendi (§15) Futurum significans: ero. 122-124) DDD. pulvis, sicut tu. 125) D. si. 126) D. *morir* (§24). mori. Tertiæ Conjug. (§9) Indicativi Præsens: morior. 127) & quod. 128) sum, (§8.) 129-131) D. vitrum, sicut tu. 132) D. si. 133) D. *vivir*, vivere. ut n. 126. vivo. *Sat scio, esse me halitum fugientem: Scio jam, jam timeo, jam etiam spero, fore me pulverem, ut tu es, si morior; & esse me vitrum, ut tu es, si vivo.*

APPENDIX

De Pronunciatione Linguæ Hispanicæ, quatenus a latina differt.

1. *B* ante vocales pronunciatur ut v, id est, sono inter f & w medio, *biuda*, vidua; *acabado*, finitus; lege viuda, acavado. Ante consonantes sonat ut nostrum b. *blanco*, albus; *hablo*, loquor; l. blanco, hablo.

2. *C* cum exigua cauda, seu *ç*, ut s, *çapato*, calceus; *lança*, lancea; l. sapato, lansa.

3. *Ce*, *ci*, ut se, si. *cedro*, cedrus; *ciego*, cæcus; *accion*, actio; l. sedro, siego, acsion.

4. *Ch* ut tsch. *dichoso*, felix; *muchacho*, puer; l. ditschoso, mutschatscho.

5. *Ge*, *gi*, ut robustum che & chi germanicum. *genero*, genus; *fragilidad*, fragilitas; l. chenero, frachilidád.

6. *Gue*, *gui*, ut ge, gi. *guerra*, bellum; *neguemos*, negemus; *guia*, viæ dux; l. gerra, negemos, gia. Excipe *antiguedad*, antiquitas; *unguento*, unguentum; *verguença*, pudor; *arguir*, arguere; cum aliquot aliis parum usitatis; l. antigwedád, ungwento, vergwensa, arguír.

7. *H* plerumque mutum est. *hombre*, homo; *honesto*, honestus; l. ombre, onesto. Aspiratio tum fit, cum hispanicum *h* ex latino *f* oritur, quod in vocabulis non paucis contingit. *hambre*, fames; *hierro*, ferrum; *hermoso*, formosus; *hablo*, loquor, a latino fabulor; *hijo*, filius; l. hambre, hierro, hermoso, hablo, hicho. Densa etiam est aspiratio in iis, quæ inchoantur ab *hue*. *huevo*, ovum; *huelgo me*, lætor; l. pleno ore; huevo, huelgo me.

8. Consonans *j* ut validum ch germanicum. *jardin*, hortus; *mejor*, melior, melius; l. chardín, mechór.

9. Duplex *l*, seu *ll*, ut *gl* Italorum, *lh* Lusitanorum, & *ll* Gallorum post *ai*, *ei*, & similes diphthongos: auditur scilicet g blæsum seu imperfectum (quod per *g cursivum* indico) tum l simplex, cum j consonante. *llama*, flamma: *lleno*, plenus; *cuchillo*, culter; gljama, gljeno, cutschiglјo; vel pro j consonante pronuncia i vocalem, sed ita, ut cum vocali sequente in unam syllabam coeat; gliama & glieno dissyllaba; cutschiglio trisyllabum. *Illustre*, illustris, & similia latini generis, lege, atque etiam scribe, ilustre, per simplex *l*.

10. *N* cum signo *tilde*, id est *ñ*, *ut gn* Gallorum & Italorum, aut *nh* Lusitanorum: sonat nimirum *g* imperfectum seu blæsum ante literam n, & post illam j consonans. *ñudo*, nodus; *añadido*, adjunctus; *señor*, dominus, domine; gnjudo, agnjadido, segnjór; vel etiam per i vocalem, sed gniudo & segnior dissyllaba, & agniadido quatuor syllabarum.

11. *Que*, *qui*, ut ke, ki. *quemado*, ustus, combustus; *maquina*, machina; l. kemádo, mákina. Antiqua illa *quasi*, quasi; *qualidad*, qualitas; *quotidiano*, quotidianus; legenda sunt, uti & pridem scribuntur, casi, calidád, cotidiano.

12. *R*

12. *R* aspere, propemodum ut rr. *rabia*, rabies; *arrancar*, avellere, evellere; l. fere ut rrávia, arrancárr.

13. *X* ut ch austerum, quemadmodum de litera *j* & de syllabis *ge*, *gi* dictum est. *xavalí*, aper; *roxo*, ruber; *relox*, horologium; chavalí, rocho, relóch. sic & *exercito*, exercitus; *exemplo*, exemplum; *luxuria*, luxuria; l. echersito, echemplo, luchuria. In aliis autem originis latinæ vocabulis *ex* ante consonantem sonat ut es, ante vocalem ut egs vel ecs. *extenuado*, extenuatus; *examen*, examen; l. estenuado, egsamen seu ecsamen.

14. *Z* ut s. *hazer*, facere; l. haserr.

EXEMPLUM.

Guerra in Vita Serenissimæ Reginæ Mariannæ Austriacæ, Viduæ Joannis V Regis Lusitaniæ, c. 10.

Que podria yo (verba sunt ipsius Reginæ) *responder a mi Dios, y*
Re podría yo respondér a mi Diós, y
mi Señor, que me ha llenado de honor, y colmado de riquezas, si de aquellos,
mi Segnjor, ke me a gljenádo de onor, y colmádo de rikesas, si de akegljos,
a quienes por vassallos debo serles util, retirasse yo mi mano, y quando im-
a kienes por vasságljos devo serles útil, retirasse yo mi mano, y quando im-
ploran mi piedad, y carecen de todo socorro, ò los arrojasse de mi, desti-
ploran mi piedád, y caresen de todo socorro, ò los arrochasse de mi, desti-
tuidos del alivio que piden, ò de la esperança de conseguirle? . . . .
tuidos del alivio ke piden, ò de la esperansa de consegirle?

Que cosa mas digna de la Magestad, que hacer bien a los infelices? Por
Ke cosa mas digna de la Machestád, ke hasér vien a los inselices? Por
lo menos esto me enseñan muchos exemplos de Santos Reyes, y sin-
lo menos esto me ensegnjan mutschos echemplos de Santos Reyes, y sin-
gularmente Reynas, cuyo nombre y fama viviràn siempre en la eterni-
gularmente Reynas, cujo nombre y fama vivirán siempre en la eterni-
dad; no por el adorno mugeril, y lo precioso de sus joyas; no por el
dád; no por el adorno mucheríl, y lo presioso de sus chojas; no por el
luxo, y las delicias; sino por las obras de piedad, y misericordia.
lucho, y las delisias; sino por las obras de piedád, y misericordia.

Quid possem ego respondere DEO ac Domino meo, qui me implevit honoribus, & opibus cumulavit, si ab illis, quibus utpote subditis prodesse debeo, manum averterem, cumque meam pietatem implorent, & omni auxilio careant, eos a me repellerem, destitutos vel petito subsidio, vel etiam spe ejusdem consequendi? ...... Quæ demum res est Majestate regia dignior, quam bene de infelicibus mereri? Certe hoc me docent multa Sanctorum Regum, & præsertim Reginarum exempla, quarum nomen & fama semper in æternitate vivent; non propter mundum muliebrem, aut gemmas pretiosas; non luxus aut deliciarum ergo; sed ob pietatis & misericordiæ opera.

HEXA-

HEXAGLOTTI PRIMI

PARS II,

QUÆ

LIBROS

GRÆCOS, HEBRAICOS,

ET

CHALDAICOS,

INTRA DIEM UNUM,

SI VELIS,

INTELLIGERE ET EXPLICARE DOCET.

PRÆFATIO.

Priore hujus Bidui Parte linguas tres latinæ filias, gallicam, italicam, hispanicam, non multis paginis executus; Partem tibi alteram offero, Lector Candide, priore illa etiam breviorem, qua tres alias, græcam, hebraicam, chaldaicamque complector. Nota inter eruditos est Bohuslai nostri Balbini brevitas, qui seculo proximo græcæ linguæ præceptis ita feliciter multos imbuit, ut uno die græce scribere non tantum emendate, verum etiam ornate & copiose discerent. Id ille in suis Humaniorum Disciplinarum Verisimilibus sic narravit, ut modum tamen, quo rem effecerat, silentio præteriret. Incessit me pridem cupido experiundæ ejusdem aleæ, & compositis mecum rationibus, ipsa re docui, non intra diem unum, sed intra sextam horam perveniri eo posse, quo Balbinus deduxit, quin etiam tantillo temporis intervallo condendorum versuum artem adjeci. At nunc alia proposita meta est: non jam græce scribendi, quod pauci cupiunt; sed intelligendi celeritatem promitto, cujus rei utilitas latissime patet, sive eloquentiæ omnisque eruditionis humanæ fontes, sive Divinos Libros, Concilia, & antiquissimorum Patrum monumenta spectamus. Hujus ego scopi memor, plurimas grammaticorum minutias sciens effugio, sine quarum plena notitia græce scribi pure non potest, legi commode & utiliter potest. Hac parsimonia factum, ut rem multi laboris ac temporis ad duas tresve horas restringerem, certissimaque teste experientia fastidium in desiderium apud multos converterem. De Hebraicis & Chaldaicis quid sit mei consilii, suo loco aptius, quam hic in limine profitebor. Salve, Lector Optime, & quæsitam tuo solum commodo brevitatem experire.

INSTI-

INSTITUTIONES GRÆCÆ.

1 Græcarum literarum hæc est forma:

Αα.	Ββϐ.	Γγ.	Δδ.	Εε.	Ζζ.	Ηη.	Θϑθ.	Ιι.	Κκ.	Λλ.	Μμ.	Νν.	Ξξ.	Οο.	Ππ.	Ρϱ.	Σσς.
a.	b.	g.	d.	ĕ.	z,	ē. vulgo i.	th.	i.	k.	l.	m.	n.	x.	ŏ.	p.	r.	ſ.

Ττ. t. Υυ. hebraicum, ſive *u* gallicum. vulgo y. Φφ. ph. Χχ. ch. Ψψ. pſ. Ωω. ô.

2. Spiritus aſper (ʽ) reſpondet noſtro *h.* e. g. ἅμα legitur *hama.* Spiritu leni (ʼ) & accentibus in univerſum abſtineo: quod pace illorum dictum ſit, qui tuentur. Liceat illis, arbitratu ſuo frui; & mihi, meo. Diſputandi neque locum feſtinatio, neque voluntatem rei parvitas mihi permittit.

Articulus. Nomen. Pronomen.

3. Græcorum articulus germanico der, die, das, eſt ſimilis. Tam ille, quam Nomina, & Verba, præter numerum ſingularem & pluralem etiam dualem habent, cum de duobus ſermo eſt. eum ego, nequid integritati deſit, addo quidem: Lector prudens rem uſus rariſſimi, quoties in Inſtitutionibus his occurret, tuto tranſiliat.

	Sing. Nom.	Gen.	Dat.	Acc.	Voc.	Dual. N. & A.	G. & D.	Plur. Nom.	Gen	Dat	Acc.	Voc.
Maſculin.	ὁ	τȣ	τῳ	τον	ω	τω	τοιν	ὁι	των	τοις	τȣς	ω
Feminin.	ἡ	της	τῃ	την	ω	τα	ταιν	ἁι	των	ταις	τας	ω
Neutr.	το	τȣ	τῳ	το	ω	τω	τοιν	τα	των	τοις	τα	ω

Ablativo Græci carent.

4. Declinationes ſimplices quinque ſunt. IV pariſyllabæ, quinta incrementum capit.

	S. n.	g.	d.	a.	v.	D. n. a. v.	g. & d.	P. n.	g.	d.	a.	v.
I.	ας, ης.	ȣ, α	α, ῃ.	αν, ην.	α, η.	α.	αιν.	αι.	ων.	αις.	ας.	αι.
II.	α, η.	ης, ας.	ῃ, ᾳ.	ην, αν.	η, α.	α.	αιν.	αι.	ων.	αις.	ας.	αι.
III.	ος, ον.	ȣ.	ῳ.	ον.	ε, ον.	ω.	οιν.	οι, α.	ων.	οις.	ȣς, α.	οι, α.
IV.	ως, ων.	ω.	ῳ.	ων.	ως, ων.	ω.	ῳν.	ῳ, ω.	ων.	ῳς.	ως, ω.	ῳ. ω.
V.	multiplex.	ος.	-ι	-α, ν neutris ut n.	multiplex.	-ε.	-οιν.	-ες, -α.	ων.	σι, -ξι, ψι, εσι, ȣσι.	-ας, -α.	-ες -α.

Explico

Explico Tabellæ uſum. Legis e. g. *των γλωσσων*, in Lexico reperis: *Γλωσσα*, *lingua*. *των* articulus, & *ων* terminatio tui nominis, geminum ſunt indicium genitivi pluralis. ſenſus eſt ergo *linguarum*. Fac, legere te absque articulo *χαρᾳ*. In Lexico *χαρα* eſt gaudium. Tabella oſtendit, *α* nominativi ſingularis eſſe ſecundæ declinationis, in eaque *ᾳ* pertinere ad dativum ſingularem. habes igitur ſenſum, *gaudio*. Quod ſi reperias *γλαυκωπα οφιν*, Lexicon tibi ſuggerit *γλαυκωψ*, *cæſios habens oculos*, & *οφις*, *ſerpens*. *Γλαυκωψ* habet incrementum, quia caſus obliqui ſunt una ſyllaba nominativo longiores: eſt igitur quintæ declinationis, cujus incrementa in Tabella deſigno per virgulam transverſam terminationi præpoſitam. In ea autem declinatione - *α* eſt accuſativus ſingularis. Idemque caſus eſt *ν* ſine virgula, ſeu ſine incremento: ac proinde & *οφιν* accuſativus eſt ſingularis iu eadem declinatione quinta. Senſus ergo eſt, *cæſium ſerpentem*.

5. Declinationes quinque contractæ, meræ propagines declinationis quintæ ſimplicium. Tabellæ ſequentis idem uſus eſt, qui præcedentis.

	S. n.	g.	d.	a.	v.	D. n. a. v.	g. & d.	P. n.	g.	d.	a.	v.
I.	ης,ες.	εος,ους.	ει,ει.	εα, η, ες.	ες.	εε, ει.	εοιν, οιν.	εες,εις, εα, η.	εων,ων.	εσι.	εας,εις, εα, η.	εες,εις, εα, η.
II.	ις, ι.	εως,ιος.	ιι, ι, ει, ει.	ιν.	ι.	ιε,εε.	ιοιν, εων.	ιες,ις, εες,εις.	ιων,εων.	ισι, εσι.	εας,ις, εας,εις.	ιες, ις, εες,εις.
III.	ευς.	εος,εως.	ει,ει,	εα.	ευ.	εε, η.	εοιν.	εες,εις.	εων.	ευσι.	εας,εις.	εες,εις.
IV.	ω.	οος,ους.	οι,οι.	οα,ω.	οι.	ω.	οιν.	οι.	ων.	οις.	ους.	οι.
V.	ας.	ατος,αος, ως.	ατι, αι,α.	ας.	ας.	ατε,αε, α.	ατοιν, α, οιν,ων.	ατα, αα,α.	ατων, αων,ων.	ασι.	ατα, αα,α.	ατα, αα,α.

6. Deſinentia in *υς*, gen. *υος*, in plurali nom. & voc. faciunt *υες*, *υς* acc. *υας*, *υς*.

7. Adjectiva trium terminationum ſic flectuntur:

Maſc.	ας.	εις.	ην.	ος.	υς.	ως.
Fem.	αινα.	εσσα.	εινα.	η vel α.	εια.	υια.
Neutr.	αν.	εν.	εν.	ον.	υ.	ος.

duarum vero ſic:

Maſc. & Fem.	ης.	ις.	ους.	υς.	ων.	ωρ.
Neutr.	ες.	ι.	ουν.	υ.	ον.	ορ.

8. Comparativi deſinunt in *τερος*, Superlativi in *τατος*.

9. Pronomina, *Ego*, *Tu*, *Sui*, *Hic*, ita declinantur:

	S. n.	g.	d.	a.	D.n.&a.	g.&d.	P. n.	g.	d.	a.
Ego.	εγο.	εμȣ, μȣ.	εμοι, μοι.	εμε, με.	νω.	νων.	ἡμεις.	ἡμων.	ἡμιν	ἡμας.
Tu.	συ.	σȣ.	σοι.	σε.	σφω.	σφων.	ὑμεις.	ὑμων.	ὑμιν.	ὑμας.
Sui.		ȣ̔.	οἱ.	ἑ.	σφε.	σφιν.	σφεις.	σφων.	σφισι.	σφας.
Hic.	ȣ̔τος.	τȣτȣ.	τȣτῳ.	τȣτον.	τȣτω.	τȣτοιν.	ȣ̔τοι.	τȣτων.	τȣτοις.	τȣτȣς.
Hæc.	ἁυτη.	ταυτης.	ταυτῃ.	ταυτην.	ταυτα.	ταυταιν.	ἁυται.	τȣτων.	ταυταις.	(ταυτας.
Hoc.	τȣτο.	τȣτȣ.	τȣτῳ.	τȣτο.	τȣτω.	τȣτοιν.	ταυτα.	τȣτων.	τȣτοις.	ταυτα.

Verbum.

10. Verba præter Vocem Activam & Passivam habent Mediam, latinis Deponentibus non absimilem. Ultra latina Tempora addunt Aoristos, quos loco Præteriti, Imperfecti, & Præsentis usurpant. Aoristus Aeolicus propemodum Modo nostro Potentiali respondet. In Verbis considerandа sunt quatuor, Terminatio, Augmentum, Characteristica, & Penultima. Terminationem docebit Tabella Conjugationum: post quam de Penultimis dicam.

11. Augmentum Verba recipiunt sui initio in Imperfecto, Præterito, Plusquamperfecto, Aoristis, & Paulo post Futuro. Aliud est syllabicum, aliud temporale: quorum illud Verbis a consonante, istud a vocali initium sumentibus adhibetur. Augmentum syllabicum est ε, cui in Præterito & Paulo post Futuro præponitur plerumque prima Verbi litera. e. g. τυπτω, *verbero*: ετυπτον, *verberabam*: τετυφα, *verberavi*. Si prima litera sit ρ, duplicatur id post ε ubique; si ϑ, φ, χ, præponitur literæ ε in Præterito τ, π, κ. e. g. ρεω, *fluo*: ερρευσα, *fluxi*. ϑελω, *volo*: τεϑεληκα, *volui*. φαινω, *ostendo*: πεφαγκα, *ostendi*. χαρασσω, *imprimo*: κεχαραχα, *impressi*. Plusquamperfecto ultra consonantem Præteriti additur ε alterum: τετυφα, *verberavi*: ετετυφειν, *verberaveram*. Augmentum temporale mutat α & ε in η, ο in ω, αι in ῃ, οι in ῳ, αυ in ηυ, in quibusdam ε in ει, ευ in ηυ, ει in ῃ. Extra Indicativum jure ordinario solum præteritum retinet augmentum. Composita plerumque augentur in medio, id est, post particulam præfixam, quæ si in vocalem desinat, ea ab ε sequente persæpe eliditur. ut καταπινω, *absorbeo*: κατεπινον, *absorbebam*.

12. Pinax seu Tabella omnium Characteristicarum pro Voce activa & passiva: nam Tempora Verbi medii cum activis fere consentiunt. Dividuntur in sex classes.

Præs.

	Præs. Imp. Aor. 2. & Fut. 2. act. & pass.	*Fut. 1. act. Aor 1 act. & Aor. Æol.*	*Præt. Perf. & Plusq. act.*	*Præt. Perf. & Plusq. pass.*	*Aor 1. pass. & Fut. 1 pass.*
I.	β. π πτ. φ.	ψ.	φ.	μμ. ψ. πτ. φϑ.	φϑ.
II.	γ. κ. κτ. χ.	ξ.	χ.	γμ. ξ. κτ. χϑ.	χϑ.
III.	δ τ. ϑ.	σ.	κ.	σμ. ς. ςτ. σϑ.	σϑ.
IV.	ζ. σσ. ττ.	ξ. σ.	χ. κ.	γμ. ξ. κτ. χϑ vel σμ. σ. στ, σϑ.	χϑ. σϑ.
V.	λ. μ. μν. ν. ρ.	λ. μ. ν. ρ.	κ. λκ. ρκ. γκ. μκ.	μ. ττ. ϑ. vel λμ. λσ. λτ. λϑ. vel ρμ. ρσ. ρτ. ρϑ. &c.	ϑ. λϑ. ρϑ. ρ.
VI.	*omnes vocales & diphthongi,*	σ.	κ	μ. σ. τ. ϑ. vel σμ. σ. στ. σϑ.	ϑ. vel σϑ.

13. Tabula Conjugationis Verbi Activi.

		S. Ego.	Tu.	Ille.	*D.* Nos duo.	Vos duo.	Illi duo.	*P.* Nos	Vos.	Illi.
Indicativi	Præsens	ω	εις	ει.	—	ετον	ετον.	ομεν	ετε	ȣσι.
	Imperf.	ον	ες	ε.	—	ετον	ετην.	ομεν	ετε	ον.
	Præter.	α	ας	ε.	—	ατον	ατον.	αμεν	ατε	ασι.
	Plusq.	ειν	εις	ει.	—	ειτον	ειτην.	ειμεν	ειτε	εισαν.
	Aor. I.	α	ας	ε.	—	ατον	ατην.	αμεν	ατε	αν.
	Aor. II.	ον	ες	ε.	—	ετον	ετην.	ομεν	ετε	ον.
	Futur. I.	ω	εις	ει.	—	ετον	ετον.	ομεν	ετε	ȣσι.
	Futur. II.	ω	εις	ει.	—	ειτον	ειτον.	ȣμεν	ειτε	ȣσι.
Imperat.	Præsens.	—	ε	ετω.	—	ετον	ετων.	—	ετε	ετωσαν.
	Præter.	—	ε	ετω.	—	ετον	ετων.	—	ετε	ετωσαν.
	Aor. I.	—	ον	ατω.	—	ατον	ατων.	—	ατε	ατωσαν.
	Aor. II.	—	ε	ετω.	—	ετον	ετων.	—	ετε	ετωσαν.
Optativi	Præsens.	οιμι	οις	οι.	—	οιτον	οιτην.	οιμεν	οιτε	οιεν.
	Præter.	οιμι	οις	οι.	—	οιτον	οιτην.	οιμεν	οιτε	οιεν.
	Aor. I.	αιμι	αις	αι.	—	αιτον	αιτην.	αιμεν	αιτε	αιεν.
	Aor. II.	οιμι	οις	οι.	—	οιτον	οιτην.	οιμεν	οιτε	οιεν.
	Aor. Æol.	εια	ειας	ειε.	—	ειατον	ειατην.	ειαμεν	ειατε	ειαν.
	Futur. I.	οιμι	οις	οι.	—	οιτον	οιτην.	οιμεν	οιτε	οιεν.
	Futur. II.	οιμι	οις	οι.	—	οιτον	οιτην.	οιμεν	οιτε	οιεν.
Conjunct.	Præs.	ω	ῃς	ῃ.	—	ητον	ητον.	ωμεν	ητε	ωσι.
	Præter.	ω	ῃς	ῃ.	—	ητον	ητον,	ωμεν	ητε	ωσι.

Aor. I. & II, ejusdem terminationis cum Præsente & præterito.

Infinitiv. Præs. ειν. Præt. εναι. Aor. I. αι. Aor. II. ειν. Futur I. ειν. Fut. II. ειν.

Particip. Præs. ων, οντος. ȣσα. ον, οντος. Præt. ως, οτος. υια. ος, οτος. Aor. I. ας, αντος. ασα. αν, αντος. Aor. II. ων, οντος. ȣσα. ον, οντος. Fut. I. ων, οντος. ȣσα. ον, οντος. Fut. II. ων, ȣντος. ȣσα. ȣν, ȣντος.

14. Tabula Conjugationis Verbi Passivi.

	S. Ego.	Tu.	Ille.	D. Nos duo.	Vos duo.	Illi duo.	P. Nos.	Vos.	Illi.
Indic. Præf.	ομαι	ῃ	εται.	ομεϑον	εσϑον	εσϑον.	ομεϑα	εσϑε	ονται.
Imperfect.	ομην	ȣ	ετο.	ομεϑον	εσϑον	εσϑην.	ομεϑα	εσϑε	οντο.
Præterit.	αι	αι	αι.	εϑον	ον	ον.	εϑα	ε	νται.
Plusquamp.	ην	ω	ο.	εϑον	ον	ην.	εϑα	ε	ντο.
Aor. I.	ην	ης	η.	—	ητον	ητην.	ημεν	ητε	ησαν.
Aor. II.	ην	ης	η.	—	ητον	ητην.	ημεν	ητε	ησαν.
Futur. I.	ησομαι	ησῃ	ησεται.	ησομεϑον	ησεσϑον	ησεσϑον.	ησομεϑα	ησεσϑε	ησονται.
Futur. II.	ησομαι	ησῃ	ησεται.	ησομεϑον	ησεσϑον	ησεσϑον.	ησομεϑα	ησεσϑε	ησονται.
Paul. post F.	ομαι	ῃ	εται.	ομεϑον	εσϑον	εσϑον.	ομεϑα	εσϑε	ονται.
Imperat. Pr.	——	ȣ	εσϑω.	——	εσϑον	εσϑων.	——	εσϑε	εσϑωσα
Præterit.	——	ο	ω.	——	ον	ων.	——	ε	ωσαν.
Aor. I.	——	ητι	ητω.	——	ητον	ητων.	——	ητε	ητωσαν.
Aor. II.	——	ηϑι	ητω.	——	ητον	ητων.	——	ητε	ητωσαν.
Optat. Præf.	οιμην	οιο	οιτο.	οιμεϑον	οισϑον	οισϑην.	οιμεϑα	οισϑε	οιντο.
Præterit.	ῃμην	ῃο	ῃτο.	ῃμεϑον	ῃσϑον	ῃσϑην.	ῃμεϑα	ῃσϑε	ῃντο.
Aor. I & II.	ειην	ειης	ειη.	——	ειητον	ειητην.	ειημεν	ειητε	ειησαν.
Fut. I & II.	ησοιμην	ησοιο	ησοιτο.	ησοιμεϑον	ησοισϑον	ησοισϑην.	ησοιμεϑα	ησοισϑε	(ησοιντο.
Paul. post F.	οιμην	οιο	οιτο.	οιμεϑον	οισϑον.	οισϑην	οιμεϑα	οισϑε	οιντο.
Conjunct. Pr.	ωμαι	ῃ	ηται.	ωμεϑον	ησϑον	ησϑον.	ωμεϑα	ησϑε	ωνται.
Præterit.	ωμαι	ῃ	ηται.	ωμεϑον	ησϑον	ησϑον.	ωμεϑα	ησϑε	ωνται.
Aor. I & II.	ω	ῃς	ῃ	——	ητον	ητον	ωμεν	ητε	ωσι.

Infinit. Præf. εσϑαι. Præt. αι. Aor. I. ηναι. Aor. II. ηναι. Fut. I. ησεσϑαι. Fut. II. ησεσϑαι. Paulo post Fut. εσϑαι.

Particip. Præf. ομενος. ομενη. ομενον. Præt. ενος. ενη. ενον Aor. I & II. εις, εντος. εισα. εν, εντος. Fut. I & II. ησομενος. ησομενη. ησομενον. Paulo post Fut. ομενος. ομενη. ομενον.

15. Tabula Conjugationis Verbi Medii.

	S. Ego.	Tu.	Ille.	D. Nos duo.	Vos duo.	Illi duo.	P. Nos.	Vos.	Illi.
Indic. Præf.	ομαι	ῃ	εται.	ομεϑον	εσϑον	εσϑον.	ομεϑα	εσϑε	ονται.
Imperfect.	ομην	ȣ	ετο.	ομεϑον	εσϑον	εσϑην.	ομεϑα	εσϑε	οντο.
Præterit.	α	ας	ε.	——	ατον.	ατον.	αμεν	ατε	ασι.
Plusquamp.	ειν	εις	ει.	——	ειτον	ειτην.	ειμεν	ειτε	εισαν.
Aor. I.	αμην.	ω	ατο.	αμεϑον	ασϑον	ασϑην.	αμεϑα	ασϑε	αντο.
Aor. II.	ομην	ȣ	ετο.	ομεϑον	εσϑον	εσϑην.	ομεϑα	εσϑε	οντο.
Fut. I.	ομαι	ῃ	εται.	ομεϑον	εσϑον	εσϑον.	ομεϑα	εσϑε	ονται.
Fut. II.	ȣμαι	ῃ	ειται.	ȣμεϑον	εισϑον	εισϑον.	ȣμεϑα	εισϑε	ȣνται.
Imperat. Pr.	——	ȣ	εσϑω.	——	εσϑον	εσϑων.	——	εσϑε	εσϑωσαν.
Præter.	——	ε	ετω.	——	ετον	ετων.	——	ετε	ετωσαν.
Aor. I.	——	αι	ασϑω.	——	ασϑον	ασϑων.	——	ασϑε	ασϑωσαν.
Aor. II.	——	ȣ	εσϑω.	——	εσϑον	εσϑων.	——	εσϑε	εσϑωσαν.

S. Ego.

	S. Ego.	Tu.	Ille.	D. Nos duo.	Vos duo.	Illi duo.	P. Nos.	Vos.	Illi.
Optativi Præf.	οιμην	οιο	οιτο.	οιμεθον	οισθον	οισθην.	οιμεθα	οισθα	οιντο.
Præterit.	οιμι	οις	οι.	—	οιτον	οιτην.	οιμεν	οιτε	οιεν.
Aor. I.	αιμην	αιο	αιτο.	αιμεθον	αισθον	αισθην.	αιμεθα	αισθε	αιντο.
Aor. II.	οιμην	οιο	οιτο.	οιμεθον	οισθον	οισθην.	οιμεθα	οισθε	οιντο.
Fut. I. & II.	οιμην	οιο	οιτο.	οιμεθον	οισθον	οισθην.	οιμεθα	οισθε	οιντο.
Conjunct. Præf.	ωμαι	ῃ	ηται.	ωμεθον	ησθον	ησθον.	ωμεθα	ησθε	ωνται.
Præterit.	ω	ῃς	ῃ.	—	ητον	ητον.	ωμεν	ητε	ωσι.
Aor. I. & II.	ωμαι	ῃ	ηται.	ωμεθον	ησθον	ησθον.	ωμεθα	ησθε	ωνται.

Infinit. Præf. εσθαι. Præt. εναι. Aor. I. ασθαι. Aor. II εσθαι. Fut. I. εσθαι. Fut. II. εισθαι.

Particip. Præf. ομενος. ομενη. ομενον. Præt. ως, οτος. υια. ος, οτος Aor I. αμενος. αμενη. αμενον. Aor. II ομενος. ομενη. ομενον. Fut. I. ομενος. ομενη. ομενον. Fut. II. ȣμενος. ȣμενη. ȣμενον.

Vides, Præfens & Imperfectum Medii, etfi fenfu Activa, terminatione ubique cum Paffivo convenire.

16. Penultima nonnunquam mutatur, hoc modo:

In Præterito Verborum quintæ Claffis Penultima Thematis ε vel ει mutatur in α.

In Aorifto primo eorundem α & αι in η, αι in α.

In Aorifto fecundo αι, αυ, ε, ει, ω, in α. nonnunquam ει in ι, ευ in υ, ȣ in ο. Si fequantur duæ confonantes, omittitur altera, ut τυπτω, ετυπον. Adde in IV Claffe Verba illa, quæ Characterifticam Futuri habent, ξ, hic ejus loco acquirere γ, quæ vero σ, hic habere δ.

In Futuro Primo Verborum quintæ Claffis αι fit α, ει fit ε. In Verbis fextæ Claffis α & ε plerumque in η tranfit, idque etiam in Præteritis, Plusquamperfectis, & Aoriftis primis omnium Vocum fervat.

In Paffivo Præterito & Aorifto primo ρε fæpe in ρα mutatur.

In Præterito Medii αι in ῃ vel η, ει in οι, item ε & ει in ο. Obferva, Characterifticam hujus Præteriti eandem effe, quæ Aorifti fecundi.

17. Verba VI Claffis in αω, εω, & οω, contrahi folent in Præfenti & Imperfecto per omnes Modos, hac ratione:

αο & αω contrahitur in ω.
α cum alia quacunque vocali, in α.
εε in ει, εο in ȣ, ante alias vocales abjicitur.
ι fubfcribitur. e. g. τιμαοιμι, τιμῳμι, *honorem.*
οε, οο, οȣ, in ȣ.
οη, & οω, in ω.
ῃ, οοι, & οει, in οι, fed in Infinitivo οειν in ȣν.
υ femper abjicitur.

18. La-

18. Laboriosis ambagibus Verborum in μι torquere te, Lector, nolo: quæ ex illis inusitata sunt, sine dispendio ignorare te patior; quæ usitata, ope Lexici, de quo postea, & facili conjectura assequi licebit.

Constructio.

19. Apostrophus (') est signum omissæ vocalis aut diphtongi in fine vocabuli, cum sequens a vocali vel diphthongo inchoatur. βȣλομ' εγω, prȣ βȣλομαι, *volo ego.* Si sequens vocabulum notetur spiritu aspero, & vox apostropho elisa desinat in π, κ, τ, mutatur π in φ, κ in χ, & τ in θ. νυχθ' ὁλην, pro νυκτα, *totam noctem.*

20. Interpunctio cum latina convenit, nisi quod nostrum colon (:) aut hypocolon (;) per punctum supra lineam exprimunt, & pro nostro interrogandi signo (?) usurpant id, quod nobis hypocolon est.

21. Quæ literis ι & ε finiuntur, euphoniæ gratia sæpe ν recipiunt, si vocalis aut interpunctio major sequatur.

22. Articulus sæpe sumitur substantive. τα Πλατωνος, *Platonis libri.* τα εμȣ, *res meæ.* ὁ Φιλιππȣ, *Philippi filius.* οἱ εξω, *externi, qui foris sunt.* τα εφ' ημιν, *quæ in nostra sunt potestate, quæ in nobis sita sunt.*

23. Nominativus pro Vocativo, Atticismus est.

24. Substantiva nonnunquam omittuntur. καθ' ἑκαςην, *quotidie, unaquaque*, nimirum *die.* τῃ αυριον, *cras*; τῃ σημερον, *hodie*; τηχθες, *heri*; intellige, ἡμερα, *die* crastino, præsente, hesterno.

25. Ablativum nostrum absolute positum fere Genitivo efferunt; Ablativum Instrumenti, Caussæ, ac Modi, plerumque Dativo. Tempus, sive per *quando*, sive per *quamdiu* interrogetur, Accusativum, Genitivum, Dativum admittit. Locum aliquando syllabis Substantivo affixis designant. e. g. ab ȣρανος, *cælum*, fit ȣρανοθεν, ȣρανοθε, *de cælo*, ȣρανοθι, *in cælo.* sic αθηνησι, *Athenis*, αθηναζε, *Athenas.*

26. Adjectivum neutrum cum articulo sæpe substantive accipiendum est. το αληθες, *veritas.* Adjectivum vero neutrum sine articulo pro adverbio sæpissime ponitur. καλον, *belle, bene.* ταχιςα, *celerrime.* desinunt & in ακις, sicque in adverbium transeunt. πλειςακις, *sæpissime.*

27. Adjectiva, quæ scientiam, dignitatem, copiam, communionem, desiderium, curam, & his contraria significant; itemque comparativa, & quæ principio α privativum habent, aut in κος desinunt, vel pretium, diversitatem, & ordinem numeri denotant, Genitivo junguntur. οινȣ μεςος, *vino plenus.* αναξιος αινȣ, *indignus laude.* μειζων μȣ δακτυλῳ, *major me, uno digito.*

gito επιθυμιων ακρατης, *cupiditatibus haud imperans.* ουδενος δευτερος, *nulli secundus.*

28. Composita ex συν & ὁμου Dativum poscunt.

29. Ubi Latini Pronomina ponunt possessiva, *meus, tuus, suus, noster, vester*, Græci fere primitiva & demonstrativum usurpant. πατηρ ἡμων, *pater noster* ὁ οικος σου, *domus tua.* εν ταις καρδιαις αυτων, vel ἁυτων, *in cordibus suis.*

30. Relativa nonnunquam Substantivi sui præcedentis casum sequuntur. περι παντων, ὡν (pro ἁ) ηρξατο Ιησους ποιειν τε και διδασκειν. *de omnibus, quæ cœpit Jesus facere & docere.*

31. Verba aliquando geminantur. εστι γραφων, *est scribens*, id est, *scribit.* sic & τυγχανω, γινομαι, ὑπαρχω, & φυω Verbis adduntur. εχω γραφειν, *scripsi.* μελλω γραφειν, *scribam.*

32. Verbum singularis numeri passim jungitur Nominativo plurali.

33. Verba sentiendi, & omnium sensuum, accusandi, absolvendi, admirandi, aberrandi, appetendi, æstimandi, abundandi & egendi: abstinendi, cedendi, consequendi & privandi, contemnendi & negligendi, curandi, desinendi & incipiendi, dimittendi & parcendi, discrepandi & distandi, dominandi, excellendi, & superandi, emendi, fruendi, liberandi, participandi, petendi, prohibendi, separandi, & Composita ex απο, εκ, & μετα Genitivo gaudent.

34. Verba adorandi, conservandi, hortandi, jubendi, occurrendi, precandi, pugnandi, reprehendendi, sequendi, utendi, & Composita ex αντι, εν, επι, παρα, περι, προς, συν, & ὑπο, Dativum poscunt.

35. Verba adulandi, benefaciendi, miserendi, nocendi, Accusativo junguntur.

36. Passiva cum Dativo construuntur, vel beneficio præpositionis cum Genitivo.

37. Infinitivus cum articulo servit instar Gerundii, vel Substantivi. του τυγχανειν, *potiundi gratia.* εν τω λαλειν, *in medio sermone.* μετα το δειπνειν, *post cœnam.*

38. Particulas ὡστε & ὡς, *ita ut*, sequitur infinitivus.

39. Participia sæpe latini Infinitivi loco adhibentur. παυου δακρυων, *desine flens*, id est, *flere.*

40. Latinorum *dus, da, dum*, supplent Verbalia in εον, oriunda a Præterito passivo, rejecto ejus augmento. γραπτεον μοι λογον, *scribenda est*

est mihi oratio, a γεγραπται. Declinantur etiam Verbalia in modum Adjectivorum, τεος, τεα, τεον.

41. In quos casus Verba beneficio Præpositionum transeant, dicere non est necesse, cum præpositionum omnium regimina satis indicentur in Lexico, de quo jam memorandum est.

De Usu Lexici.

42. Ad finem, qui a nobis hic quæritur, idoneum præ cæteris est Lexicon Cornelii Schrevelii, quippe quod vocabulis formatis plenum, linguæ græcæ tirones innumeris difficultatibus expedit, multoque magis legentibus, quam componentibus scriptum est. Quoniam tamen petere nemo sanus potest, ut libro tantillo copiosissimi illius sermonis græci vocabula singula contineantur: admonebo breviter, qua ratione ex iis, quæ recenset, perveniri ad omissorum notitiam possit.

43. Composita, quibus præ populis aliis abundant Græci, quoties desiderabuntur, redeundum ad simplicia erit: quæ ut apte secerni ab incipientibus possint, Catalogus deinde Particularum addetur, a quibus initium fieri Compositorum solet. Multa vero Composita non particulam aliquam, sed Substantivum aut Adjectivum priore sui parte collocatum habent, ut λογοδαιδαλος. earum vocum utramque si seorsum indages, sensus nullo negotio innotescet. λογος *verbum* est, Δαιδαλος artifex: λογοδαιδαλος ergo *verborum Faber*.

44. Si Verbum, quale petis, non reperias, præfige vel detrahe augmentum (§ 11), sive syllabicum, sive temporale e. g. γεγραφα non occurret, sed γραφω invenies. ᾐσιμωκα non habet Schrevelius: at αισιμοω, *insumo, impendo*, habet.

45. Sæpe facilis est divinatio ex cognatis. Non exponit Schrevelius, quid sit πυρσευω, αναβασις, συνεχες. sed Πυρσος, inquit, *fax* est, Αναβας *ascendens*, Συνεχεως *assidue*. Proclive est hinc sentire, quid superiora illa sibi velint, nempe, *facem præfero, ascensio, assiduum* sive *assidue*. Si post hæc omnia unum aliquando vocabulum e sexcentis non deprehendas, græcæ linguæ ubertati id condonandum erit, sensui non admodum obfuturum, &, si res mereri videbitur, e Lexico abundantiore petendum.

46. Numeri arithmetici sunt ipsæ literæ alphabeti, quarum valorem ad cujusque literæ initium Schrevelius docet. Adde tantum signa ς & ϟ, quorum illud 6, hoc 90 significat. Jam satis comparatus, Amice Lector, ad Exercitationem transgredere, omissis, quæ hic interjicio.

Poetica.

Poetica.

47. Mira est poetarum licentia in literis mutandis, recidendis, addendis. Passim diphthongos solvunt, α pro η, η pro α, ω pro ο, imo & pro ε scribunt, augmenta Verborum revellunt, literas metri caussa duplicant, ε vocabulis præfigunt aut interponunt; eadem audacia ab Lectore exponendi, qua scripsere.

48. In Declinationibus Nominum parisyllabis Genitivum singularem sæpe formant in ω, αω, εω, οιο, pluralem in αων & εων, Dativum pluralem in αισι, ῃσι, οισι. Syllabam φι casibus omnibus assuunt. Dativum pluralem quintæ in εσι & εσσι finiunt. Incrementum ε per totam tertiam Contractarum in η mutant.

49. In Pronominibus, præter usitatas formas (§ 9), & eas, quas suo loco Schrevelius explicat, etiam has sibi finxere:

Ego. εμεο, μεο, μειο, *mei.* μιν, εμοινη, *mihi,* ἡμειες, *nos.* ἀμεων, *nostri.* ἡμειας, ἡμμεας, *nos.*
Tu. σειο, *tui.* ὑμεες, ὑμειες, *vos.* sic & in ceteris casibus. In singulari ubique additur γε.
Sui. ἑο, ἑοθεν, *sui.* ἑε, *se.* σφων, *sibi duobus.* σφεε, *se duos.* σφεες, σφες, *ipsi.* σφω, *sibi ipsis.*

In Possessivis eadem libertas, quæ in Primitivis, unde nascuntur. Demonstrativo ὁτος ubique ι adjiciunt.

50. Verborum Imperfecta & Aoristos formant in σκον. σκες, σκε &c. Augmentum Præteriti alienis etiam Temporibus & omnibus Modis addunt. κ, σ, τ, ante incrementa & ultimas syllabas omittunt. Pro Imperativo Genitivum pluralem Participii usurpant. Terminationes ειν, εσθα, ε, ησαν, mutant in εν, εσθα, εο, εν. Interponunt α ante ultimas syllabas. Verba in μι fingunt, præfixo ι, & ante ι reduplicatione primæ literæ facta.

51. CATALOGUS PARTICULARUM,

quæ græcis vocabulis præfiguntur.

Α - βαρης, *non onerosus.*
αμφ - επω, *circumcirca persequor.*
αμφι - βαινω, *circumeo.*
αν - αιρεω, *tollo.*
ανα - πνεω, *respiro.*
ανθ - ιςημι, *resisto.*
αντ - αξιος, *æqualis pretii.*
αντι - κειμαι, *opponor.*
απ - ερχομαι, *abeo, exeo.*
απο - θνησκο. *morior.*
αφ - αιρεω, *aufero.*
δι - ερχομαι, *transeo.* δι - πους, *bipes.*
δια - συρω, *distraho.*
δυς - εργος, *piger ad opus.*

εγ-γλυφω, *insculpo.*
εις-αγω, *introduco.*
εκ-χεω, *effundo.*
ελ-λειπω, *relinquo.*
ἐμ-παιζω, *illudo.*
εν-τελλομαι, *jubeo.*
ἐξ-ωθεω, *expello.*
επ-αγειρω, *congrego.*
ευ-οδοω, *prosperum iter præbeo.*
ἡμι-ωριον, *semihora.*
καθ-ευδω, *dormio.*
κατ-αρκεω, *sufficio.*
κατα-στελλω, *reprimo.*
μεθ-επω, *investigo.*
μετ-αλλαττω, *transmuto.*
μετα-στρεφω, *converto.*
ὁμο-θρονος, *particeps solii.*
παρ-αθυσσω, *quatefacio.*
παρα-κλαιω, *juxta fleo.*
περι-ζωννυμι, *præcingo.*
προ-φθανω, *prævenio.*
προσ-πηγνυμι, *affigo.*
συ-ζητεω, *disputo.*
συγ-καθιζω, *una colloco.*
συλ-λεγω, *colligo.*
συμ-πορευομαι, *una proficiscor.*
συν-θλιβω, *comprimo.*
συρ-ραπτω, *consuo.*
τρι-κεφαλος, *triceps.*
ὑπ-ακουω, *obedio.*
ὑπερ-νικαω, *plusquam vinco.*
ὑπο-πιπτω, *decido, delabor.*
ὑφ-οραομαι, *suspectum habeo.*

EXERCITATIO,

Diogenis Apophthegmata,

Ex Diogene Laertio in Vita.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
Αλȣς και πωλȣμενος ηρωτηθη τι οιδε ποιειν· απεκρινετο, Ανδρων αρχειν. και
12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22
προς τον κηρυκα, Κηρυσσε, εφη, ει τις εθελοι δεσποτην αυτω πριασθαι.
23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34
Κωλυθεις καθιζεσθαι, ȣδεν εφη διαφερειν, και γαρ τȣς ιχθυς, ὁπως αν κεοιντο,
35
πιπρασκεσθαι.

1) L. (ita brevitatis ergo Schrevelii Lexicon indicabo) *captus.*

2) L. *et.*

3) L. Πωλεω, *vendo.* Participium Præsentis Passivi (§ 14.) πωλεομενος. Verba in εω (§ 17) contrahunt εο in ȣ. ergo πωλȣμενος, *dum venditur.*

4) L. ηρωτα ab ερωταω, *interrogo,* α est Characteristica sextæ Classis, ad quam Ver-

Verbum hoc pertinet (§ 12) in Aor. 1. Passivo. hujus tertia persona singularis (§ 14) in Indicativo desinit in η. ergo, *interrogatus est.*

5) L. *quid?*

6) L. *novi, nosti, novit.*

7) L. ποιει, *facit*, a ποιεω. Id in Infinitivi activi Tempore Præsenti (§ 13) facit ποιεειν, & (§ 17) ε abjicitur ante ει. ergo ποιειν, *facere.* Punctum supra lineam (§ 20) est colon.

8) L. απεκρινατο, 3 sing. Aor. I med. ab *respondeo.* Ut Aoristus primus (§ 15) in ατο, ita proximus ei Aoristus secundus desinit in ετο, estque sensus utriusque idem. *respondit.*

9) L. ανδρος, gen. sing. ab ανηρ, *vir.* terminatio ων (§ 4) est nota Genitivi pluralis. ergo, *virorum.*

10) L. in Αρχει, αρχειν præs. inf. act. ab αρχω, *impero.* Itaque narrationis hæc est series: *Cum esset captus, & venderetur, interrogatus est, quid opificii nosset.* (nam Conjunctivus noster sæpissime Græcis fit Indicativus.) *respondit, Hominibus imperare.* Verba dominandi (§ 33) Genitivum regunt.

11 & 12) L. *&, ad.*

13) articulus mascul. (§ 3) accus. sing.

14) L. Κηρυξ, υκος, *præco.* Est quintæ simplicium, quia incrementum habet (§ 4.) ac proin accusativum singularem indicat, qui in ea Declinatione per - α terminatur. *præconem.*

15) L. Κηρυσσω, *prædico, publico.* Imperativi act. Præs. (§ 13) in ε. *prædica proclama.* 16) L. *dixit.*

17) *si.* 18) L. *aliquis.* 19) L. *velit.* 20) L. Δεσποτης, dominus. Primæ simpl. (§ 4) accus. sing. *dominum.* 21) L. *sibi ipsi.* 22) L. in Πριαμαι, *emere. Et ad præconem, Clama, inquit, nunquis velit sibi dominum emere.*

23) L. in Κωλυω, *prohibeo*, εκωλυθην, Aor. I pass. rejecto augmento ε, quia extra Indicativum (§ 11) & terminatione εις (§ 14) ex Particip. Aor. I assumpta, prodit κωλυθεις, *prohibitus.* 24) L. Καθιζω, *sedeo.* εσθαι (§ 15) Præs. Inf. Medii. *sedere.*

25) L. *nullum.* sive *nihil.* 26) ut n. 16. 27) L Διαφερει, *interest, refert.* ειν (§ 13) Præs. Inf. Act. *interesse.*

28 & 29) L. *nam &.* 30) articulus masc. (§ 3) accus. plur. 31) L. *piscis.* υς pro υας contractum (§ 6) accus. plur. *pisces.* 32) L. *quomodo.* 33) L. conjunctio expletiva. Latino more dicas, *quomodocunque.* 34) L. in Κεονται, κεοιτο, *jacuerit.* nimirum ex Præsenti Opt. Med. (§ 15), cujus ultima

 per-

persona in *ωντο*. ergo, *jacuerint*. 35) L. Πιπρασκω, *vendo*. *εσθαι* (§ 14) Præs. Inf. Pass. *vendi*. *Prohibitus sedere, nihil ajebat interesse: nam & pisces, quomodocunque jacuerint, vendi.*

36 37 38 39 40 41 42 43 44 45
Εισαγαγοντος τινος αυτον εις οικον πολυτελη και κωλυοντος πτυσαι, επειδη
46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56
εχρεμψατο, εις την οψιν αυτȣ επτυσεν, ειπων, χειρονα τοπον μη ευρηκεναι.

36) L. in *εισαγαγη*, esse hunc Aor. II Conj. Act. ab *introduco*. *οντος* (§ 13) Genitivus Participii ab eodem Aoristo. Genitivus hic absolute positus (§ 25) est noster Ablativus. ergo, *introducente*. 37) L. Τις, *τινος*, *aliquis, quidam. quodam*. 38) L. *αυτος*, *ipse*. Tertiæ simpl. (§ 4) acc. sing. *ipsum*. 39) L. *in*. 40) *οικος*, *domus*. Tertiæ simpl. (§ 4) accus. sing. *domum*. 41) L. *πολυτελης*, *pretiosus*. Primæ Contractarum (§ 5) accus. sing. *perornatam*.

42) L. &. 43) L. Κωλυω, *prohibeo*. *οντος* (§ 13) Particip. Præs. Act. in Genitivo (§ 25) absolute posito. *prohibente*. 44) L. Πτυω, *exspuo*. *σ* in Verbis sextæ Classis (§ 12) est Characteristica Aoristi primi, qui (§ 13) *αι* habet in Inf. *exspuere*. 45) L. *postquam*. 46) Χρεμπτομαι, *screo*, *πτ*, Characteristica Verborum primæ Classis (§ 12) in Aor. primo facit *ψ*. *ατο* (§ 15) Aor. I Med. *screaverat*.

47) L. *in*. 48) articulus fem (§ 3) accus. sing. Articulos, satis jam notos, deinceps omitto. 49) L. Οψις, *vultus*, *facies*. Secundæ Contr. (§ 5) accus. sing. *faciem*. 50) L. *αυτος*, *ipse*. Tertiæ simpl. (§ 4) gen. sing. *ipsius*. 51) Si *ε* augmentum rejeceris (§ 44), invenies Πτυω, de cujus Aoristo I dictum est n. 44. *ε* (§ 13) terminatio Aor. I Ind. Act. *ν* euphonicum (§ 21) *exspuit*.

52) L. in Ειπω, *dicens*. 53) L. in *χειρον*, *χειρονος*, *pejoris*. accus. sing. quintæ simplicium (§ 4). quæ ex incremento agnoscitur. 54) L. Τοπος, *locus*. Tertiæ simpl. (§ 4) acc. sing. *locum*. 55) L. *non*. 56) L. *reperire*. Collige: *Introducente eum quodam in domum perornatam, & vetante spuere, cum screasset, in os hominis exspuit, dicens, pejorem se locum haud reperisse.*

57 58 59 60 61 62 63 64
Φωνησας ποτε, Ιω ανθρωποι, συνελθοντων καθικετο τη βακτηριας, ειπων,
65 66 67 68
ανθρωπȣς εκαλεσα, ȣ καθαρματα.

57) L. Aor. I part. act. a *voco* *cum vocasset*, *cum clamasset*. 58) L. *aliquando* 59) L. *heu!* Narratio ipsa docet, hic interpretandum esse *heus*. 59) L. Ανθρωπος, *homo*. Tertiæ simpl. (§ 4) Voc. plur. *homines!*

61) L.

61) L. in συνελθειν, gen. plur. Aor. II. part. act. a *convenio. cum convenissent.* 62) L. *percussit.* 63) L. *baculus.* Secundæ simpl. (§ 4) dat. sing. Dativus Instrumenti (§ 25). *baculo.*

64) ut n. 52. 65) ut n. 60. accus. pl. *homines.* 66) L. in εκαλεσσε, *vocavit.* Sed hic prima persona, quia in α (§ 13): *vocavi.* 67) L. *non.* 68) L. non habet. sed ex cognato Καθαρμος, *purgatio*, facile intelligitur, *purgamenta* dici. *Cum exclamasset, Heus homines! convenientes baculo percussit dicens, Homines vocavi, non purgamenta.*

69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81
Προς τυς ειποντας, Γερων ει, και λοιπον ανες, Τι δε, εφη, ει δολιχον εδραμον,
82 83 84 85 86 87 88 89 90
προς τῳ τελει εδει με ανειναι, και μη μαλλον επιτειναι ;

69) L. προς cum accusativo, *ad.* 70) ut n 52. sed hic accusativus plur. (§ 4) ab genitivo Participii οντος, (§ 13). *dicentes.* 71) L. *senex.* 72) L. *es.* 73 & 74) L. *& quod superest, & deinceps.* 75) L. *remitte.*

76 & 77) L. *Quid autem?* 78) L. *dixit.* 79) *L. si.* 80) L. *spatium* 12 *aut* 24 *stadiorum* acc. sing. 81) L. *cucurri.* 82) L. προς cum dativo, *ad, apud.* 83) L. dat. a *finis. ad finem.* 84) L. *oportebat.* Indicativus græcus pro latino Conjunctivo. 85) *me.* (§ 9.) 86) L. *remisisse.* 87 - 89) L. *& non magis.* 90) L. Επιτεινω, *intendo.* Characteristica Verbi quintæ Classis (§ 12) in Aor. I Act. qui terminationem αι (§ 13) habet in Inf. *intendere.* Signum (;) interrogandi (§ 20) *Ad dicentes, senex es, remitte jam aliquando. Quid enim, inquit, si in stadio cucurrissem, ad finem oportebatne me remittere, an non potius contendere?*

91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
Προς τυς ἑρπυσαντας επι την τραπεζαν μυς, Ιδυ, Φησι, και Διογενης παρασιτυς
101
τρεφει.

91) L. προς cum accusativo, *ad.* 92) L. Ερπυζω, *serpo, repo, vado.* σ in Verbo quartæ Classis (§ 12) Characteristica Aoristi primi, qui (§ 13) αντος habet in ejusdem Aoristi Participio. ας (§ 4) in quinta simpl est accus. plur. *adrepentes, accedentes.* 93) L. επι cum accus. *adversus.* 94) L. *mensa.* Secundæ simpl. (§ 4) acc. sing. *mensam.* 95) L. *mus.* Contractus accusativus pl. (§ 6) *mures.*

96) L. *Ecce.* 97) L. *dicit.* 98 & 99) L. *& Diogenes.* 100) L. non habet. Divide ergo (§ 43) & in Σιτος reperies παρασιτος, *adulator,* seu *parasitus*

Tertiæ simpl. (§ 4) acc. pl. *parasitos*. 101) L. Τρεφω, *nutrio*. ει (§ 13) Præs. Ind. Act. *Ad accedentes contra mensam* suam *mures, Hem, inquit,* & *Diogenes parasitos alit*.

102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112
Εκ τυ βαλανειυ εξιων, τω μεν πυθομενω, ει πολλοι ανθρωποι λυνται, ηρνησατο·
113 114 115 116 117 118
τω δε, ει πολυς οχλος, ωμολογησε.

102) L. *ex*. 103) L. *balneum*. εκ regit genitivum, ut habet L. in εκ. 104) L. nón habet. Divide (§ 43) & L. in ιων docebit, esse id Part. Aor. II. ab *eo*. εξ (§ 51) est *e* vel *ex*. *exiens*. 106) L. *quidem*. 105 & 107) L. πυθομενος. *quærens* Tertiæ simpl. (§ 4) dat. sing. *quærenti*. 108) L. *an*. 109) L. in πολυ, gen. a *multus*. πολλοις, *multis*. sic & πολλοι (§ 4) *multi*. 110) ut n. 60 & 65. Nom. plur. (§ 4) *homines*. 111) L. Λυμαι, pro Λυομαι, *lavor*. sic & λυνται, pro λυονται, Præs. Ind. Pass. (§ 14). *lavantur*. More græco Indicativus pro Conjunctivo. 112) L. non habet. Rejice (§ 44) augmentum temporale, & (§ 11) pro η quære α. L. in Αρνεομαι, *negavit*.

114) L. *autem*. 113) intellige, *quærenti*, ex n. 105 & 107. 115) L. *an*. 116) L. *multus*. 117) L. *turba*. *multa turba*. 118) L. *confessus est*. *E balneo exiens, quærenti, an multi homines lavarentur, negavit; at roganti, multane turba, confessus est*.

119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130
Προς τον πυθομενον, ποιᾳ ὡρᾳ δει αριςαν, Ει μεν πλυσιος, εφη, όταν θελῃ·
131 132 133 134 135
ει δε πενης, όταν εχῃ.

119) ut n. 69. 120) ut n. 107. accus. sing. 121) L. qualis. Secundæ simpl. (§ 4) dat. sing. Est autem Dativus Temporis (§ 25.) 122) L. *hora*. Dativus, ut n. præcedente. *qua hora*. 123) L. *oportet*. 124) L. Αριςαω, *prandeo*. Inf. Act. Præs. ειν (§ 13) facit αριςαειν. contractum (§ 17) αριςᾳν, quia ι subscribitur. *prandere*.

125 - 128) L. *si quidem dives, dixit*. 129) L. *cum*. 130) L. Θελω, *volo*. ῃ (§ 13) Præs. Conj. Act. *vult, voluerit, velit*. Punctum supra lineam (§ 20) pro nostro hypocolo. 131 - 134) L. *si vero pauper, cum*. 135) L. Εχω, *habeo*. ut n. 130. *Ad interrogantem, qua hora oporteret prandere, si quidem dives, inquit, cum voluerit; sin pauper, cum habuerit*.

To

136 137 138 139 140 141 142 143
Τον κιθαρωδον αει καταλειπομενον ὑπο των ακροατων ησπασατο, Χαιρε αλεκτωρ.
144 145 146 147 148 149 150 151 152
του δε ειποντος, δια τι; ὁτι, εφη, ᾳδων παντας εγειρεις.

136) L. *citharœdus*. Tertiæ ſimpl. (§ 4) acc. ſing. 137) L. *ſemper*. 138) L. Καταλειπω, *relinquo*. ομενος (§ 14) Particip. Præſ. Paſſ. Caſus (§ 4) eſt accuſ. ſing. *eum qui relinquebatur*. 139) L. *a*, cum genit. 140) L. in Ακροατηριον, *auditor*. Primæ ſimpl. (§ 4) gen. pl. *ab auditoribus*. 141) L. non habet. Quære, ut n. 112. L. Ασπαζομαι, *ſaluto*. *ſalutavit*. 142) L. in Χαιρω, *ſalve*. 143) L. *gallus*. 144) *vero*. 145) L. ut n. 70. ſed gen. ſing. isque abſolute poſitus (§ 25). *eo autem dicente*. 146-149) L. *propter quid*. (§ 20) *quia, dixit*. 150) L. ᾳδω, *cano*. ων (§ 13) Particip. Præſ. Act. *canens*. 151) L. παντος, παντι, *omnis, omni*. ſic & accuſ. plur. (§ 4) quintæ ſimpl. *omnes*. 152) L. Εγειρω, *excito*. εις (§ 13) Præſ. Ind. Act. *excitas*. *Citharœdum, qui ſemper ab auditoribus deſerebatur, ſalutavit, Ave galle. illo autem dicente, quid ita? quia, inquit, canens omnes excitas.*

153 154 155 156 157 158 159
Ερωτηθεις, ποιον οινον ἡδεως πινει, εφη, τον αλλοτριον.

153) L. *interrogatus*. 154) L. ποιος, *qualis*. Tertiæ ſimpl. (§ 4) accuſ. ſing. 155) L. *vinum*. accuſ. ſing. *quale vinum*. 156) L. *libenter*. 157) L. Πινω, *bibo*. ει (§ 13) Præſ. Ind. Act. *bibit*. Latino more Conjunctivus, *biberet*. 158) L. *dixit*. 159) L. *alienus*. Tertiæ ſimpl. (§ 4) accuſ. ſing. *alienum*. *Rogatus, quod vinum* præ cæteris *libenter biberet, reſpondit, alienum.*

160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171
Ονειδιζομενος ποτε, ὁτι εν αγορᾳ εφαγεν, εν αγορᾳ γαρ, εφη, και επεινησα.

160) L. Ονειδιζω, *exprobro, convicior*. ομενος (§ 14) Particip. Præſ. Paſſ. *reprehenſus*. 161) L. *aliquando*. 162) L. *quod, quia*. 163) L. *in*, regit dativum. 164) L. *forum*. Secundæ ſimpl. (§ 4) dat. ſing. *in foro*. 165) L. εφαγε, *comedebat*. in Εφαγον additur ν euphonicum (§ 21).
166 & 167) *in foro*. ut n. 163 & 164. 168) L. *enim*. 169) L. *dixit*. 170) L. *&*. 171) L. in Πειναντες (rejiciendum eſt enim augmentum ε ut dixi (§ 44) πειναω, *eſurio*. Cum Verbum ſit ſextæ Claſſis (§ 12), σ eſt Characteriſtica Aoriſti I act. Penultima vero α (§ 16), ut in Futuro, ita in Aoriſto primo in η convertitur, tametſi in hoc Verbo πειναω eadem Tempora etiam per α ſint uſitata. *Reprehenſus aliquando, quod in foro comederet, in foro enim, inquit, & eſurii.*

Αλεξανδρε

172 173 174 175 176 177 178 179 180 181
Αλεξανδρȣ ποτε επιςαντος αυτω, και ειποντος, Εγω ειμι Αλεξανδρος ὁ μεγας
182 183 184 185 186
βασιλευς· Καγω, Φησι, Διογενης ὁ κυων.

172) L. *Alexandri.* 173) L. *aliquando.* 174) L. *instantis,* ab εφιςημι, *insto, supervenio.* Genitivus absolute positus (§ 25.) *Alexandro superveniente.* 175) L. *ipsi.* 176) L. *&.* 177) ut n. 145. *dicentis.* Genitivus cum priore connexus. *dicente.* 178 - 182) L. *Ego sum Alexander ille, rex magnus.* Punctum supra lineam (§ 20) hypocolon nostrum est. 183 - 186) L. *Et ego, inquit, Diogenes canis.*

187 188 189 190 191
Ερωτηθεις ποθεν ειη, Κοσμοπολιτης, εφη.

187) L. *interrogatus.* 188) L. *unde.* 189) L. in Ειην, *esset.* 190) L. non habet. Sed si dividas (§ 43), occurret in Lexico nostro Κοσμος, *mundus,* & Πολιτης, *civis.* unde *mundi civis,* seu *mundanus.* quod & Socratis responsum fuit, rogantibus, cujas esset, reponere soliti, mundanum se esse, ut Cicero in Tusculanis narrat. 191) L. *dixit.*

192 193 194 195 196 197 198 199 200 201
Ιδων ευπρεπη νεανισκον απρεπως λαλȣντα, Ουκ αισχυνῃ, εφη, εξ ελεφαντινȣ
202 203 204 205
κολεȣ μολιβδινην ἑλκων μαχαιραν;

192) L. *intuens.* 193) L. *excellens.* Primæ Contr. (§ 5) accus. sing. 194) L. *juvenis.* Tertiæ simpl. (§ 4) accus. sing. 195) L. in Απρεπες, *indecore.* 196) L. Λαλεω, *loquor.* ων, οντος, seu λαλεων, λαλεοντος (§ 13) Part. Præs. Act. quia Verbum est in εω (§ 17.) εο in ȣ contrahitur, λαλȣντος. a quo (§ 4) accus. singul. quintæ simpl. *loquentem.*

197) L. *Non.* 198) L. αισχυνω, *pudefacio.* ῃ (§ 14) persona secunda sing. Præs. Ind. Pass. *pudore afficeris, erubescis.* 199) L. *dixit.* 200) L. *ex.* cum genit. 201) L. in Ελεφας, *eburneus.* Tertiæ simpl. (§ 4) gen. sing. 202) L. *vagina.* Tertiæ simpl. idem casus. 203) L. in Μολιβδος, μολιβδινος, *plumbeus.* inde femininum μολιβδινη (§ 7) ος in η. quod in accus. sing (§ 4) ην facit. *plumbeam.* 204) L. Ελκω, *traho.* ων (§ 13) Part. Præs. Act. *trahens.* 205) L. *gladius, culter.* αν (§ 4) accus. sing. Signum interrogandi (§ 20.) *Videns decorum adolescentem indecore loqui. Non erubescis, inquit, e vagina eburnea plumbeum ensem seu cultrum educere?* Pro Infinitivo (§ 39) Participium *educens.*

EXER-

EXERCITATIO ALTERA, POETICA.

Carmen Ariſtotelis in Hermian,

quod extat apud Athenæum *l.* 15 Δειπνοσοφιςοι, & Diogenem Laertium *in Vita Ariſtot.*

1 2
Αρετα πολυμοχθε
3 4
Γονει βροτειω,
5 6 7
Θηραμα καλλιςον βιω,
8 9 10 11
Σας περι παρθενε μορφας,
12 13 14 15 16
Και θανειν ζηλωτος Ελλαδι ποτμος,
17 18 19 20
Και πονες τληναι μαλερες
21 22
Ακαμαντας. τοιον
23 24 25
Επι φρενα βαλλεις
26 27 28
Καρπον τ' αθανατον,
29 30 31 32 33
Χρυσε τε κρεσσω, και γονεων,
34 35 36
Μαλακαυγητοιο θ' υπνε.

1) Αρετη, *virtus.* η (§ 47) in α. 2) L. *laborioſus.* vocativus ſing. (§ 4) tertiæ ſimpl. 3) L. *generi.* 4) L. *mortalis, humanus.* dat. ſing. (§ 4) tertiæ ſimpl. *humano.* 5) L. non habet. Sed ex Θηραν, *venari,* haud difficulter conjicies, ſignificari *venationem, indaginem, inquiſitionem.* 6) L. καλλιςος, *pulcerrimus.* unde neutrum (§ 7) in ον, quia θηραμα neutrius eſt generis. 7) L. Βιος, *vita.* dat. ſing. (§ 4) tertiæ ſimpl. *vitæ.* *O Virtus laborioſa generi humano, inquiſitio vitæ pulcerrima!*

8) L. Σας, *tuas.* a σος, *tuus.* Eſt vero & alterum σας, ab eodem σος oriundum:

dum: nam σος (§ 7) in feminino genere fit ση, cujus genitivus sing. (§ 4) est σης, & poetice (§ 47) η in α mutato, σας, *tuæ.* Sequentia ostendent, posterius hoc congruere præsenti loco. 9) *propter*, cum genit. 10) L. Παρθενος, *virgo.* ε (§ 4) voc. sing. tertiæ simpl. 11) L. Μορφη, dorice μορφα, *forma.* inde (§ 4) gen. sing. in ας. *Tuam propter, Virgo, formam.*

12) L. *&*. 13) L. *mori.* 14 & 16) L. *æmulanda sors.* 15) L. Ελλαδος, gen. ab Ελλας, *Græcia.* dat. sing. (§ 4) quintæ simpl. *Graciæ.* 17) L. *&*. 18) L. Πονος, *labor.* Tertiæ simpl. (§ 4) accus. plur. *labores.* 19) L. *passum esse*, seu *pati*, Aor. II. 20) L. *perniciosos, graves.* casus idem qui n. 18. 21) L. *indefessos.* ας (§ 4) accus. plur, quintæ simplic. *Propter tuam, Virgo, pulcritudinem, vel mori æmulanda sors est Græciæ, & labores exantlare graves atque assiduos.*

22) L. *talem.* accus. sing. (§ 4) tertiæ simpl. 23) L. επι cum accus. *super.* 24) L. Φρενας, accus. plur. a. Φρην, *mens.* α (§ 4) accus sing. ejusdem. *mentem, animum.* 25) L. Βαλλω, *jacio, immitto.* εις (§ 13) Præs Ind. Act. *immittis.* 26) L. *fructum.* accus. sing. (§ 4) tertiæ simpl. 27) L. τε, *que, &*. ε (§ 19) per Apostrophum reciditur. 28) L. *immortalem.* casus idem qui n. 26.

29) L. *auri.* genitivum hunc regit comparativus (§ 27) mox secuturus. quapropter latino more flectendum *auro*, videlicet *meliorem*, ut dicetur. 30) ut n. 27. 31) L. in Κρεσσονες, κρεσσων, *præstantior.* κρεσσω, *præstantiorem, meliorem*; scilicet fructum: neque enim referri alio potest. 32) L. *&*. 33) L. in Γονευς, *parentum.* latine *parentibus*, quia (§ 27) genitivus comparativi. 34) L. non habet: ac ne in magnis quidem Dictionariis reperitur. Sed adjumento est cognatum Μαλακος, *mollis* οιο est poetica terminatio (§ 48) genitivi singularis. 35) L. θ' pro τε, *&*, sequente aspiratione. propter eam enim (§ 19) τ in θ mutatur. 36) L. *somni.* genitivus, ut n. 29, 33 & 34. *Tantum animo immittis fructum, qui & immortalis est, & auro, ac parentibus, molliique somno amabilior.*

37 38 39 40 41
Σευ δ' ενεκεν ὁ διος Ηρακλης,
42 43 44 45 46
Ληδας τε κεροι πολλ' ανετλασαν
47 48 49 50
Εργοις σαν αγρευοντες δυναμιν.
51 52 53 54
Σοις δε ποθοις Αχιλλευς
55 56 57 58 59
Αιας τ' αιδαο δομας ηλθον.

37-41)

37-41) L. *Tui vero caussa divinus Hercules.* 42) Nomen proprium, *Ledæ.* nam Græcorum η, quod vulgo ut ι pronunciatur, re vera latino *e* longo (§ 1) respondet. innumera id exempla docent. 43) L. *quæ.* 44) L. *juvenes*, filii. οι (§ 4) nomin. plur. tertiæ simpl. 45) L. πολλα, *multa.* Apostrophus (§ 19) α haurit. 46) L. non habet. Dividatur (§ 43) & separata particula ανα seu αν (§ 51) investigetur quod superest. L. Ετλην, *sustinui*, ab stirpe τλαω seu ταλαω. Aoristus in ην quærendus (§ 14), quia, etsi passiva non est significatio, passiva tamen est terminatio. ησαν (§ 14) in utroque Aor. Ind. est persona ultima. unde, si poetice (§ 47) mutes η in α, provenit ετλασαν, & ανετλασαν, *sustinuerunt.* L. in Ανατλας, ανατλαω, *perfero.*

47) L. Εργον, *opus.* Dativus Modi (§ 25) nobis ablativus, *operibus.* 48) pro σην, ut n. 8. σας pro σης. *tuam.* 49) L. in Αγρευτηρ, αγρευω, *venor.* ων, οντος (§ 13) Particip. Præs. ες (§ 4) nom. plur. quintæ simpl. *venantes, aucupantes.* 50) L. in Δυναμει, δυναμις, *potentia.* Secundæ Contract. (§ 5) accus. sing. *Tui autem amore divinus Hercules, Ledaque filii* (Castor & Pollux) *multa pertulere, factis tuam aucupantes vim.*

51) L. in Σοισι, *tuis.* 52) L. *vero.* 53) L. *desideriis.* græce Dativus Modi (§ 25) nobis Ablativus. 54-56) L. *Achilles Ajaxque.* 57) L. *orci, mortis.* 58) L. *domos.* acc. pl. 59) L. *veni*, Aor. II Ind. Act. Atqui hujus (§ 13) persona ultima est similis primæ. *venerunt. Tui vero desiderio* (ardentes) *& Achilles, & Ajax, ad Ditis limina pervenere.*

60 61 62 63 64
Σας δ' ενεκε Φιλιυ μορφας
65 66 67
Και Αταρνεως εντροφος
68 69 70
Ηελιυ χηρωσεν αυγας,
71 72 73 74
Τοι γαρ αοιδιμος εργοις,
75 76 77 78 79
Αθανατον τε μιν αυξησυσι Μυσαι
80 81
Μνημοσυνης θυγατερες
82 83 84 85
Διος ξενιυ σεβας αυξυσαι
86 87 88 89 90
Φιλιας τε γερας (seu γηρας) βεβαιας.

 60) ut

60) ut n. 8. *tuæ.* 61) L. *vero.* 62) L. *propter, caussa,* cum genitivo. est enim idem, quod ἑνεκα & ἑνεκεν. 63) L. Φιλιος, *amicus.* adjectivum generis communis. genitivus sing. 64) ut n. 11. 65) L. *&.* 66) Nomen proprium. Atarnensis ditionis regulus fuerat Hermias, quem mortuum Aristoteles carmine hoc laudat. 67) *alumnus.* nam L. Εντρεφω, *innutrio;* τρεφω, *alo;* præt. med. τετροφα, & εντετροφα. unde, dempto augmento, substantivum εντροφος. 68) L. *solis.* gen. sing. tertiæ simpl. 69) L. *desolavit, viduavit.* latine hoc loco omnium commodissime dixeris *caruit.* 70) L. *lucis.* poetice (§ 47) α pro η. *Tuam vero ob amabilem speciem & Atarnensis alumnus caruit solis lumine.* nam Verba egendi & privandi (§ 33) Genitivum amant.

71 - 73) L. *tibi enim decantatus.* 74) ut n. 47. Dativus Caussæ (§ 25.) *propter opera.* 75) ut n. 28. 76) L. *que.* 77) L. *ipsum.* 78) L. in Αυξησαι, αυξησω, *augebo.* ουσι (§ 13) persona ultima Futuri I Ind. Act. *augebunt.* 79) L. Musæ. 80) L. Mnemosynes, Deæ memoriæ. 81) L. *filiæ.* nomin. plur. 82) L. *Jovis.* 83) L. in Ξενος, *hospitalis.* Hospitium enim Aristoteli cum Hermia erat. 84) L. *reverentiam, venerationem.* 85) L. in Αυξανω, αυξω, *augeo.* ουσα (§ 13) femininum Partic. Præs. Act. cujus nominativus plur. (§ 4) in secunda simpl. est in αι. *augentes.* 86 & 87) L. *amicitiaque.* 88 & 89) L. *præmium, munus,* seu *senectutem.* 90) L. *stabilis, firmæ.* *Tibi enim ob res gestas decantatus* est, *immortalemque ipsum augebunt Musæ, Mnemosynes filiæ, Jovis hospitalis reverentiam & firmæ amicitiæ præmium ac diuturnitatem augentes.* Hoc est nobile illud carmen, de quo acer criticus Julius Cæsar Scaliger, l. 1 Poetic. c. 44 inquit: *ut etiam perpendas, quantus vir ille fuerit in poesi: neque ipso pindaro minor.*

APPENDIX

De Pronunciatione.

Linguæ Græcæ.

1. Γ ante γ, ξ, aut χ, pronunciatur ut ν, γκ vero ut *ng.* αγγελλω, nuncio; σφιγξ, Sphinx; ρεγχω, sterto; πεφαγκα, apparui; lege, *angello, sphinx, rencho, pephanga.*

2. H. hodie quidem a pluribus ut *i* pronunciatur: sed verum ejus sonum fuisse *e* longum, quamdiu lingua græca in vivarum numero fuit, vestigia clarissima & plurima ostendunt. Oves a balando μηλα dictas, locuples

ples testis est Varro: sonus autem balantum non *mi* est, sed *mé*. Innumera sunt Latinorum vocabula, a græco η orta, quæ constanter *e* longum habent: ῥητορικη, rhetorice; ποιησις, poesis; αυλητης, auletes; αλφαβητον, alphabetum, quod quis unquam *alphabitum* dixit? aliaque ejusdem rationis sexcenta. Vicissim Græci *e* longum latinorum, quoties id græce scribendum esset, constanter per η transtulere; *Cornelius*, Κορνηλιος, *Felix*, Φηλιξ, *legatus*, ληγατος, *Velabrum & velum* apud Plutarchum Βηλαυρον, & βηλον, *Severus* Imperator Σευηρος aut Σεβηρος in omnibus nummis. Parem habent vim hebraica nomina, quorum *dsere* seu *e* longum semper a Græcis in η, rursumque semper a Latinis e græco η in longum *e* nostrum mutatum est. Talia sunt αμην, *amen*; Εμμανυηλ, *Emmanuel*; Ισραηλ, *Israel*; Μιχαηλ, *Michael*; Γαβριηλ, *Gabriel*; Ιωσηφ, *Joseph*; Βηθλεεμ, *Bethlehem*: in quibus aliisque similibus, qualia invenerunt apud Hebræos Græci, apud Græcos Latini, talia acceperunt: cum ergo & apud Hebræos, & apud Latinos *e* longum sit, tale & apud Græcos fuisse patet, quippe utrisque in hac re communes. Certum est, hanc pronunciationem durasse usque ad ævum D. Augustini: cum ille l. II de Doctrina Christiana c. 24 dicat: *Beta uno eodemque sono apud Græcos literæ, apud Latinos oleris nomen est.* Imo nono adhuc seculo idem sonus *e* vocali η tribuebatur: scimus enim, Carolum M. a Græcis Legatis dictum esse Αυγουστον, Augustum, cum ceterorum Principum maximus quisque tantummodo Ρηξ, id est more nostro *Rex*, ab ejs salutaretur, ut est apud Mamburgum in Hist. Iconoclast. l. IV.

3. Υ sonat ut *u* gallicum; aut u breve hebraicum, seu *kibbúds*. μυς mus; l. *mus*.

4. Φ & Χ non aspirationem solum, sed & asperitatem quandam poscunt. ταφος, *sepulcrum*; χθες, *heri*; propemodum ut *taffos, cchtes*.

5. In diphtongis utramque vocalem audiri debere quidam rati sunt, argumentum ex nomine ipso ducentes: διφθογγος enim est *bis sonans*. Sed sufficit, id in quibusdam accidere, ut in αυ, ευ, ηυ, ωυ. in omnibus non est necesse: nam nec in aliis linguis id obtinet. αι sonat ut *æ*, ει ut *i*; sicut nimirum gallicum *ai* ut æ, *ei* ut é; latinum *æ* vel *œ* ut e, germanicum *ä* ut é. Græcorum οι ut *i* proferri solet; λογοι, *logi*; φιλοσοφοις, *philosophis*. tametsi vocabulorum initio, & in medio, οι in *œ* transit; οικονομια, *œconomia*; σολοικισμος, *solœcismus*. Diphthongi αυ & ευ ante vocalem commodius pronunciantur ut *av* & *ev*, ante consonantem ut *au* & *eu*. certe in latinis quoque dicimus *Evaristus, Evergeta, Evodius*; contra vero *Eugenius, eulogiæ, Eumenides*, non *Evgenius, evlogiæ, Evmenides*.

6. De accentibus disputare operose non juvat. Antiquæ Græciæ ignotos fuisse, inter eruditos constat. Quandocunque inventi sunt, *toni* gratia inventi sunt, ut ipsa nomina docent, *barytonum*, *oxytonum*, *paroxytonum*, *proparoxytonum*. Sed ars hæc *tonorum* ita interiit, ut nemo jam supersit, qui ejus se peritum glorietur. *Quantitatis* autem, quæ a *tono* longissime abest, regula esse accentus non possunt: quod tum ipsarum vocalium græcarum natura, tum præsertim universa carminis ratio luculenter ostendit: de quibus l. de Difficill. Genere Epistolarum satis dictum est epist. 15.

7. Quam igitur, inquiet aliquis, quantitatis regulam in pronunciando sequemur? Eam, quam in latinis: syllaba ultimæ proxima, si longa erit, producetur; sin minus, corripietur. Multo tamen faciliora in græco omnia, quam apud Lantinos: utrisque enim diphthongi omnes longæ sunt; & consonans duplex, nisi muta & liquida concurrat, vocalem quamcunque antecedentem producit: sed Græci præterea η & ω natura longas habent, ε & ο natura breves. Supersunt igitur dubiæ tantum tres, α, ι, & υ. de quibus admirabili brevitate Gretserus Instit. Ling. Græc. l. III c. 22 - 25

EXEMPLUM.

Versus duo græci, quorum quilibet omnes alphabeti literas continet: eorum auctor est Tzetzes: leguntur in fragmentis Heraclidis, & l. I Anthologiæ.

Αβροχιτων δ᾽ ὁ Φυλαξ, Θηροζυγοκαμψιμετωπος,
abrochiton d' ho phulax, therozugocampsimetopos,
Αβρος δ᾽ εν προχοαις κυκλωψ Φθογγαζετο μυρμηξ.
abros d' en prochoæs kyclops phthongazeto murmex.

id est:

Molli autem amictus tunica custos, feræ & instar jugi flexæ frontis,
Humidus in alveis Cyclops perstrepebat discurrens ceu *formica.*

HORA

HORA HEBRAICA.

Horam unam, Lector Benevole, si mihi spondes, viam tibi ostendam usque adeo brevem, ut Divinorum Librorum partes omnes, utique ope Lexici, sed sine alio magistro, sine labore alio novo, sine temporis dispendio ullo, per te ipse interpretari tibi aliisve possis. Tantillæ operæ pretium non putas, DEI verbum ex ipso fonte haurire? Ego vero, inquis, ne pronunciandi quidem modum tam peregrinum intra unius horæ intervallum didicero. Assentior hoc tibi, Lector: sed tantum non peto. Sine pronunciandi notitia, intelliges tamen omnia & explicabis. Sed ne ipsa brevitatis pollicitatio moram injiciat, rem ipsam aggredior, & expeditissimas compendii leges profero. Profero, inquam, de alieno, non de meo: inventi gloria pertinet ad V. C. Franciscum Haselbauerum S. J. cujus laboriosissimum Lexicon Hebraicum ita posteritati consuluit, ut nihil in eo genere commodius vel unquam antea visum sit, vel deinceps optari possit. Hoc volumine celeritas ista nititur, atque hoc unum intelligo, cum Lexicon in hac mea Hora Hebraica nomino: Lexicorum sermonis hebraici ceterorum omnium, ut longe diversa ratio; ita alius omnino usus est. Illis utetur, qui usitata via ad Grammaticæ leges addiscere hebraicas literas cupiet: ego iis loquor, qui labori parcere sic desiderant, ut intelligere tamen Divinum Codicem Hebraicum universum possint, abunde futuri contenti, & viarum diverticula libenter ignoraturi, cum absque his ad terminum optatum pervenerint.

Alphabetum.

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ vel ך	ל	מ vel ם
Aleph	Beth	Gimel	Daleth	He	Vav	Zajin	Cheth	Thet	Jod	Caph	Lamed	Mem

נ vel ן	ס	ע	פ vel ף	צ vel ץ	ק	ר	ש	ת
Nun	Samech	Ajin	Pe	Dsade	Koph	Resch	Schin	Tav.

Quædam ex his literis elegantiæ gratia dilatantur, significandi tamen vim eandem retinent. Itaque idem valet א & א Aleph, ה & ה He, ל & ל Lamed, ם & ם Mem, ר & ר Resch, ת & ת Tav.

Lite-

Literarum aliæ ſemper certæ ſunt, aliæ ſemper dubiæ, aliæ alibi certæ, alibi dubiæ. Enumerabo deinde ſingulas, ubi eas prius verſiculis illigavero, quos in memoria hærere felicius, quam literas ſingillatim, omnes propemodum mei teſtati ſunt.

ג ז ח ט ע פ צ ר ס
GiZaCh T & SAPDſaR Certæ ſerventur ubique
מ ב ד ל ק ש
Mem media: at BDaLKoSch principio metue.
ה א ח נ כ
HAleph & CaNuTh Dubiæ timeantur ubique:
י ו
Jod & Vav dubias, ſæpe nec eſſe, puta.

Verſuum hæc eſt ſententia:

א ſemper eſt dubia.
ב initio dubia, alibi certa.
ג ubique certa.
ד initio dubia, alibi certa.
ה ſemper dubia.
ו ſemper dubia; imo initio & medio omnino nulla. Si vocabulum tres tantum habeat literas, earumque media ſit ו, numeretur pro litera, ſed ſolum dubia.

ז ח & ט ubique certæ.

י ubique dubia; imo in medio omnino nulla. Si vocabulum ſit trium duntaxat literarum, earumque media ſit י, numeratur pro litera, ſed dubia. Item ſi literam י in medio vocabulo poſitam præcedat vel ſequatur ו, numerabitur י pro litera, ſed dubia tantum.

כ ſemper dubia.
ל initio dubia, alibi certa.
מ initio & fine dubia, in medio certa.
נ ubique dubia.
ס ע פ & צ ſemper certæ.
ק initio dubia, alibi certa.

ר ubi-

ר ubique certa.
ש initio dubia, alibi certa.
ת ubique dubia.

Hoc literarum discrimine posito, facillimis tribus regulis omnia continentur.

Regula I. Duarum triumve literarum vocabula sub his ipsis in Lexico quære. Sic e. g. בֵּן indagandum est priore litera ב, altera ן; retrorsum enim legunt Hebræi, a dextera ad sinistram. Atque ita reperies, significari *filius.* Sic עָלַץ quære ע, tum ל, & ץ. occurret *exultavit.* Sic יבוא quod trium literarum esse censebis, eo quod ו in medio litera non sit, quære igitur י, tum ב, & א. sub his tribus literis invenies יָבוֹא *veniet.*

Regula II. In quatuor literarum vocabulis, si ultima sit certa, quære tres ultimas; si dubia, quære tres anteriores. יַצְלַח quia ח semper certa est, quære sub צלח & invenies *prosperabitur.* At אַשְׁרֵי quia י est dubia, vide אשר, sub quo אשרי cum explicationibus diversis reperies: e quibus ut veram deprehendas, illud vocabulum e similibus elige, quod puncta & virgulas tuo quam simillimas habet. Atqui אַ & שְׁ ac demum רֵ in Lexico nostro *beatus* & *beatitudinis* exponitur.

Regula III. Si vocabulum excedat quatuor literas, rursus habenda est ratio ultimæ, quæ si certa sit, cum duabus proximis indagetur; si dubia, procedatur ad literam proximam, eadem lege; nimirum ut, si certa sit, cum duabus anterioribus quæratur in Lexico: si dubia, denuo ad antecedentem prodeatur, conditione eadem. Quod si hæc quoque dubia fuerit, pergatur modo eodem. Cum vero non nisi tres literæ supererunt, qualescunque eæ fuerint, in illis acquiescatur. תְּתַבַּלַּע ultimam habet certam: quære igitur בלע & invenies *absorbebitur.* מְבֹרֶכֶת duas ultimas cum habeat dubias, reliquæ tres, seu primæ tres vocabuli literæ, quærendæ sunt, מבר. ubi sub his punctis significatio indicatur, *benedicta.*

Si forte, adhibitis his Regulis, vocabulum tamen non occurrat, abjice primam ejus literam, præsertim si ea sit una servilium בכלם *Baclam* aut השדו *Heschdu*, maxime ו quod initio plerumque significat *&*, ac Verbis præfixum mutat sensum Præteriti in sensum Futuri, & vicissim.

Si vero inventi vocabuli explicatio talis ſit, quæ cum reliqua ſententia non cohæreat, Radicem inquire, quæ derivatis vocabulis omnibus ſub litera *R* in Lexico noſtro additur : ibi ſenſus omnes cujusque vocis occurrent, e quibus aptiorem deligere non erit difficile. Jam ad exercitationem ipſam progrediamur.

PSALMUS CXXX.

hebraice 131.

1 שִׁיר 2 הַמַּעֲלוֹת 3 לְדָוִד

4 יְהוָה 5 לֹא־6 גָבַהּ 7 לִבִּי 8 וְלֹא־9 רָמוּ 10 עֵינַי

1) Quæritur totum, quia trium duntaxat literarum. (*Regul. I.*) In Lexico reperies quinque diverſas hujus vocabuli notiones. Ex iis ut apte eligas, attende ad puncta literæ שׁ |.eo modo ſcripta vox ſignificat *Canticum.*

2) ת eſt dubia, ו nulla, ל in medio certa: ergo ל cum duabus antecedentibus indaganda. (*Reg. III.*) Jam vero ſub titulo מעל longiſſima congeritur ſeries multo plus quam centum vocabulorum, an tota hæc legenda? neutiquam: ſed ut parcatur labori ac tempori, ſeriei illius ordinem conſidera, qui in toto Lexico talis eſt, ut initio quidem ponatur vocabulum Tituli purum, tum a principio auctum ordine alphabetico, denique & a fine auctum item ordine alphabetico. Videndum igitur, purumne ſit vocabulum, an & ubi auctum: ac neglectis ceteris, ad eum e dictis tribus ordinibus decurrendum, eique loco adjiciendus oculus, quem vocabuli tui & alphabeti ratio poſcit. Præſens noſtrum מעל non tantum a principio, ſed etiam a fine auctum eſt, & quidem per literam ת (nam ו nulla eſt). atqui ת eſt litera alphabeti ultima, ergo in tota illa ſerie omitte omnia cetera, & ad extremam ſtatim aciem evola, ubi loco ſexto a fine הַמַּעֲלוֹת tuum deprehendes. En ut perpauculis paſſibus, evitatis centum, perventum eſt quo volebamus! Significatio eſt *gradus.* Si more latino jungas priori vocabulo, habebis *Canticum Graduum*, vulgo *Pſalmus Gradualis.*

3) Eſt

3) Eſt trium literarum: quia ו nulla eſt. ergo (*Reg. I.*) totum לדד quæritur. *Davidi.*

4) Hoc quoque trium eſt literarum, ו expuncto. Sub יהה primo loco vocabulum ſacroſanctum invenies, *Jehova* (quod ſyllabam mediam non brevem, ſed natura longam habet) *nomen Dei.*

5. *Non.*

6) Quæritur totum. (*Reg. I.*) *extulit ſe.*

7) Quæritur item totum. Rationem habe punctorum, & elige *cor meum.*

8) ut n. 5. nam ו, quæ prima eſt litera, ut monui poſt Regulam tertiam, mera eſt conjunctio *&*, ad vocabulum ipſum non pertinens. *Et non.*

9) Quæritur denuo totum. Spectatis punctis, *excelſi ſunt.*

10) Medium י cum non ſit litera, quæritur עבי. ſub quo Titulo occurrit loco viceſimo noſtrum vocabulum *oculi mei.* Colligamus jam: *Domine Deus, non extulit ſe cor meum, neque excelſi ſunt oculi mei.*

15	14	13	12	11
מִמֶּנִּי׃	וּבְנִפְלָאוֹת	בִּגְדֹלוֹת	הִלַּכְתִּי	וְלֹא־

11) ut n. 8. *Et non.*

12 Rejectis י & ת dubiis (*Reg. III.*) quæri neceſſe eſt tres, quæ ſolæ ſuperſunt. Sub Titulo הלך (memento ex Alphabeto, כ & ך eandem literam eſſe) ſeries eſt bene longa, inter cujus extrema vocabula ſitum eſt noſtrum: cum enim a fine auctum ſit, ad tertium ſeriei ordinem pertinet, & quidem ad ejus finem, quia interior ſeu prior augmenti litera eſt ת alphabeti ultima. *ambulavi.*

13) Dubiæ ת & ו omittuntur (*Reg. III.*) & quia ל in medio certa eſt, hæc cum duabus prioribus inveſtigatur. Series Tituli גדל prælonga negotium non faceſſet, ſi, quod ſemel & iterum monui, tertium ordinem, & ת literam reſpexeris. Verum cum per literam ת aucta ad finem vocabula recenſeantur eo loco quadraginta propemodum, juverit obſervare, illa nequaquam temere accumulata, ſed alphabetico præfixorum ordine digeſta eſſe. Præfixum noſtri vocabuli eſt ב ſecunda alphabeti litera; ergo inter illa per ſuffixum ת aucta initio ſtatim inquirendum eſt. *in magnis.*

14) Vox hæc longiuſcula fiet brevior, & facilior, ſi elementa duo prima ſeparaverimus. ו eſt *&*, ב una ex *Baclam*, de quibus poſt Regulam III ſervilium illarum quæ ſit poteſtas, ſingillatim ad uniuſcujusque literæ

 initium

initium docet Lexicon noſtrum: in quo ſi ב quæſieris, invenies, literam hanc præfixam exponi per particulas *in, inter* &c. Jam ex reſiduis ſex vocabuli noſtri literis cum tres poſtremæ ſint dubiæ, ת, ו, & א, neceſſario (*Reg. III*) res ad priores tres tota redit. In ſerie autem Tituli בפל, ejusque tertio ordine, non jam ad ſuffixum ת deſcendendum eſt, ut in ſuperioribus ſuaſi; ſed conſiſtendum in limine tertii ordinis ad literam ſuffixam א, quippe quæ interior ſive prior eſt in vocabulo noſtro, quam ת. ſic invenies notionem *mirabilia*; cui ſi junxeris, quæ ſepoſuimus, ו & ב, prodit ſenſus, *& inter mirabilia, & in mirabilibus.*

15) Reciſa י dubia (*Reg. II*) quæritur ממן: nam נ & ן eadem ſunt alphabeti litera. Delabere ſtatim, omiſſis prioribus, ad ſuffixum י, ubi vox noſtra explicatur *a me*. Tota ergo ſententia eſt: *Neque ambulavi in magnis & in mirabilibus a me,* ſive *ſuper me,* a me ſurſum elatis.

20 19 18 17 16
אִם־לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי

16) *Si.*
17) *non.*
18) Cum in hoc vocabulo ו non numeretur pro litera, & י ultimum rejiciendum ſit, utpote litera dubia (*Reg. II.*) quæres שית, in cujus ſerie inter ſuffixa י explicatio occurret, *poſui, conſtitui.*
19) י & ת ad inquiſitionem inutiles, quia dubiæ. מ media certa, cum duabus præcedentibus (*Reg. III.*) Titulum דמם efficit: nam ו nulla eſt. In ejus ſerie vocabulum noſtrum eſt ultimum. *ſilere feci.* ו præfixum, *&.*
20) י dubia: quæritur ergo, quod ſupereſt. Omiſſis ceteris, tranſi ad ſuffixum י, ubi legis, *anima mea.* cui, quoniam caſibus Hebræi carent, tu ipſe caſum idoneum tribue, atque ita conſtrue: *Si non poſui,* depoſui, ad modeſtiam compoſui, *& ſilere juſſi animam meam.*

26 25 24 23 22 21
כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי׃

21) ל certa hoc loco, cum מ & ג (*Reg. II.*) quæritur. In ejus ſerie vide ordine ſecundo præfixum כ, & invenies ſenſum *ſicut ablactatus.*
22) Quæritur totum. (*Reg. I.*) *ad, ſuper.*
23) Et hoc totum quære. *mater ejus.* Conſtrue, *ad* ſeu apud *matrem ſuam, ſuper matre ſua.*

24) ut

24) ut n. 21, uno mutato punćto, eodem ſenſu. *ſicut*, ſeu ſic, *ablaćtatus.*
25) ut n. 22, ſed mutatis punćtis. *ad, ſuper me.*
26) ut n. 20. *anima mea.* Contexe hæc cum ſuperioribus: *Si non demiſi, & ſilere juſſi animam meam*: *ſicut ablaćtatus* (intellige *eſt*, quod paſſim omittunt Hebræi) *ſuper matre ſua, ita ablaćtata* ſit *ſuper me anima mea.*

27 יַחֵל 28 יִשְׂרָאֵל 29 אֶל־ 30 יְהוָה 31 מֵעַתָּה 32 וְעַד־ 33 עוֹלָם

27) *Exſpećta.* ſive, ut in ipſa Radice ſeu Titulo additur, *ſpera.*
28) ל hoc loco eſt certa: ergo (*Reg. III.*) quæritur ראל, inter cujus præfixa ſuo ordine legitur *Iſrael.*
29) *ad, apud, ante, prope, circa, contra, erga, in* &c. pro natura orationis, aptiſſimum hic eſt *in.*
30) ut n. 4. *in Domino, in Deo.*
31) ה dubia ſeponitur: proinde (*Reg. II.*) ceteræ inveſtigantur. *ex nunc.*
32) ו *&.* עד *uſque, uſque ad.*
33) Cum ו hic nulla ſit, reliquum quæritur totum. *ſeculum. Spera Iſrael in Domino ex nunc uſque in ſeculum.* Per occaſionem vocabuli hujus ultimi obſervo, idem eſſe, ſive inter literas hebraicas occurrat וֹ, ſive omiſſa litera ו ſolum ejus punćtum ſupra lineam appareat. Sic in præſente exemplo עוֹלָם & עֹלָם idem ſunt, & in Lexico quoque noſtro eandem explicationem habent. Similis caſus ſi inciderit, vel utrumque vocabulum, vel certe alterutrum quærenti tibi in Lexico ſatisfaciet.

Hæc explicandi ratio ſicui minus probabitur, quod nullam penitus rationem reddere doceat, & expertem univerſæ grammaticæ tironem relinquat: habet meum Trifolium Hebraicum, quod Ulmæ primum ſeparatim, deinde Auguſtæ Vindelicorum cum Hierolexico meo conjunćtum prodiit. Hujus Methodi & Lexici ope intra pauciſſimas horas ita explicare diſces locum quemlibet Hebraici Canonis, ut etiam grammaticæ rationem afferre, tibique & aliis ſatisfacere poſſis. Id experimentis plurimis per annos aliquot comprobatum, tam multos jam teſtes habet, ut nullus dubitandi locus relićtus ſit. Qui Methodi brevitatem ſuis ipſe oculis & clepſydra metiri voluerit, ad finem Hexaglotti Alterius occaſionem nanciſcetur: ubi Hora Syriaca, Hebraico meo Trifolio ſimillima, membratim in quadrantes ſuos diviſa occurret.

APPENDIX

De Pronunciatione

Linguæ Hebraicæ.

1. א nullum habet ſonum, ſed ſemper eſt mutum.
2. ב pronunciabatur olim ut *bh*, nunc facilius ut *v*. בּ ut *b*.
3. ג & ד olim ut *gh* & *dh*; nunc facilius ſine aſpiratione, ut *g* & *d*.
4. ה initio & medio ut *h*; in fine mutum eſt, niſi ſcribatur הּ cum puncto *mappic* in ventre.
5. ו ut *v*.
6. ז ut *z* ſeu *ts*.
7. ח & כ ambo ut *ch*, ſed illud lenius, iſtud aſperius: nam ſoni prorſus ejusdem duas excogitare figuras ſeu literas inutile fuiſſet. Eſſe autem ח mitius, כ ſeu ך aſperius, inde apparet, quod in nominibus propriis hominum & locorum græce latineque verſis כ in χ & *ch*, ח autem in ſpiritum aſperum & literam *h* tranſit, vel etiam omnino expirat. Sic *Michæas*, *Malachias*, *Zacharias*, *Melchiſedec*, *Machmas* urbs, ex hebraico כ naſcuntur; *Nahum*, *Bethlehem*, *Heva* ſeu *Eva*, *Joannes* ſive *Johannes*, *Noe*, *Core*, *Thare*, ex ח oriunda ſunt. Duplicem vero ſonum literæ *ch* appoſitiſſime ad rem præſentem nobis lingua germanica ſubminiſtrat: aſperum enim eſt *ch* in verbis *machen*, *lachen*, *wachen*, lene in *nach und nach*, *nacheilen*, *nachahmen*. imo in eodem vocabulo diſcrimen hoc ſentias: nam *weich*, ſi mollem ſignificat, & ipſum molle eſt; ſi cedere jubet, duritiem habet græco χ perſimilem. Quapropter ſonum leniorem per *ch*, aſperum per χ indicabo.
8. ט ut *t*.
9. י ut j conſonans.
10. כ (in fine ך) modo explicatum eſt § 7. כּ ut *c* vel *k*.
11. ל ut *l*. מ (in fine ם vel ם) ut *m*. נ (in fine ן) ut *n*. ס ut *s*.
12. ע non eſt litera muta, ſed proprium ſibi ſonum habet, qui aſpiratio eſt, minus tamen denſa, quam in noſtro *h* auditur. Diuturna experientia didici, auditores hunc ſonum haud difficulter agnoſcere, ſed ægre imitari, præſertim exteros, qui aſpirationi minus aſſuevere. Ego ſonum hunc, quem h imperfectum appellare ſoleo, per *h curſivum* deſignabo.

13. פ

13. פ (in fine ף) ut *ph.* פּ ut *p.*

14. צ (in fine ץ) ut *ds*: ne penitus cum ז conveniat. Lenius autem esse צ seu ץ, docent nomina propria in græcum latinumque translata, quæ literam ז per ζ & *z*, צ autem per simplex σ & *s* nobis repræsentant. Sic *Zacharias, Zabulon, Eliphaz,* in hebraico per ז scribuntur: *Sophonias, Sedecias, Sadoc, Sidon, Sarepta,* a litera צ proveniunt.

15. ק ut *k.* ר ut *r.* שׁ ut *sch*, שׂ ut *s* protractum, quale in italico sermone post consonantes auditur; & hic quoque, ut ibi, per *s cursivum* a me significabitur. Est nimirum sonus inter ס & שׁ medius, propior tamen huic, cujus & figuram habet.

16. ת ut *th*, תּ ut *t*, cum quodam tamen sibilo, qui literis exprimi nostris non potest.

17. Puncta vocalia longa quinque sunt. ָ a, ֵ e, ִי i, וֹ vel ֹ o, וּ u. Itaque lege שָׁ *schá*, שֵׁ *sché*, שִׁי *schí*, שׁוֹ vel שֹׁ *schó*, שׁוּ *schú*. Particula tamen וּ *&*, initio vocabulorum, brevis censetur.

18. Totidem sunt puncta vocalia brevia: ַ a, ֶ e, ִ i, ָ o, ֻ *u* gallicum, seu *υ* græcum, quod etiam ideo sæpe per *y* latinum repræsentatur. לַ *la*, לֶ *le*, לִ *li*, לָ *lo*, לֻ *lu* aut *lv*.

19. Tria puncta brevissima: Schevá simplex, ְ e, & compositum geminum, ֲ a, & ֱ e. מְ *me*, מֲ *ma*, מֱ *me*.

20. *O* breve ָ sæpe scribitur ֳ, tumque ab *a* longo (ָ) dignoscitur, si sequatur Schevá, nec ullus inter ea accentus intercedat. קָרְבָּן *korbán*, חָכְמָה *choχmá*. contra legitur חָכְמָה *chaχemá*, quia accentus ֽ & ְ separat. Attendendum est autem ad Schevá occultum, quod non scribitur, sed tantum intelligitur; videlicet sub omnibus literis finalibus non mutis, & in medio cujusque literæ per immissum Dagésch (de quo mox § 23) geminatæ. Sic וַיָּקָם *vaijákom*, non *vaijákam*: quia sub ם finali intelligitur Schevá, nec a præcedente ָ per accentum dirimitur. Sic רָנּוּ *ronnú*, non *rannú*: quia Nun per punctum Dagésch geminatur, & ideo sonat ut duo N, inter quæ intelligitur Schevá mutum. Præterea ָ legitur ut *o*, si sequatur aliud ejusmodi o non finale. הָאָמָר *hoomár*, non *haomár*. Ex-

cipitur

cipitur initio vocabulorum כָּ , בָּ , לָ , וָ , & הָ nominibus præfixum, quæ semper ut *a* longum sonant.

21. Accentus, cujuscunque formæ seu figuræ sit, si sit unicus vel ultimus in vocabulo, dicitur tonicus sive grammaticus, & syllabam acuit. Ceteri appellantur rhetorici seu musici, solius euphoniæ gratia olim inventi, nobis haud necessarii.

22. Schevá (ְ)

Post longam imbellem, geminatarumque priorem,
Post socium, & Dagésch, principioque sonat.

Alibi mutum est, nominatim in fine, etiam si duplex Schevá in fine vocis occurrat. Exempla rem declarabunt. מֵרְצוֹנוֹ *meredsonó:* sonat ְ ideo, quia *post longam imbellem*, id est, non armatam accentu tonico: nam sub מ e longum est, nec accentu armatum. אֹמְרִים *omerím:* quia o longum, post quod sequitur Schevá, habet quidem accentum, sed tantum rhetoricum & imbellem: tonicus enim ultimam syllabam acuit & armat. הַלְלוּ *halelú;* quia ְ est post *geminatarum priorem*, seu sub priore ex geminis literis ל. נִרְדְּפָה *nirdephá:* ubi pronunciatur ְ sub ד, quia est *post socium*, seu post aliud ְ sub litera ר præcedens. רִדְּפָה *riddephá:* quia ְ est post *Dagésch*, forte nimirum (de quo § sequente) id enim solum hic intelligo. שְׁמוֹ *schemó:* quia *principio sonat*. Si nulla harum caussarum adsit, Schevá mutum est. אֶשְׁתֶּה *eschté*.

23. Dagésch, punctum in ventre, aspirationem literis tollit, & ב in *b* mutat, cum sine Dagésch ut *v* sonaret. Initio vocum, & post ְ mutum, est lene; alibi forte, cujus officium est literam duplicare. דָּבָר *davár*, בַּר *bar*, דִּבֵּר *dabbér*, מִדְבָּר *midbár*.

24. Litera י muta est post ָ post ֵ post ֶ & post ִ sequente ו. רִיק *rik*, שָׂרַי *saré*, non *saréi*, אָחִיךָ *achéχa*, non *acheiχa*, דְּבָרָיו *devaráv*, non *devaraiv*.

25. Vides ex hactenus allatis, legi hebraice a dextera ad sinistram, & consonantem sonare ante vocalem. Solum excipitur ַ furtivum, quod sub fina-

finalibus literis ח , ע , aut ה ponitur : id enim ſonat ante illas, & cum præcedente vocali in unam ſyllabam coaleſcit. מָשִׁיחַ *Ma-ſchíach* diſſyllabum , non *Maſchícha*; אֱלֹהַּ *E-lóah* diſſyllabum , non *Elóha.*

EXEMPLUM,

quo non tantum omnes hebraicæ literæ ſub omnibus figuris, omniaque puncta vocalia , ſed omnes etiam difficultates continentur, quæcunque occurrere hebraice legentibus poſſunt.

Verſiculus prior , Sophoniæ III 8.

לָכֵן חַכּוּ־לִי נְאֻם־יְהוָֹה לְיוֹם קוּמִי לְעַד
: le*h*ád kumí lejóm ʹJehová-ne*u*m li - chaccu Laχén
:perpetuum in ſurgam qua diem in, DEUS dicit, me expectate Quapropter

כִּי מִשְׁפָּטִי לֶאֱסֹף גּוֹיִם לְקָבְצִי מַמְלָכוֹת
mamlaχóth lekovdſi gojím leeſóph miſchpati ki
,regna colligam ut ,gentes congregem ut, meum judicium quia

לִשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם זַעְמִי כֹּל חֲרוֹן אַפִּי כִּי
ki appi charón col za*h*mi *h*alehém liſchpóch
quia ;meæ iræ æſtum omnem , meam indignationem eos ſuper effundam ut

בְּאֵשׁ קִנְאָתִי תֵּאָכֵל כָּל־הָאָרֶץ׃
haáreds - col teaχél kinathí beéſch
.terra omnis devorabitur mei zeli igne in

Chaccu - li. Virgula hæc transverſa, quæ Maccaph dicitur, copulat voces, ita ut uno tractu ſimul pronuncientur, & accentus in vocabulum poſterius differatur. non *chaccú*, ſed *chaccu-lí*; & ſtatim poſtea, non ne*ú*m, ſed ne*u*m - Jehová : pro quo, tamen, ob nominis hujus Divini reverentiam, pronunciari ſolet *Adonáj.*

Lehad. Accentus hujus vocabuli (‸) dicitur *Athnách* ſeu reſpiratio : & eandem fere vim habet, quam apud nos duo puncta ſive colon. Supra hoc vocabulum (le*h*ád) in melioribus hebraicis exemplaribus cernitur exiguus

circulus, instar latini *o*, aut zeri arithmetici. Nota hæc, quæ *Keri-kethív* dicitur, indicio est, vocabulum aliter scriptum esse, quam pronunciandum sit; vel a communi lege pronunciandi aut scribendi recedere. In margine brevissime docetur, quid arcani lateat. Ad præsentem Sophoniæ locum monetur in margine, legi hic præter morem *a* breve cum accentu *Athnách*, qui jure suo ordinario vocalem longam posceret.

Leesóph Duplicem habet accentum, quorum prior rhetoricus seu euphonicus tantum; alter tonicus, qui syllabam suam acuit, ac proinde facit, ut ultima producatur.

Gojím. non *goím.* Jod enim, ut § 24 hujus Appendicis habes, mutum quidem est, si post punctum i (.) sequatur: hic vero *i* vocalis (.) post consonantem י sequitur, eique sonum suum naturalem relinquit.

Lekovdsí. Punctum ָ non est hoc loco *a*, sed *o*: quia sequitur ְ nullo intercedente accentu. (§ 20 Append.)

Lischpóch. Utrumque ְ mutum est; primum, quia nullam habet caussam sonandi ex illis quinque, quæ disticho (§ 22) comprehenduntur; alterum, quia in fine nunquam sonat, vel si bis continenter ponatur.

Halehém. non *haleihem*: quia י post ֵ (§ 24) mutum est.

Teachél. Rursum accentus duplex, quorum posterior tonicus, ut paulo ante in vocabulo *leesóph.*

Col-haáreds. *Col*, non *cal*: quia (§ 20) litera finalis ל sub se habet ְ occultum, quod a puncto ָ per nullum intercedentem accentum separatur. *Haáreds* est *Míllel*, cum cetera omnia fuerint *Milrá*. *Míllel* appellatur, quod accentum in penultima habet; *Milrá* quod in ultima: sunt autem multo plura *Milrá* Hebræis, quam *Míllel.* Duo nodi seu puncta crassiora signum sunt, sententiam esse finitam, uti apud nos per punctum majus fit.

Versiculus posterior, ex toto Sophonia collectus.

חַרְבִּי	חַלְלֵי	נִכְרָתוּ	קָדְשִׁי	וּבְנֵי
,charbí	chalelé	niχrethú	kodschí	Uvné
meo gladio	interfecti	perierunt	meæ sanctitatis	filii Et

אֶהְפֹּךְ

קְרָאֵיו	וּבָתֵּיהֶם		הַשָּׂרִים	אֶהְפֹּךְ
keruáv	; uvottehém		haſſarím	ehpóch
ejus vocati	; eorum domicilia	&	, principes	evertam

צְבָאוֹת	יְהוָה	וְיָשֵׂם		יְבוֹזּוּם
Dſevaóth	Jehová	vejaſém		jevozzúm
Exercituum	Dominus	ponet	&	: eos diripient

הַהוּא	בַּיּוֹם	שֹׁפְטֶיהָ	וְעַל		עַל־יְרוּשָׁלַםִ
hahú	baijóm	ſchophetehá	vehal		Jeruſchaláim hal
illa	die in	ejus judices	ſuper	&	Jeruſalem ſuper

צֹרֵחַ	מִשְׁפָּטֶיךָ	יַעֲשֶׂה	בַּצָּהֳרַיִם	חֹשֶׁךְ
; dſoráach	miſchpatájiχ	jahaſe	, badſſohorájim	chóſcheχ
; clamans ira in	tuum judicium	faciet	, meridie in	tenebras

בִּלְבָבָהּ׃	שׁוֹאָה	אֲדֹנָי	מִפְּנֵי	שָׁמְעָה
.bilvaváh	ſchoá	, Adonáj	mippené	,ſchamehá.
.ejus corde in	anxietas,	Domini	facie a	audivit

Uvné. non *uvené*: quia ו initio vocabulorum (§17 hujus Appendicis) cenſetur vocalis brevis: unde fit, ut ſequens ְ nullum ſonandi jus habeat.

Kodſchí. non *kadſchí*: quia ָ & ְ nullo accentu diſtinguuntur.

Niχrethú. Schevá ſub Reſch ſonat, quia *poſt ſocium*, id eſt, poſt aliud ְ præcedens. (§22.)

Chalelé. Schevá auditur, quia poſt *geminatarum priorem* (§22) ſeu poſt primum e duobus ל.

Uvottehém, non *uvattehém*: nam occultum illud ְ (§20) quod in ת latet, neceſſario mutum eſt, cum ne quidem ſcribatur: ante mutum autem vocalis ָ ſemper eſt *o*, etiamſi accentum proxime poſt ſe habeat.

Keryáv. י quieſcit, ſeu mutum eſt, quia poſt ָ ponitur, ſequente Vav. (§24.)

Jevozzúm. per *o*, non per *a*, ob Dagéſch literæ Zájin infixum: ut paulo ante *uvottehém*. Accentus *Athnách* noſtrum colon ſeu duo puncta ſignificat.

Jeruschaláim. Vox Millel: in qua י ante ִ vocalem omittitur, brevitatis gratia, quoniam vocabulum hoc frequentissime redit.

Schophetehá. י quiescit ִ præcedente. (§ 24.) Tres accentus in eodem vocabulo, duo rhetorici, unus tonicus.

Chóschech. Punctum, quod in cornu literæ Schin ponitur, servit hic simul pro *o* longo: alioqui ח nullam haberet vocalem, nec pronunciari posset. Schevá finale mutum est.

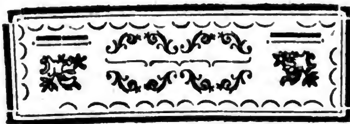
Badssohorájim. Legitur *dsso*, non *dssa*: quia proxime sequitur aliud *o* breve non finale. (§ 20.)

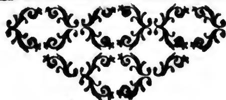
Dsoréach. - furtivum, quia sub ח finali. (§ 25.) Ideo non est vox trium, sed duarum syllabarum; nec Millel, sed Milrá.

Schamehá. non schome*h*á: quia inter ִ & ְ intercedit accentus. (§ 20.)

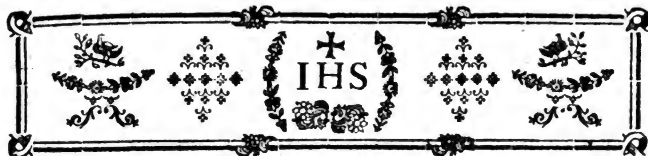
Mippené. Schevá sonat, quia post Dagésch forte. (§ 22.)

Schoá. ה finale mutum, quia sine *mappic* (§ 4.) Contra *Bilvaváh*, quia ה scribitur. Duo nodi finem versiculo & exemplo imponunt.

HORA

HORA CHALDAICA.

Quæcunque in Hora Hebraica dixi, in Chaldaica repeto: adeo enim communia sunt iis omnia, ut, qui illius præceptiones didicit, hujus quoque, etsi inscius & aliud agens, legibus omnibus se imbuerit. Idem hebraicis chaldaicisque literis alphabetum est: eadem utrisque dubiarum & certarum distinctio: eædem tres Regulæ, quibus hic quoque omnia absolvuntur. Præclarum idem Lexicon, quod in hebraicis veluti Cynosuram proposui, chaldaica quoque complectitur, & eandem propemodum facilitatem etiam horum tironibus præbet. Ne omnino eandem præberet, tum editionum, tum dialectorum varietas prohibuit: nam & editiones aliæ aliis punctis persæpe utuntur, & ipsæ dialecti sermonis chaldaici non longe quidem, frequenter tamen, levi quodam vocabulorum flexu inter se discrepant. Non est igitur, studiose Lector, cur turberis, si alia se tibi puncta in Lexico offerant, alia in editione tua legantur, vel si etiam literula nonnunquam abludat. Contigua ejusdem stirpis vocabula in Lexico, atque ipsius etiam orationis contextus, siquid erit dubii, facile illustrabunt. Tu, si Hebraica nostra legisti, recole; sin minus, lege: ego ad Exercitationem progredior, ex ipso Codicis Divini initio eam petiturus.

LIBRI GENESEOS

principium.

7 6 5 4 3 2 1

בְּקַדְמִין בְּרָא יְיָ יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא׃

1) ב litera dubia est, י in medio vocabulo nulla, מ in medio certa. Itaque (*Reg. III.*) מ cum duabus proxime prioribus quæratur in Lexico. Titulus קדם (nam מ & ם in alphabeto idem sunt) habet seriem centum omnino ac triginta vocabulorum. Ut operæ ac tempori consulatur (*Exerc. Hebr. n. 2.*) prætermitte cetera omnia, & in tertio ordine adi

 suffixa

suffixa ן, ubi vocabulum præsens reperies cum explanatione: *in principio.*

2) Quæritur totum. (*Reg. I.*) *creavit.*

3) Idem est ac יְהֹוָה, de quo in Exerc. Hebr. n. 4. In Chaldaico Targum ubique tria י scribuntur, more Hebræorum veterum: hodierni Judæi, fortassis odio Divinarum trium Personarum, antiquam illam formam ad duo י contraxere: quem morem & Lexici nostri Auctor secutus, Titulum יי posuit.

4) Quære suo loco, & intelliges, esse articulum accusativi casus: cum enim Chaldæi juxta ac Hebræi casibus nominum careant, præfixis articulis eorum loco utuntur.

5) Vocabulum est trium literarum (י enim nulla est) ac proinde indagandum totum. *cæli.* atque ob articulum accusativi præcedentem, *cælos.*

6) ו &. ut monui post Regulam III. Tum articulus accusativi, ut n. 4.

7) Cum א sit dubia (*Reg. II.*) tres priores quæruntur. In ejus Tituli serie statim initio tertii ordinis vocabulum nostrum se offert, quippe cujus suffixa litera sit א, omnium prima. *terra. In Principio creavit Deus cælos & terram.*

8 9 10 11 12 13 14 15

וְאַרְעָא הֲוָת צַדְיָא וְרֵקָנְיָא וַחֲשׁוֹכָא עַל־אַנֵּי תְהוֹמָא.

8) ut n. 7. ו præfixum, &. *Et terra.*

9) *Fuit.*

10) Vocabulum trium literarum, quoniam י nulla est, quæritur totum. (*Reg. I.*) *vasta, desolata.*

11) ו præfixum, &. a fine rejicitur א dubia. י nulla est. relinquitur רקנ seu רקן, sub quo Titulo reperies רֵיקָנְיָא (nam & hoc modo scribitur) *vacua.*

12) ו &. ו alterum cum pro litera non numeretur, & א sit dubia, quærendum restat חשכ seu חשך, & *tenebræ.*

13) *Super.*

14) *Facies. super faciem.* Additur in Lexico *constr.* quod ubi sit, indicio est, eam vocem esse *in statu regiminis*, sive *constructo*, id est, latino more loquendo, regere sequentem genitivum.

15) Vo-

15) Vocabulum quatuor literarum, quia ו nulla est. א dubia. quare (*Reg. II.*) quærendus Titulus תהמ seu תהם. *abyssus.* Fit genitivus, quia præcedens vocabulum est in statu constructo. *Et terra fuit vasta, & vacua: & tenebræ* (erant) *super faciem abyssi.*

16 17 18 19 20 21

וְרוּחָא דַיְיָ מְנַשְּׁבָא עַל אַפֵּי מַיָּא׃

16) ו. &, ו alterum non numeratur pro litera. itaque (*Reg. I.*) quod superest, quæritur totum. *spiritus, ventus.*
17) Quære דיי, & invenies *Domini* יְיָ ut n. 3. ד nomini præfixum in chaldaicis nota est genitivi, ut Lexicon nostrum observat in ipso vestibulo literæ ד.
18) Præterita litera א dubia, ב hoc loco certa cum duabus prioribus (*Reg. III.*) si quæratur, ostendet sensum, *flans, perflans.*
19) ut n. 13. *super.*
20) ut n. 14. *super faciem.*
21) Quæratur totum (*Reg. I.*) *aquæ.* fit genitivus *aquarum* ob præcedens vocabulum in statu constructo positum, ut n. 15. Collige sententiam: *Et spiritus Domini flans super faciem aquarum.* intellige *erat*: nam Verbo *sum* Chaldæi & Hebræi parce utuntur.

22 23 24 25 26 27

וַאֲמַר יְיָ יְהֵא נְהוֹרָא וַהֲוָה נְהוֹרָא׃

22) ו &. *dixit.*
23) *Deus.* ut n. 3.
24) *erit.* Futurum pro Imperativo, more hebraico. *fit.*
25) Vox quatuor literarum, quia ו nulla. Recisa dubia א, quære נהר, in cujus serie ad ipsum initium tertii ordinis occurrit vocabulum nostrum. *lux.*
26) ו &. Reliquum quæritur totum. *fuit.*
27) ut n. 25. *Et dixit* DEUS, *fit lux. & fuit lux.*

36 35 34 33 32 31 30 29 28
נַחֲזָא יְיָ יַת נְהוֹרָא אֲרֵי טָב וְאַפְרֵשׁ יְיָ בֵּין

39 38 37
נְהוֹרָא וּבֵין חֲשׁוֹכָא׃

28) *vidit.* ו præfixum, &.
29) ut n. 3. *DEUS.*
30) ut n. 4.
31) *lucem,* ut n. 25.
32) *quod.*
33) *bonus, bona.*
34) ו &. ש certa hoc loco, proinde cum anterioribus duabus quærenda. Sub Titulo פרש secundo ordine primum occurrit *separavit.*
35) ut n. 3. *DEUS.*
36) *inter.*
37) *lucem.* ut n. 25.
38) ut n. 36. ו præfixum, &.
39) ut n. 12. *tenebras. Et vidit DEUS lucem, quod* esset *bona: & separavit DEUS inter lucem & inter tenebras.*

APPENDIX
De pronunciatione
Linguæ Chaldaicæ.

Cum apud nos Chaldaica non aliis literis, punctisque excudantur, quam Hebraica; non aliæ hic sunt pronunciandi leges, quam quæ paulo ante in Appendice Hebraica memoratæ sunt.

EXEMPLUM.

Ex Danielis Capite VII,
versus 19, continens omnes alphabeti literas, & puncta vocalia pleraque.

אֱדַיִן צְבִית לְיַצָּבָא עַל־חֵיוְתָא רְבִיעָיְתָא דִּי־הֲוָת שָׁנְיָה־

schanejá haváth-di, revihajethá chevethá-hal lejaddsivá dsevíth Edájin
diversa erat quæ , quarta bestia de notitiam certam volui Tunc

מִן־